

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

OKUL KÜLTÜRÜNÜN GELİŞTİRİLMESİNDE TÖRENLERİN YERİ

HAZIRLAYAN

Ayşe BUCAK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ANKARA – 2024

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

OKUL KÜLTÜRÜNÜN GELİŞTİRİLMESİNDE TÖRENLERİN YERİ

HAZIRLAYAN

Ayşe BUCAK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI

Prof. Dr. Servet ÖZDEMİR

ANKARA – 2024

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Eğitim Bilimler Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans çerçevesinde Ayşe BUCAK tarafından hazırlanan bu çalışma, aşağıdaki jüri tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi: 03/07/2024

Tez Adı: Devlet Okullarında Yapılan Törenlerin Okul Kültürüne ve Amaçlarına Katkısının Değerlendirilmesi

Tez Jüri Üyeleri (Unvanı, Adı - Soyadı, Kurumu)

İmza

Prof Dr. Servet ÖZDEMİR, Başkent Üniversitesi

Doç. Dr. Onur ERDOĞAN, Gazi Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Hatice TURAN BORA, Başkent Üniversitesi

ONAY

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Tarih: ... / ... /

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Tarih: 05/ 06 /2024

Öğrencinin Adı, Soyadı: Ayşe Bucak

Öğrencinin Numarası:22210218

Anabilim Dalı: Eğitim Bilimleri

Programı: Eğitim Yönetimi

Danışmanın Unvanı/Adı,Soyadı: Prof. Dr. Servet Özdemir

Tez Başlığı: Devlet Okullarında Yapılan Törenlerin Okul Kültürüne ve Amaçlarına Katkısının Değerlendirilmesi

Yukarıda başlığı belirtilen Yüksek Lisans tez; Giriş, Ana Bölümler ve Sonuç Bölümünden oluşan, toplam 91 sayfalık kısmına ilişkin, 05 / 06 / 2024 tarihinde tez danışmanım tarafından turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı %14'dür. Uygulanan filtrelemeler:

1. Kaynakça hariç
- 2.Alıntılar hariç
- 3.Beş (5) kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

“Başkent Üniversitesi Enstitüleri Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Usul ve Esaslarını” inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Öğrenci İmzası:

ONAY

Tarih: 05/06/2024

Öğrenci Danışmanı Unvan, Ad, Soyad, İmza:

Prof. Dr. Servet ÖZDEMİR

TEŞEKKÜR

Hayata dair tecrübeleri ve uzman bilgisi ile bana yol gösteren, konu seçiminden araştırmanın yürütülmesi ve yazılmasını kapsayan tüm süreçlerde bana güvenip kendimi özgürce ifade etmemi sağlayan, destek ve emeğini esirgemeyen tez danışmanım, değerli hocam Sayın Prof. Dr. Servet Özdemir'e teşekkürlerimi sunarım

Nitel Araştırma dersinde araştırma konusu olarak seçtiğim törenler konusunda beni derinleşmeye yönelten, beni cesaretlendiren, araştırma konumu sahiplenmemi sağlayan, öneri ve yardımlarıyla beni geliştiren değerli hocam Sayın Prof. Dr. Sadegül Akbaba Altun'a teşekkürlerimi sunarım.

Ayşe BUCAK
Ankara 2024

ÖZET

Ayşe BUCAK

OKUL KÜLTÜRÜNÜN GELİŞTİRİLMESİNDE TÖRENLERİN YERİ

Başkent Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Programı

2024

Bu araştırmanın amacı, devlet okullarında görev yapan okul yöneticilerinin, öğretmenlerin ve öğrencilerin okullardaki anma törenlerinin ve milli törenlerin, okul kültürü ve amaçlarına katkısına yönelik görüşlerini incelemektir. Araştırma bir nitel araştırma olup nitel araştırma desenlerinden tekli durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini 2023-2024 eğitim öğretim yılı bahar döneminde, Ankara ili Çankaya ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı beş devlet okulundaki iki okul yöneticisi, iki öğretmen ve iki öğrenci olmak üzere toplam 30 kişiden oluşmaktadır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Toplanan veriler içerik analizi yöntemiyle kodlar, temalar ve kategoriler tespit edilerek analiz edilmiştir. Araştırmaya katılan yöneticiler, öğretmenler ve öğrenciler törenleri aktarılması hedeflenen kültür ve değerleri yapılandırmada önemli bir araç olarak görmektedirler. Törenlerle ortak değer, ortak duygu ve ortak kültürü yaşadıklarını, törenlerin birlik ve beraberlik, dayanışma ve işbirliğine dayalı bir ortam yarattığını söylemişlerdir. Okul yöneticisinin bir lider olarak vizyonu belirlediği, öğretmenlerin rol model, içeriği oluşturan, tören esnasındaki her türlü organizasyondan sorumlu, öğrencilerin idaresinden, sınıf içi etkinliklere ve törenlerin hayata geçirilmesine kadar kilit rolde oldukları görülmüştür. Öğrencilerin de sorumluluk alan pozisyonunda olduğu bir olumlu kültür yapılandırması görülmektedir. Okul kültürünün amaçlarından olan işbirliği, güven ve okul- çevre ilişkisinin sağlanması boyutlarından bakıldığında, törenler hazırlanırken herkesin rol, görev ve sorumluluklarının belli olduğu ve bunların işbirliği ve dayanışma içinde yapıldığı, okulun çevresini oluşturan en önemli paydaşlar olan velilerin, törenlerin hazırlık aşamasından itibaren okul ile işbirliği içinde

destek sunduğu görülmektedir. Öğrencilerin törenlerde görev aldıklarında, olumlu niteliklerinin ortaya çıktığını, bu alanda verilen rol ve sorumluluklarla farkındalıklarının, sorumluluk duygusunun, duyarlılıklarının ve motivasyonlarının arttığını, kavrama, kalıcı bilgi edinme, yaparak öğrenme, pekiştirme ve sınıf dışında öğrenme gibi eğitim ve öğretime dair birçok becerilerinin geliştiği görülmüştür. Bununla beraber okuldaki tüm öğrenciler üzerinde törenlerin olumlu etkilerini gözlemlediklerini, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun sorumluluk alanlarının genişlediğini ve etkinliklere daha aktif katıldıklarını belirtmişlerdir. Görüşmeye katılan öğrencilerin törenler ile ilgili yüksek farkındalıkları, tören hazırlıkları ve okulda neler yapıldığı, kimlerin nelerden sorumlu olduğu konusundaki bilgileri, okullarında bu konuda yerleşik bir kültürün oluşmuş olduğunu bizlere göstermektedir. Son tahlilde yöneticilerden başlayarak, öğretmenler ve öğrenciler olarak bir sıralama yaptığımızda, yukarıdan gelen etkilerin ve hedeflenen aktarımın öğrencilere ulaştığını ve onların da yöneticiler ve öğretmenlerle aynı çıktılar üzerinden değerlendirme yaptıklarını söyleyebiliriz.

Öğrencilerin görüşleri bağlamında törenlerin okul kültürü ve amaçlarına etkisine baktığımızda, hedeflenen kültür aktarımının gerçekleştiğini, işbirliği ve güven ortamının sağlandığını, okul-çevre ilişkisinin kurulduğu görülmektedir. Törenlerle okul kültürü arasındaki ilişkinin birbirini destekleyen ve içi içe geçmiş iki unsur olduğunu ve törenlerin milli birlik ve beraberlik ve yurt sevgisini aşılama önemli bir etkisi olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Törenler, okul kültürü, sosyal öğrenme kuramı, örtük öğrenme teorisi, kültür aktarımı

ABSTRACT

Ayşe BUCAK

The Role of Ceremonies in the Development of School Culture

Başkent University

Institute of Educational Sciences

Department of Educational Sciences

Educational Administration Master Program

2024

The purpose of this study is to examine the views of school administrators, teachers, and students in public schools regarding the contribution of commemorative ceremonies and national ceremonies to school culture and objectives. This research is a qualitative study and uses a single case study design which is one of the qualitative research designs. The sample of the research consists of 30 people, including two school administrators, two teachers, and two students from five public schools affiliated with the Ministry of National Education in the Çankaya district of Ankara during the spring semester of the 2023-2024 academic year. Data were collected using a semi-structured interview form. The collected data were analyzed by identifying codes, themes, and categories through content analysis. The administrators, teachers, and students participating in the study see the ceremonies as an important tool in structuring the culture and values aimed to be conveyed. They stated that through ceremonies, they experience common values, emotions, and culture, and that the ceremonies create an environment based on unity, solidarity, and cooperation. It was observed that the school administrator, as a leader, sets the vision. Teachers serve as role models, create the content, are responsible for all kinds of organization during the ceremony and play a key role in the administration of students, classroom activities, and the implementation of ceremonies. A positive culture structure is also seen where students are in a position of responsibility. Considering the dimensions of cooperation, trust, and the school-community relationship, which are among the objectives of school culture, it is seen that during the preparation of ceremonies, everyone's roles, duties, and responsibilities are clear and these are carried out in cooperation and solidarity. Parents, who are the most important stakeholders forming the school's community, provide support in cooperation

with the school starting from the preparation phase of the ceremonies. When students take on roles in ceremonies, it is observed that their positive qualities emerge, their awareness, sense of responsibility, sensitivity, and motivation increase with the roles and responsibilities given in this area, and many of their skills related to education and training, such as comprehension, acquiring permanent knowledge, learning by doing, reinforcing, and learning outside the classroom, develop. Additionally, it was observed that ceremonies have positive effects on all students in the school, with the majority of students expanding their areas of responsibility and participating more actively in activities. The students high awareness about ceremony preparations and what is done at the school, who is responsible for what indicate that a well-established culture in this area exists in their schools. Ultimately, when we make a ranking starting from the administrators to teachers and students, we can say that the impacts and targeted transmission from the top have reached the students, and they can evaluate regarding the same outcomes as the administrators and teachers. According to the students' views on the impact of ceremonies on school culture and objectives, it is observed that the targeted cultural transmission has been achieved, a collaborative and trustworthy environment has been established, and the school-community relationship has been formed. The relationship between ceremonies and school culture is seen as two integrated and mutually supportive elements, and the ceremonies have a significant impact on conveying national unity, solidarity, and patriotism.

Key Words: ceremonies, school culture, social learning theory, hidden curriculum, culture transfer

ÖNSÖZ

Bu tez, devlet okullarında yapılan törenlerin okul kültürü ve amaçlarına etkisini incelemek amacıyla hazırlanmıştır. Eğitim ve öğretim kurumları olarak adlandırılan okullar sadece öğretimin, yani bilgi aktarımının yapıldığı yerler değil, eğitimin yani kültürün, değerlerin ve etik kuralların aktarımının da gerçekleştiği yerlerdir. Okullarda bu aktarım yapılırken kullanılan en önemli araçlardan birisi okullarda düzenlenen törenlerdir. Bu araştırmanın konusu olan törenler, okullarda kutlanan anma törenleri ve milli törenlerdir. Bu çalışma, törenlerin okul kültürüne ve amaçlarına katkılarını araştırmayı amaçlamaktadır.

Okul kültürünün amaçları arasında okulda olumlu/pozitif bir kültür geliştirmek, kültür aktarımı yaparak değerleri, kültürü ve etik kuralları öğrencilere kazandırmak, işbirliği ve güven ortamı sağlamak, etkili liderlik becerilerini uygulamak ve okulun çevresi ile ilişki kurması gelmektedir. Törenler bu amaçların gerçekleştirilmesinde ve geliştirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bir taraftan okul kültürüne ve amaçlarına katkı sağlamakta, diğer taraftan da öğrencilerin bireysel gelişimlerine ve sosyal başarılarına alan sağlamaktadır.

Bu tezde, okul yöneticilerinin, öğretmenlerin ve öğrencilerin görüşlerine göre törenlerin okul kültürüne ve amaçlarına katkılarını ve öğrenciler üzerindeki bireysel, kültürel ve sosyal etkilerini ayrıntılarıyla inceleyeceğiz. Bu araştırma, okul yöneticilerine, öğretmenlere ve politika yapıcılara, okul törenlerinin önemini ve okul kültürüne ve amaçlarına etkilerini göstermekte yardımcı olacak bir kaynak olmayı hedeflemektedir.

Bu çalışmada emeği geçen herkese teşekkür ederim. Bu çalışmanın okullarda düzenlenen anma törenleri ve milli törenlerin eğitimdeki önemini vurgulamaya ve okul kültürü ve amaçlarına olan katkısını ortaya koymakta katkı sağlamasını temenni ediyorum.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
TEŞEKKÜR.....	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar LİSTESİ	x
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ	xii
BÖLÜM I	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Amacı	1
1.2. Problem Durumu	1
1.3. Araştırmanın Önemi.....	8
BÖLÜM II.....	10
KURAMSAL ÇERÇEVE	10
2.1. Kültür	10
2.2. Örgüt Kültürü	10
2.2.1. Örgütün tarihi.....	11
2.2.2. Değerler ve inançlar	11
2.2.3. Gizli sayıltılar	12
2.2.4. Normlar	12
2.2.5. Hikayeler ve mitler	12
2.2.6. Törenler	12
2.2.7. Dil	13
2.2.8. Semboller ve işaretler	13
2.3. Okul Kültürü	13
2.3.1. Paylaşılan değerler	14
2.3.2. Paylaşılan hikayeler	15
2.3.3. Mizah	15
2.3.4. İletişim ağı	15
2.3.5. Törenler ve merasimler	15

2.4. Okul Kültürünün Boyutları	15
2.4.1. Olumlu/pozitif kültür geliştirme	16
2.4.2. Kültür aktarımı ile değerlerin, kültürün ve etik ilkelerin yerleştirilmesi	17
2.4.3. İşbirliği/destek, güven	19
2.4.4. Liderlik stilleri	19
2.4.5. Okul- çevre ilişkisi	20
2.4.6 Demokratik Yönetim ve Katılım	21
2.4.7 Bütünleşme ve Aidiyet.....	21
2.5. Sosyal Öğrenme Kuramı ve Kültür Aktarımı	22
2.6. Örtük Program ve Kültür Aktarımı	24
BÖLÜM III	25
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	25
3.1. Törenler.....	25
3.2. İlgili Araştırmalar	27
BÖLÜM IV.....	29
YÖNTEM	29
4.1. Araştırma Yöntemi	29
4.2. Araştırma Deseni.....	29
4.3. Örneklem	29
4.4. Verilerin Toplanması	30
4.5. Verilerin Analizi.....	31
4.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	32
4.7. Geçerlilik ve Güvenilirlik	32
BÖLÜM V	33
BULGULAR	33
5.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Tartışma.....	33
5.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Tartışma	40
5.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Tartışma	49
5.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Tartışma	60
5.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Tartışma	69
5.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum	73
BÖLÜM VI.....	77
SONUÇ VE TARTIŞMA	77

6.1. Sonuç ve Tartışma.....	77
6.2. Öneriler	89
KAYNAKLAR.....	92
EKLER	96
EK 1- Okul Yöneticileri İçin Görüşme Formu.....	96
EK 2- Öğretmenler İçin Görüşme Formu	99
EK 3- Öğrenciler İçin Görüşme Formu	102

TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 5.1. Okul Yöneticilerinin Görüşlerine Göre Törenlerin Amaçları Ve Kazandırılmak İstenen Değerler.....	34
Tablo 5.2. Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Törenlerin Amaçları Ve Kazandırılmak İstenen Değerler	36
Tablo 5.3. Öğrencilerin Görüşlerine Göre Törenlerin Amaçları Ve Kazandırılmak İstenen Değerler	38
Tablo 5.4. Yöneticilere Göre Tören Hazırlıklarının Değerlendirilmesi	40
Tablo 5.5. Öğretmenlere Göre Tören Hazırlıklarının Değerlendirilmesi	43
Tablo 5.6. Öğrencilere Göre Tören Hazırlıklarının Değerlendirilmesi	46
Tablo 5.7. Okul Yöneticilerinin Anma Törenlerinde Öğrencilerin Katılımına Ve Öğrenciye Yaptığı Katkılarına Dair Görüşleri	49
Tablo 5.8. Öğretmenlerin Anma Törenlerinde Öğrencilerin Katılımına Ve Öğrenciye Katkılarına Dair Görüşleri	52
Tablo 5.9. Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Törenlerde Öğrenci Performansı Ve Tutumunu Etkileyen Faktörler	54
Tablo 5.10. Öğrencilerin Anma Törenlerine Dair Görüşleri	58
Tablo 5.11. Okul Yöneticilerinin Anma Törenlerinde Öğretmenlerin Rol Ve Sorumluluklarına Yönelik Görüşleri	60
Tablo 5.12. Öğretmenlerin Anma Törenlerinde Yöneticilerin Katılımına Yönelik Görüşleri	63
Tablo 5.13. Öğrencilerin Anma Törenlerinde Yöneticilerin, Öğretmenlerin Ve Velilerin Rol Ve Sorumluluklarına Yönelik Görüşleri	65
Tablo 5.14. Okul Yöneticilerinin Anma Törenleri Ve Okul Kültürü Arasındaki İlişkiye Yönelik Görüşleri	69
Tablo 5.15. Öğretmenlerin Anma Törenleri Ve Okul Kültürü Arasındaki İlişkiye Yönelik Görüşleri	71
Tablo 5.16. Öğrencilerin Anma Törenleri Ve Okul Kültürü Arasındaki İlişkiye Yönelik Görüşleri	72
Tablo 5.17. Okul Yöneticilerinin Törenler İle Milli Birlik Ve Beraberliğin, Yurt Ve Ulus Sevgisinin Oluşturulmasındaki Katkılarına Yönelik Görüşleri	73

Tablo 5.18. Öğretmenlerin Törenler İle Milli Birlik Ve Beraberliğin, Yurt Ve Ulus Sevgisinin Oluşturulmasındaki Katkılarına Yönelik Görüşleri.....	74
Tablo 5.19. Öğrencilerin Törenler İle Milli Birlik Ve Beraberliğin, Yurt Ve Ulus Sevgisinin Oluşturulmasındaki Katkılarına Yönelik Görüşleri.....	76

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
n	Katılımcı sayısı
Y	Yönetici
Ö	Öğretmen
A	Öğrenci (aynı isimle birden fazla öğrenci olduğu için numaralandırılmıştır; örneğin A, A2)

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın amacı, problem durumu ve araştırmanın önemi üzerinde durulmuştur.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, devlet okullarında görev yapan okul yöneticilerinin, öğretmenlerin ve öğrencilerin okullardaki anma törenlerinin ve milli törenlerin okul kültürünün geliştirmesindeki etkilerini incelemektir

1.2. Problem Durumu

İnsan bir kültürel yapının içine doğar. Kültür bir ulusun ürettiği maddi ve manevi değerler bütünüdür (Başaran, 2008). Bireyin doğduğu ailenin de, toplumun da bir yaşam tarzı, birtakım değerleri vardır. İnsanlar yaşamları boyunca bu maddi ve manevi değerlerle kültürleşir. Kültürleşme toplumun ve örgütün değerlerini benimsemek ve buna uygun davranış göstermektir (Başaran, 2008). Bu değerler öyle benimsenir ki olayları, çevreyi, bireyin kendisini ve dünyayı anlamlandırmada etkili olur. Turhan (2015), kültürü toplumun bir parçası olan bireyin içinde bulunduğu toplumdan elde ettiği bilgi, sanat, inanç, ahlak, gelenek görenekler, örf ve adetler ve benzer diğer yaşantıları içeren, bir milletin sahip olduğu maddi ve manevi değerleri kapsayan bir bütün olarak tanımlamaktadır. Bu bağlamda bu unsurlar kuşaktan kuşağa aktarılır ve her kuşağın bu unsurları canlı tutarak bir diğer kuşağa aktarma görevi söz konusudur. Eğitim kurumları, kültür üretme ve yayma konusunda öncü olması gereken kurumlardır. Eğitim kurumları bir yandan toplumun kültürel mirasını yeni nesillere aktarmaya çalışırken, diğer yandan da inşa ettikleri örgütsel kültürle okuldaki paydaşların birliğini ve beraberliğini de sağlar (Çelik, 2000). Kültürün ve değerlerin aktarılmasında eğitimin kültürel işlevleri önemli rol oynar. Okullar kültür aktarımını eğitim programları aracılığı ile yaptığı gibi anma törenleri ve milli günlerdeki törenler ile de yapmaktadır.

Önemli bir kültür aktarım aracı olan törenlerin bu aktarımının anlamına uygun ve hedefine uygun gerçekleştirebilmesi okul kültürüne bağlıdır. Bu bağlamda okul kültürünün ortak amaçlar ve öğrencilere kazandırılmak istenen değerler çerçevesinde inşası gerekmektedir. Okul kültürünün bu değerlere uygun yapılandırılması, bu aktarımın gerçekleşmesini kolaylaştırıcı bir unsur olacaktır.

Bu bağlamda okul kültürü başlığı altında sıralanan unsurlar olan; okulun misyon ve vizyonunun milli ve manevi değerleri içermesi, okulda geliştirilmesi ve yapılandırılması hedeflenen değerlerin, tutum ve davranışların en baştan belirlenmesi ve sürekliliğinin sağlanması, eğitim programlarına bu değerlerin katılması, okulun yönetim anlayışının bu değerleri geliştirici, koruyucu ve yönlendirici bir anlayışta olması, bu bağlamda öğretmen tutum ve davranışlarının da bu değerleri önemseyen, yönlendiren, geliştiren, örnek teşkil eden ve öğrencileri motive eden bir biçimde olması, öğrencilerin tutum ve davranışlarında tüm bu aktarımın etkilerinin görülmesi, örgüt içi ilişkilerde ve okulun çevre ile olan ilişkisinde bu ortak amaç, tutum, davranış ve bilincin yaşanması ve yaşatılmasını kapsamaktadır. Bu unsurlar dikkate alınarak hazırlanan eğitim programları ve okuldaki yaşam, bu kültür aktarımını destekleyici nitelikte olacaktır ve hedeflenen değerlerin öğrencilere geçmesini sağlayacaktır.

İnsan sosyal bir varlık olduğu için, diğerlerini model alarak ve gözlemleyerek de öğrenmektedir. Bandura'ya göre insanların sergilediği birçok davranış, diğer insanların yaptıkları davranışları gözleme, modelleme ve etkileşim yoluyla kazanılır (1977). Sosyal Öğrenme Kuramı olarak adlandırılan bu yaklaşım insanların gözleme ve modelleme yoluyla öğrenebileceklerini söyler (1977). Bandura, insanın sosyalleşme sürecinde öğrenmenin önemli bir payı olduğu düşüncesinden yola çıkmakta, bireylerin başkalarının deneyimlerini gözlemleyerek de birçok şeyi öğrenebileceğini iddia etmektedir (Bayrakçı, 2007). Gözleyerek öğrenme olarak adlandırılan bu öğrenme aracılığıyla insanlar, deneme yanılmaya ihtiyaç duymaksızın, genel ve kabul görmüş öğrenme kalıplarını kazanabilmektedir (Demirbaş ve Yağbasan, 2005). Bandura'ya göre Sosyal öğrenme kuramında “edimsel koşullanma”, “model alma ve taklit” olmak üzere iki öğrenme süreci bulunmaktadır. Bunlardan ilki olan edimsel koşullanma, pekiştirilen ya da sonucu ödüllendirilen davranışların tekrarlanma olasılığının artması anlamında kullanılmaktadır. İkincisi olan model alma ve taklit ise, gözlem yoluyla öğrenilen davranışların model alınması ve model alınan bireylerin taklit edilmesi anlamına gelir. Bu

noktada insanların konuşması, giyimi, yeme içme biçimleri gibi birçok konuda kuramın etkili olduğu söylenebilir. Bandura, taklit ve edinim, içselleştirme çerçevesindeki tüm olguları “model alma” başlığı içerisinde değerlendirmektedir (Duman, 2019). Bandura ya göre modelin statüsü öğrenmede çok etkilidir. Eğer model gözlemciden daha üst bir statüde ise üst düzey bir taklit davranışı görülür (1994). Bandura, bu aşamada üç farklı modele dikkat çekmektedir (2006). İlki olan “canlı model” davranışı sergileyen gerçek bir kişidir. İkinci tür olan “sembolik model” herhangi kurgusal bir alanda tasvir edilen bir karakter veya kişidir. Üçüncü model de “sözlü direktiflerdir” ve bu da canlı veya sembolik bir model gösterilmeden, davranışı yönlendirici yönde yapılan açıklamalardır. Bu bağlamda okullarda ilk önce öğretmen ve yöneticilerin, öğrencilere kazandırmak istenilen değer ve davranışlar konusunda örnek olması ve sonrasında da akran öğrenmesi boyutunda öğrencilerin birbirinden sağlıklı bir etkileşim içinde öğrenebileceği, doğru modelleme yapabilecekleri ortamları sağlamaları gerekmektedir. Doğru örneklerin, kişilerin ve uygulamaların ön planda örnek olarak gösterildiği, ödüllendirildiği bir okul ortamı özendirici olacak ve istenen davranışların yaygınlaşması sağlanacaktır. Bandura, bir kişinin diğer bir insanın davranışını başarılı bir şekilde modellemesi için dört sürecin gerekli olduğunu belirtmiştir. Bunlar; modele dikkat etmek, taklit edilecek davranışları akılda tutmak, gözlenen davranışları yeniden üretebilme kapasitesi ve yeniden üretmeye motive olmak olarak sıralanmıştır (Malone, 2002). Birinci madde olan “dikkat” ile kişi modele dikkat eder ve dikkatini yoğunlaştırır. Burada modelin özellikleri dikkati etkiler. Model çekici ise, dramatik ya da çok etkileyici ise, model bize benziyorsa ya da çok prestijli birini yansıtıyorsa bütün bunlar bizim dikkatimizi toplamamızı sağlar. İkinci madde olan “hatırlama – akılda tutma” için gözlemci gözlemlenen davranışı hatırlamalıdır. Bunu artırmanın bir yolu da tekrarlama tekniğidir. Üçüncü madde olan “yeniden üretme” davranışı modelin gösterdiği davranışı tekrarlayabilme yeteneğidir. Bu, gözlemcinin gözlemlediği davranışı tekrarlamak zorunda olduğu anlamına gelir. Dördüncü madde olan “motivasyon” modelleme için son gerekli öğedir çünkü öğrenciler öğrendiklerini uygulamaya, göstermeye istekli olmalıdırlar. Konumuz bağlamında bir değerlendirme yaparsak, sosyal öğrenme yaklaşımının bilinmesinin ve uygulanmasının eğitim örgütleri açısından da ne kadar önemli olduğunu anlarız. Yerleşmesini istediğimiz bir tutum, davranışın veya değerın öğrencilere bu yolla kazandırılması için yukarıdaki aşamaların okullarda öğretmenler ve yöneticiler tarafından anlaşılması gerekmektedir. Törenler ve törenlerle kazandırılması hedeflenen değerler ve davranışlar için önce öğrencilerin bu konuya dikkatlerinin çekilmesi ve yoğunlaşmalarının sağlanması, sonrasında aralıklarla ve

düzenli olarak bu bağlamda bu değerlerle ilgili hatırlatmalar yapılması, bu sürecin aralıklarla tekrarlanması ve bu konuda öğrencilerin motive edilmeleri sağlanmalıdır. Törenler sürece yayılarak yapılan bir uygulama olduğu için aslında bu aşamalar dikkatle planlandığında stratejik olarak da hesaplanmış ve planlanmış bir öğrenme gerçekleştirilebilir. Bu konuda yöneticiler ve öğretmenler, özellikle de eğer bu davranış ve tutumların öğrencilerde yerleşmesi ile ilgili bir sorun yaşıyorlarsa, sosyal öğrenme yaklaşımını kullanmalıdırlar. Sosyal Öğrenme yaklaşımı okullarda her türlü olumlu sosyal davranış geliştirmek için kullanılmalıdır. Olumlu sosyal davranışın temelinde, özgecilik ve yardım etme, örgütsel vatandaşlık davranışı, bağışta bulunma, gönüllü olma ve işbirliği olduğu ifade edilebilir (Çekin, 2013). Karadağ ve Mutağçılar (2009)'ın da belirttiği gibi özgecilik ile olumlu sosyal davranış arasında çok sıkı ve pozitif ilişkiler vardır ve bu ilişkiler, özgecilik ile olumlu sosyal davranışların varlığını ve onlarla ilgili içsel-dışsal değişkenleri ölçüp tanımlamayı gerektirmektedir. Bu bağlamda okullarda geliştirilmesi ve yerleştirilmesi hedeflenen sosyal ve kültürel değerler için davranışların temelini oluşturan değerlerin belirlenmesi ve o değerlerle örtüşen yaklaşımların uygulanması gerekmektedir.

Eğitim ve öğretimi bir bütün olarak kapsayan okul programlarında öğrencilerin derslerde öğrenmediği bilgilerin sosyal aktiviteler ve sosyal etkinliklerle öğretilmesi beklenir. Örtük program diye adlandırılan bu eğitim programında temel amaç öğrencilerin belli alanlarda yetkinlik kazanması, sosyal yönden etkileşimde bulunması ve hedeflenen değerlerin kazandırılmasını sağlamaktır. Bu programın hazırlanması ve uygulanmasında öğretmen öğrenci ilişkisi, okul kültürü ve okul iklimi de çok önemlidir. Örtük program, sınıflarda ve okullarda öğrenme sürecinin birer parçası olan ve çoğu zaman farkına varılmayan veya bilerek yöneltilmeyen bütün bilgi, değer ve inançları kapsamaktadır (Horn, 2003). Öğrenciler farkında olmadan kişisel ve sosyal etkileşimlerini kapsayan örtük programdan da öğrenmektedirler. Okulda törenlerde bu örtük program dahilinde öğrenmeye çok iyi bir örnektir. Ritüeller (adetler), kültürel kalıp ve değerleri güçlendirmek için yapılan törensel eylemlerdir (Terzi, 2000). Bu değerler öğrencilere müfredat kapsamında sınıf içinde öğretmenler tarafından aktarılsa da, bir tören ortamında görev yapan bir söz korosunun aktarımıyla daha farklı bir öğrenme sağlanacaktır. Bu bağlamda törenler bir örtük program aracıdır diyebiliriz. Örtük program, okuldaki toplumsallaşma süreci aracılığıyla sosyal normları ve ahlaki değerleri gizli bir şekilde aktarmaktadır (Giroux, 1983). Buradan hareketle Sosyal Öğrenme Kuramı ve Örtük Öğrenme Teorisinin

kültür aktarımında ve dolayısıyla okul kültürünü geliştirmede yardımcı unsurlar olarak fayda yarattıklarını ve özenli ve farkındalıklı bir strateji ile yöneticiler ve öğretmenler tarafından uygulanmaları gerektiğini söyleyebiliriz.

Sosyal etkinlikler kapsamına giren özel günler ve haftalar Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenir ve yönetmelikle okullara gönderilir. Günün anlam ve önemine ilişkin bilgilendirme ve hazırlıklar okullarda yapılır ve bu günler içeriklerine göre okullarda çeşitli şekillerde kutlanır. Milli bayramlarımız olan 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı, 30 Ağustos Zafer Bayramı kutlamaları milli birlik ve beraberliği pekiştirici, vatan ve ulus sevgisini hissedebilmek açısından önemli bir işleve sahiptir. Kendi tarihimizi bilmek, orada yaşananları anlayabilmek, milli kahramanlarımızı tanımak ve onlara gereken saygıyı göstermek okul yıllarında öğrenilir. Avcı (2007), milli bayramları ve anma günlerini, milleti oluşturan insanların birlik ve beraberlik duygusunu en yoğun yaşadığı günler olarak tanımlamıştır. Bu günlerde o milletin bir ferdi olmaktan gurur ve coşku duyarlar. Okullarda da milli bayramlar ve belirli gün ve haftalar da sınıf içinde veya dışında öğrencilerin katılımı ve öğretmenlerin yönlendirmeleriyle kutlanır ve daha ağırlıklı olarak farkındalık yaratmak ve bilgilendirme yapmak amacıyla seçilmiş günlerdir.

Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisinin Eylül 2005 tarih ve 2569 Sayılı Sosyal Etkinlikler Yönetmeliğine göre okullarımızda yıl boyunca kutlanacak 38 özel gün ve hafta belirlenmiştir. Bunlardan anma günleri kapsamına giren ve okullarda eğitim öğretimin devam ettiği sürece denk gelenler 10 Kasım Atatürk'ü Anma günü, 18 Mart Çanakkale Şehitleri Anma Günü, 12 Mart İstiklal Marşının Kabulü ve Mehmet Akif Ersoy'u Anma günüdür. Bununla birlikte milli bayramlarımız olan 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 19 Mayıs Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı da bu araştırmanın kapsamındadır.

Kültür, geçmişten gelen miras yoluyla aktarılanlar ile bugünkü zamanın getirdiği durum arasındaki analizlerden hareketle gelecek için bir sentez yaratmaktır (Reimann, 1986). Kültür bir ulusun önceki kuşakları tarafından geliştirilir ve yeni kuşaklara aktarılır ve bu döngü bu şekilde devam eder (Başaran, 2008) . Bu aktarımın gerçekleştiği ilk yer aile ve sonrasında da okullardır. Okul, kültürü geliştiren ve yayan, toplumun en önemli örgütüdür. Birçok rolü olan okulun kültür aktarımındaki rolü ve bireyin kültürlenmesindeki rolü çok önemlidir . Eğitim ve öğretim süreci içerisinde bir bireyin gerekli bilgi ve

becerilerinin yanı sıra mutlaka ki kültürünü, değerlerini ve bunların önemini okulda öğrenmesi, anlamlandırması ve içselleştirmesi gerekmektedir. Bu önemin öğrencilerimizin kültürel düzgülerinin içinde ‘törenlerin ifade ettiği anlam benim için önemlidir ‘ diyerek yer alması için okullarda ne yapabiliriz veya neleri farklı yapmalıyız soruları mutlaka sorulmalıdır. Kültürel düzgü , insana neyi, niçin, ne nicelikte ve nitelikte yapması gerektiğini gösteren ve davranışları düzenlemeye yarayan yazılı ya da yazılı olmayan değerlerdir (Başaran, 2008). Bu değerler okul ortamında bazen üstü örtülü bir şekilde öğrenciye sunulur. Bu bağlamda örtük program diye adlandırılan bu sistem farkına varılmadan öğrenciye kazandırılan değerleri, tutum ve davranışları içerir. Örtük program, sınıflarda ve okullarda öğrenme sürecinin birer parçası olan ve çoğu zaman farkına varılmayan veya bilerek yöneltilmeyen bütün bilgi, değer ve inançları kapsamaktadır (Horn, 2003). Öğrenciler farkında olmadan kişisel ve sosyal etkileşimlerini kapsayan örtük programdan da öğrenmektedirler. Okulda törenlerde bu örtük program dahilinde öğrenmeye çok iyi bir örnektir. Ritüeller (adetler), kültürel kalıp ve değerleri güçlendirmek için yapılan törensel eylemlerdir (Terzi, 2000). Bu değerler öğrencilere müfredat kapsamında sınıf içinde öğretmenler tarafından aktarılsa da, örneğin bir tören ortamında sunum yapan bir söz korosunun aktarımıyla örtük bir öğrenme sağlanacaktır. Bu bağlamda törenler önemli bir örtük program aracıdır. Örtük program, okuldaki toplumsallaşma süreci aracılığıyla sosyal normları ve ahlaki değerleri gizli bir şekilde aktarmaktadır (Giroux, 1983). Okullarda düzenlenen anma törenleri kültürün önemli bir parçasıdır. Anma törenlerinin kapsamına milli bayramlar ve belirli gün ve haftalar girer. Bu günler kültürel öz değerlerdir. Bu özel günlerin törenlerle anlam ve önemine uygun kutlanması programın amaçlarına uygun gerçekleşmesi ve beklenen kazanımlara ulaşılmasını sağlar. Bu bağlamda okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin törenlerin anlamına uygun kutlanması ile ilgili görüşleri, bakış açıları ve yaklaşımları öğrencilerde gelişecek olan beceriler ve değerler açısından önem teşkil etmektedir. Törenleri yönetmek okul müdürünün rollerinden biridir. Törenlerdeki her türlü düzenlemeden aslen okul müdürü sorumludur ve onların gözetimi ve denetiminde tüm organizasyon gerçekleşmektedir. Bu çerçevede okul müdürlerinin bu konuda titiz ,özenli ve istekli çalışmaları okulun diğer paydaşları açısından da özendirici olacak ve törenlerin anlamına uygun bir şekilde kutlanmasında okul müdürlerinin rolünün önemini yansıtır nitelikte olacaktır. Yukarıda bahsedilen yönetmeliğin 14. maddesinde müdür, sosyal etkinliklerin mevzuata uygun ve verimli olarak yürütülmesinden sorumludur der. Müdür, gerekli gördüğü durumlarda görevlendireceği müdür yardımcılara veya öğretmenlere yazılı olarak yetki ve

sorumluluk verebilir der. Bununla birlikte müfredat planlaması içine yerleştirilen anma günleri ve milli törenlerin amacı ve kazandırmayı hedeflediği değer , duygu ve davranışlar 1739 sayılı Türk Milli Eğitim Temel Kanununun 2. maddesinde belirtilmiştir. Bu madde kapsamında Türk Milli Eğitiminin genel amacı, Türk Milletinin bütün fertlerini, Atatürk inkılap ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmektir . Türk Milli eğitiminin Temel İlkelerine bakıldığında 7. madde de Atatürk İnkılap ve İlkeleri ve Atatürk Milliyetçiliği doğrultusunda eğitim sisteminin her derece ve türü ile ilgili ders programlarının hazırlanıp uygulanmasında ve her türlü eğitim faaliyetlerinde Atatürk inkılap ve ilkeleri ve Anayasada ifadesini bulmuş olan Atatürk milliyetçiliği temel olarak alınır denmektedir. Milli ahlak ve milli kültürün bozulup yozlaşmadan kendimize has şekli ile evrensel kültür içinde korunup geliştirilmesine ve öğretilmesine önem verilir ifadesi de yer almaktadır. Buradan hareketle, okullarda müfredat içine yerleştirilen törenlerde bu kök değerleri geliştirmeyi hedefleyen ve bu bağlamda amaçlar belirler nitelikte olmalıdır. Milli Eğitim Temel kanunundaki kök değerler müfredat içinde her branş için ders programına entegre edilmeli, gerektiğinde örtük program çerçevesinde de yürütülmeli ve bu kazanımlar öğrencilere sağlanmalıdır. Sosyal Etkinlikler kapsamındaki tören yönetmeliğinin daha çok törenlerin biçimsel gereklilikleri üzerinde durduğu görülmüştür. Bu bağlamda bu bölümde törenlerle öğrencilere kazandırılması gereken kök değerlerle ilgili maddelerin yokluğu hissedilmektedir. Bu araştırmanın amacı, devlet okullarında görev yapan okul yöneticilerinin, öğretmenlerin ve öğrencilerin okullardaki anma törenlerinin ve milli törenlerin, okul kültürü ve amaçlarına katkısına yönelik görüşlerini incelemektir. Zira, okul yöneticilerinin, öğretmenlerin ve öğrencilerin anma törenleri ve milli törenlerin okul kültürüne ve amaçlarına katkısına yönelik görüşlerini içeren bir araştırmaya alan yazında rastlanmamıştır. Bu araştırmanın problem cümlesi “Okul yöneticilerinin, öğretmenlerin ve öğrencilerin anma törenlerinin ve milli törenlerin okul kültürü ve amaçlarına katkısına yönelik görüşleri nedir?” sorusudur.

Alt problemler ise şunlardır:

1- Okul yöneticilerinin, öğretmenlerin ve öğrencilerin anma törenlerinin ve milli törenlerin amaçları ve törenlerle kazandırılması istenen değerlere yönelik görüşleri nelerdir?

2- Okul yöneticilerinin, öğretmenlerin ve öğrencilerin anma törenlerinin ve milli törenlerin hazırlık çalışmalarına dair görüşleri nelerdir?

3- Okul yöneticilerinin, öğretmenlerin ve öğrencilerin anma törenlerinde ve milli törenlerde öğrencilerin katılımına ve öğrenciye sağladığı kazanımlara yönelik görüşleri nelerdir?

4- Okul yöneticilerinin, öğretmenlerin ve öğrencilerin törenlerdeki görev ve sorumluluklarına yönelik karşılıklı görüşleri nelerdir?

5- Okul yöneticilerinin, öğretmenlerin ve öğrencilerin anma törenleri ve milli törenler ile okul kültürü arasındaki ilişkiye ve örgütsel kazanımlara yönelik görüşleri nelerdir?

6- Okul yöneticilerinin, öğretmenlerin ve öğrencilerin anma törenleri ve milli törenler ile milli birlik ve beraberliğin, yurt ve ulus sevgisinin oluşturulmasındaki katkılarına yönelik görüşleri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Önemli bir kültür aktarım aracı olan törenler, öncelikle kültürleşme yolunda, milli birlik ve beraberliğin tesis edilmesinde ve vatan ve yurt sevgisinin oluşturulmasında önemli rol oynamaktadır. Okul kültürünün önemli öğelerinden biri olan anma törenlerinin ve milli törenlerin hem öğretici hem de farkındalık arttırıcı rolleri önemsenmelidir. Gönüllü ve farkındalıklı bir örgüt katılımı sağlayarak bu kültürel öz değerlerimizi yaşatmalı ve gelecek nesillerin de kendilerinden sonraki nesillere bu aktarımda bulunmalarını sağlayacak bir bilinç oluşturulmalıdır. Bu bilinç okulda oluşturulur. Bu değerler okul hayatı boyunca bir tohum gibi ekilir ve sonrasında yeşermeye başlar. Bu bağlamda anlamlarına uygun bir şekilde kutlanmaları gerekmektedir. Törenlerin bu aktarımının anlamına uygun ve hedefine uygun gerçekleştirebilmesi için bazı araçlara

ihtiyaç vardır. Törenlerin hazırlık aşamasında ve uygulamada bu aktarımın gerçekleşmesine yardımcı olacak kuramlar ve teoriler göz önüne alınarak düzenlemeler yapılmalıdır. Güçlü bir okul kültürü bu araçların ilk sırasında yer alır. Okulun misyonu ve vizyonu içerisinde bulunması gereken ve okulun tüm paydaşlarınca önem sırasında en başta görülmesi gereken törenlerin ve törenlerle kazandırılması hedeflenen değerlerin, okul kültürünün değişmez bir parçası olması gerekmektedir. Bu bağlamda tören hazırlıkları yapılırken, okul yöneticilerinin, öğrencilerin ve ğretmenlerin Okul Kültürü, Sosyal ğrenme Kuramı ve örtük ğrenme Teorisi şemsiyesi altında, bu teorilerin ışığında gerekli yöntemleri kullanarak hedeflenen kültür aktarımına ulaşmaları sağlanmalıdır.

Okulun tüm paydaşlarının etkin ve farkındalıklı katılımıyla anlamına uygun gerçekleştirilen törenler önemli bir öğrenme ortamıdır. Bu sebeple bu çalışma, bir taraftan okul paydaşlarının süreçle ilgili aşamaları nasıl değerlendirdiğini gösterecek olması açısından, diğer taraftan da bu sürecin milli duyguların gelişmesindeki katkılarını inceleyen bir çalışma olması açısından önemlidir. Bu alandaki çalışmaların sınırlı oluşu ve bu konuda çok sayıda doğrudan araştırma olmaması nedeniyle bu çalışmanın katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Kültür

Kültür, en eski tanımıyla 1871 yılında antropolog Edward B. Taylor tarafından “ bir topluluk içerisinde bulunan insanların bilgi, inanç, sanat, ahlak, gelenek ve daha birçok yetenek ve alışkanlıkları ile oluşturdukları karmaşık bir bütün olarak tanımlanmıştır (Kaya, 2008). Başaran (2008) kültürü, bir ulusun üyeleri tarafından üretilmiş, maddi ve manevi değerlerin birleşimi olarak tanımlamıştır.

TDK’nın tanımına göre kültür, tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü olarak tanımlanmıştır.

Kültür, toplumların ve onları oluşturan insanların geçmişlerini, nasıl yaşadıklarını, üretim biçimlerini, birbirleri ile ilişkilerini anlatır. Her toplum belirli ihtiyaçlarını karşılamak için insan ilişkilerini düzenleyen birtakım kurallar, gelenekler, fikirler oluşturmuştur ve bunlar birleşip kültürü oluştururlar. Kültür en geniş haliyle bir toplumun yaşama biçimidir.

Kültür, önceki kuşaklar tarafından oluşturulup yeni kuşaklara aktarılır ve onlarda bu kültürü geliştirip diğer kuşaklara aktarırlar. Kültür insanın kişiliğinin oluşmasında, değer ve düzgülerinin yerleşmesindeki önemli bir kaynaktır (Başaran, 2008). Kültürün zamanla olan ilişkisine baktığımızda uzun bir zamanı içerdiğini ve geçmişten bugüne uzandığını görmekteyiz. Bu değerler nesilden nesile aktarıldığında, kültür şimdiki zamanla da hizalanmış olmakta ve bu zamanı da kapsamaktadır (Morey ve Luthans, 1995).

2.2. Örgüt Kültürü

Pettigrew (1979) örgüt kültürünü bir gurubun herhangi bir zamanda ortaklaşa olarak paylaştığı ve bir anlam ifade eden sistem olarak ifade etmiştir. Örgüt kültürü bir değerler

sistemi üzerine kurulmuştur ve her örgüt kendi değerler sistemine göre bu kültürü yaşatır ve yansıtır. Örgüt kültürü örgütün duygusunu, felsefesini, karakterini, değerlerini, normlarını ve ideolojisini içerir (Hoy, 1990). Başaran (2008) örgütsel kültürün örgütün ürettiği değerlerle ulusal kültürün değerlerinin birleşimi olduğunu söylemektedir. Buradan hareketle her örgüt amaçlarını gerçekleştirmek için ulusal kültürden kendi örgütüne uygun olan değerleri, düzgüleri alır ve kendi değer ve düzgüleriyle yoğurarak kendi örgüt kültürünü oluşturur.

Örgüt belirli bir amaç için bir araya gelen insanların oluşturduğu topluluktur. Örgütler, mal ya da hizmet üretirken eşzamanlı olarak kendi kültürlerini de üretirler. Peter ve Waterman'a (1982) göre örgüt kültürü örgüt içindeki hikâyeler, inançlar, sloganlardan meydana gelen ve çalışanlara da sembolik olarak yansıyan bir yapıdır. Kozlu (1986) örgüt kültürünü bir örgütün temel değer ve inançlarını çalışanlara simge, seremoni ve mitler aracılığı ile yansıtması olarak tanımlamıştır. Hoy ve Miskel (1991) kültür öğelerini gizli sayılıtlar, değerler ve normlar olarak sıralamıştır (Çelik, 2002). William Ouchi, örgütsel kültürü semboller, törenler, efsaneler, iş görenlerin değerleri ve inançları olarak belirlemiştir (Hoy ve Miskel, 1991). Steinhoff ve Owens (1989) örgütsel kültürü örgütün tarihi, örgütün değerleri ve inançları, örgütü açıklayan hikâye ve mitler, örgütün kültürel normları, gelenekler, törenler ve âdetler ve örgütün erkek ve kadın kahramanları olarak sıralamıştır. Literatürdeki bu tanımlamalardan da anlaşıldığı gibi örgütsel kültürün birbiri ile ilintili birçok faktörden oluştuğunu görüyoruz. Bu kapsamda örgüt kültürünün temelini oluşturan öğeleri aşağıdaki gibi sıralayabiliriz:

2.2.1. Örgütün tarihi

Örgütün tarihinin bilinmesi, örgütün geçmişinden bugüne neler getirdiğinin anlaşılması, geleneklerinin ve alışkanlıklarının devamlılığının sağlanması ve örgütteki kahramanlık hikayelerinin ve kahramanların anılması açısından önem arz eder.

2.2.2. Değerler ve inançlar

Değer bir nesnenin önemine ilişkin inançtır ve insandan insana değişir (Başaran, 2008). Örgüt kültürünün temelini oluşturan değerler örgüt üyelerinin davranışlarını

anlamlandırmaya ve değerlendirmeye yarayan ölçüler sunarlar (Çelik, 2002) . Kültürün alt yapı değerleri olan maddi değerler ve üst yapı değerleri olan manevi değerler örgüt kültürü içinde birbirine kenetlenmiştir (Başaran, 2008).

2.2.3. Gizli sayıtlar

Örgüt üyelerinin insanlara, olaylara ve nesnelere dair hissettikleri gizli inançlardır. Bunların doğruluğu tartışılmaz ve oldukları gibi kabul edilir. Değerlere ve normlara kıyasla daha soyuttur ancak daha etkilidir (Çelik, 2002).

2.2.4. Normlar

Örgüt üyelerinin bir değere ne kadar, ne ölçüde, ne nitelik ve nicelikte önem vermesi gerektiğini anlatır. İş görenlerin örgüt içinde nasıl davranacağını, başkalarıyla nasıl iletişimde bulunacağını gösterir (Başaran, 1982).

2.2.5. Hikayeler ve mitler

Örgüt içinde geçmişte yaşanmış gerçek olayların paylaşılması ile ilgilidir. Kahramanların başarıları ve yaşadıkları anlatılır ve onları başarıya taşıyan davranışlar ve altındaki değerler, inanışlar, alışkanlıklar anlatılır ve yeni örgüt üyelerine bu yolla aktarılır (Eren, 2004).

2.2.6. Törenler

Örgüt kültürü törenler yolu ile örgüt üyelerine aktarılmaya çalışılır. Genel törenler ve özel törenler olarak ikiye ayrılır. Genel törenler günlük, haftalık ve belli dönemlerde kurallarına uygun olarak yapılan törenlerdir. Örgüt yönetimi tarafından iş görenlerin duygulanması amacıyla yapılan özenli, dramatik etkinliklerdir. Bayrak törenleri, kuruluş kutlama toplantıları genel törenlere örnektir. Özel törenler ise bir iş görenin başarısını ödüllendirmek, katılımını ya da ayrılışını kutlamak için yapılan toplumsal etkinliklerdir (Başaran, 2008).

2.2.7. Dil

Dil kültürün tüm birleşenlerinin nesilden nesile aktarılmasında, kişiler arası iletişimde ve her türlü sosyal ilişkinin düzenlenmesinde önemli bir etkidir. Kültürün taşıyıcısıdır. Bu bağlamda her örgütün kendine özgü bir dili vardır (Köse, Tetik, Ercan, 2001).

2.2.8. Semboller ve işaretler

Örgütler kendilerine özgü semboller ve işaretler kullanırlar. Bunlar üyelerin birbirini tanıması ve dayanışması için araçlardır. Rozetler, üniformalar, afişler bu bağlamda üyelerin heyecanını artırırken örgüt kültürlerinin etkililiği ile ilgili isteklerini artırır (Eren, 2004).

2.3. Okul Kültürü

Eğitim kurumları, kültür üretme ve yayma konusunda öncü olması gereken kurumlardır. Eğitim kurumları bir yandan toplumun kültürel mirasını yeni nesillere aktarmaya çalışırken, diğer yandan da inşa ettikleri örgütsel kültürle okuldaki paydaşların birliğini ve beraberliğini de sağlar (Çelik, 2000). Leithussad (1999)'ın okul kültürü tanımına göre okul kültürü kurallar, inançlar ve bir okuldaki yönetici, öğretmen ve öğrencilerin davranışlarına kılavuzluk eden değerler olarak tanımlanmıştır. Deal ve Peterson'a (1999) göre okul kültürü, okulun tarihi içinde oluşan değer ve inanç kalıplarıyla geleneklerden oluşur. Heckman'a (1993) göre ise okul kültürü yönetici, öğretmen ve öğrencilerin paylaştıkları ve onların faaliyetlerini yönlendiren inançlardır. Gaziel'e (1997) göre okul kültürü terimi okulun özelliğini, karakterini tanımlamak için kullanılır. Çünkü okul kültürü yıllardan beri biçimlendirilen geleneklerin, inançların ve değerlerin derinlemesine örneklerini yansıtır. Schein (2010) kültürü üç birleşenli bir yapı olarak tanımlamaktadır. Bunların ilki olan artifaktlar, gözle görülen ve kolayca tanımlanan unsurlardır. Okulun fiziksel yapısı, kullandığı semboller, okulda düzenlenen törenler, kıyafet kodları, okul marşları ve ritüeller gibi unsurları kapsamaktadır. İkinci birleşen olan paylaşılan değerler, okulun paydaşları tarafından benimsenen ve desteklenen değerlerdir. İşbirliği, dürüstlük, mükemmeliyetçilik gibi değerler burada yer alır. Üçüncü birleşen olan

temel varsayımlarda en derinde, çoğunlukla bilinçaltında yer alan, sorgulanmayan ve Kabul edilen inanç ve varsayımları kapsar.Okulun eğitim anlayışı, öğrenme-öğretme yaklaşımları burada bulunur. Schein, okul kültürünün nasıl oluştuğunu ve sürdürüldüğünü okulun kurucularının ve okulun liderlerinin değerleri ile bağlar ve bu durumun okul kültürünün yapılandırılmasında ve şekil almasında çok önemli bir unsur olduğunu söyler.Burada liderlik ve kültür ilişkisine vurgu yapan Schein liderlerin kültür yaratıcıları olduğunu ve kültürü değiştirme ve şekil verme konusunda önemli bir role sahip olduğunu söyler. Yapılan birbirinden farklı pek çok tanıma bakıldığında okul kültürünü belirleyen ortak faktörlerin okulun tarihi ve yaşı, okulun tarihî gelişim süreci, okulun bulunduğu coğrafi alan, okul ve sınıf büyüklüğü, değerler, inançlar, normlar ve standartlar, okulda düzenlenen toplantılar ve törenler, okulu açıklayan mitler ve hikayeler, kültürel ve sportif faaliyetler, kitle iletişim araçları olduğunu söyleyebiliriz. Okul kültürü ne kadar güçlü olursa okulun etkililiği de o oranda artar. Güçlü okul kültürü hem okul paydaşlarının hem de toplumsal çevrenin güvenini sağlar. Güçlü okul kültürüne sahip okullarda paydaşlar ortak değerler, normlar ve inançlar etrafında birleşirler (Çelik, 2002). Böylece karşılıklı güven ve işbirliğine dayalı bir ortam oluşur. Etkili bir okul için güçlü bir okul kültürü ön koşuldur. Deal ve Peterson (1999)'a göre okul kültürü okulda öğretmenler odasındaki sohbetlerden, sınıf içinde ders anlatım tekniklerine, öğretmenlerin ve yöneticilerin mesleki gelişime yönelik tutumlarından, öğrencilerin öğrenmenin önemine yönelik düşüncelerine kadar her şeyi kapsamakta ve etkilemektedir. Bu bağlamda okulun tüm iç işlerini kapsayan bir olgudan bahsetmekteyiz. İç işlerinde güçlü olan okullar dış çevre ile iletişim kurarken de sıkıntı yaşamazlar. Bu bağlamda okul yöneticisi hem okulu dış çevreye açmak ve tanıtmakla, hem de dışarıdan alınabilecek ve okula katkı sağlayacak başta teknoloji olmak üzere yenilikleri alarak okula katmak ve okulu daha da etkili bir hale getirmekle sorumludur. Okul kültürü çağın gereklerini karşılamalı, kitlelerin dikkatini çekmeli ve herkes tarafından dikkatle takip edilmelidir ancak bu şekilde güçlü ve etkili bir okul kültüründen bahsedilebilir (Saphier ve King, 1985). Pawlas (1997), güçlü ve etkili okul kültürü oluşturmak için gereken unsurları şu şekilde sıralamıştır:

2.3.1. Paylaşılan değerler

Örgütteki herkes için geçerlidir ve örgütteki her üretimde bu değerler bulunmalıdır. Yazılı değildirler ancak herkes tarafından bilinir, benimsenir ve okuldan beklenen her türlü

çıkıtıda bu değerlerin yansıması olmalıdır. Bu değerler müfredattan, sınıf içi etkinliklere, ödöl ceza mekanizmasından, okulda düzenlenen törenlere kadar birçok konuda okulun tüm paydaşlarını yönlendirir.

2.3.2. Paylaşılan hikayeler

Okullarda yerleşmiş hikayeler vardır. Bu hikayeler kültürle ilgilidir. Örgütün tarihsel bakış açısını yansıtır. Paydaşlar üzerinde hem eğitici hem de güdüleyici etkileri vardır.

2.3.3. Mizah

Okuldaki neşe ortamı kültürü geliştiren bir unsurdur. Mizah ve neşe okuldaki paydaşların zorluklardan çıkabilmesi ve zorluklar karşısında tecrübe kazanmasının bir yoludur.

2.3.4. İletişim ağı

Okulun resmi olmayan iletişim sistemidir ve okulda neler olduğundan haber verir. Okul yöneticileri tarafından idare edilir ve okul içinde bilginin hızla yayılması için gereken yolları yöneticinin iyi bilmesi gereklidir.

2.3.5. Törenler ve merasimler

Okulun faaliyetlerini kapsar. Kahramanları, kahramanlık hikayelerini ve efsaneleri anmak ve özel olayları kutlamak için düzenlenir. Uzun süreli etkileri vardır ve resmi olarak müfredata yerleştirilmişlerdir. Okul kültürünün en önemli öğelerindendir.

2.4. Okul Kültürünün Boyutları

Her okulun kendine özgü bir kültürü vardır ve bu bağlamda her okul birbirinden farklıdır (Karadağ ve Özdemir, 2015). Alan yazına bakılıp bir toparlama yapıldığında, okul kültürü olarak adlandırılan bu yapının içinin okulun fiziksel yapısı, okulun bulunduğu

bölgenin sosyal, kültürel ve ekonomik yapısı, okulun misyon ve vizyonu, değerler, inançlar, eğitim programları, yönetim anlayışı, okuldaki tüm paydaşların tutum ve davranışları, duyguları, semboller, normlar, törenler, sosyal etkinlikler, okul içi ilişkiler ve okulun çevreyle olan ilişkisi gibi okul yapısının temellerini oluşturan unsurları içerdiği görülmektedir

Okul kültürünü yapılandırmak okulu yapılandırmaktır ve bu kültür ne kadar güçlü bir şekilde yapılandırılırsa okul o oranda etkili bir okul olur. Etkili okul denildiğinde, olumlu/pozitif okul kültürünü yapılandıran ve yaşatan okullar kastedilmektedir. Okul kültürünün alan yazıda birçok amacı belirtilmiştir. Bu çalışmada araştırmanın konusu olan törenler kapsamındaki amaçlara yer verilmiştir. Bunlar “Olumlu/Pozitif Kültür Geliştirme”, “Kültür Aktarımı ile Değerlerin, Kültürün ve Etik İlkelerin Yerleştirilmesi ve Geliştirilmesi”, “İşbirliği/Destek ve Güven”, “Liderlik Stilleri”, “Okul-Çevre İlişkisi” “Demokratik Yönetim ve Katılım” ve “Bütünleşme ve Aidiyet” boyutlarında ele alınmıştır.

2.4.1. Olumlu/pozitif kültür geliştirme

Alan yazın incelendiğinde okul kültürü geliştirirken, olumlu/pozitif kültür geliştirmenin en önemli amaç olduğu görülmektedir (Cananagh, 1997; Fullan ve Hargreaves, 1992; Harris, 2002; Hoy, 1990). Hoy ve Miskel (1996) olumlu kültüre sahip örgütleri uzlaşma ve değerler birliği, yöneticinin değerleri yapılandırmadaki etkililiği, tören ve ritüelleri kullanarak değer yapılandırma, törenlerle öz değerlerin yerleşmesini sağlamak ve yenilik ve geleneksellik, kontrol ve özerklik arasında bir uyum yakalamayı hedefleyen örgütler olarak ifade etmiştir. Olumlu kültüre sahip okullarda işbirliği, güven, açık iletişim, meslektaşlık gelişir ve bu da olumlu bir öğrenme ve öğretme ortamı oluşturur (Hopkins,2000). Olumlu kültürün örgütsel başarı ve etkililiği arttırdığı (Kotter ve Heskett, 1992; Masland, 1985) ve öğrenci başarısını etkileyen anahtar etkenlerden biri olduğu da görülmektedir (Deal ve Peterson, 1999;

Smith, 2006). Spady ve Marx okulda olumlu kültürün özelliklerini belirtirken, bu okulların eğitim öğretim uygulamalarına dair ortak inançlarının olduğunu, okul yöneticisine bir lider olarak inanç duyulduğunu, öğretmenlerin rol modelleri ve öğrencilerin de sorumluluk alan pozisyonunda olduğunu, okulda önemli törenler, gelenekler

ve ritüeller olduğunu, düzenli,şeffaf ,katı olmayan bir ortam olduğunu ve öğretmenlerin kararlara katıldığını ifade etmiştir (Akt. Smith, 2001). Şişman (2002) güçlü örgüt kültürüne sahip örgütlerin, iyi düzenlenmiş etkin örgütsel törenleri olduğunu söyler. Handy (1993) törenlerin kültürel değerlerin, inançların ve ideolojilerin biçimlenmesini sağladığını ve kültürü gerçeğe dönüştürdüğünü söyler. Handy'nin (1993) de belirttiği gibi kültür içinde önemli yeri olan gelenekler ve değerlerin, okulların dilini, anlamlarını, geçmişteki kahramanlarını ve şimdiki uygulamalarını güçlendiren önemli unsurlar olduğu bilinmelidir. Törenlerin olumlu kültür yapılandırma önemli bir araç olduğunu söyleyebiliriz.

2.4.2. Kültür aktarımı ile değerlerin, kültürün ve etik ilkelerin yerleştirilmesi

Başaran (2008) örgütsel kültürün örgütün ürettiği değerlerle ulusal kültürün değerlerinin birleşimi olduğunu söylemektedir. Buradan hareketle her örgüt amaçlarını gerçekleştirmek için ulusal kültürden kendi örgütüne uygun olan değerleri, düzgüleri alır ve kendi değer ve düzgüleriyle yoğurarak kendi örgüt kültürünü oluşturur. Eğitim kurumları sosyalleşmenin merkezi ve kültürün kuşaktan kuşağa aktarıldığı yerlerdir (Zencirkıran, 2016). Eğitim kurumları gelenek, örf, adet ve davranış şekillerini müfredat, eğitim programları ve sosyal faaliyetlerle öğrencilere aktarır (Doğan, 2018). Kültür aktarımı öğrenme yoluyla gerçekleşir, yeni nesillere aktarılır ve böylece topluma katılan her birey kültürünü öğrenir (İçli, 2002). Eğitimin hedeflerinden birisi, toplumun kültürel değerlerini, davranış kalıplarını yeni nesillere aktarmaktır (Aydın, 1991). Kültürel mirasın yeni nesillere aktarılması toplumdaki düzen, istikrar ve uyumu sağlar (Genç, 2019). Kültür aktarımı eğitim kurumlarında yapılır (Dikici, 2020). Eğitimin hedeflerinden birisi, toplumun kültürel değerlerini, davranış kalıplarını yeni nesillere aktarmaktır (Aydın, 1991). Okul kültürünün amaçlarından olan kültür aktarımı, öncelikle okulun misyon ve vizyonun içinde olmalı, sınıf içinde ve sınıf dışındaki etkinliklerle desteklenmeli, yöneticilerin ve öğretmenlerin bu aktarımdaki rolleri önemsenmeli ve sürekliliği sağlanmalıdır. İçeriğin anlam ve öneminin öğrencilere çeşitli etkinlikler yoluyla kavratılması ve bu konular üzerinde ortak bir bilinç oluşturulması gerekmektedir. Öğretmenlerin buradaki katkılarına baktığımızda öğretmen öğrenciye bu ortamı hazırlayan ve bu süreci yöneten kişidir. Öğrencilere sunacağı içerik, çalışma ve seçeneklerle onlara rehberlik edecektir. Öğretmenin okul kültürü ile uyumlu bir kültürel düzgüne sahip, bilgili, ve iyi bir gözlemci olması gerekmektedir. Bu süreçte öğrenciyi katılıma yönlendirecek kişi

öğretmendir. Öğretmenler etkinlikleri doğru tasarlayıp doğru içerikle çalışmalar verdiklerinde öğrenme gerçekleşir (Schlechty, 2020). Bu süreçte öğretmenlerin kendi liderliklerini yapmaları ideal olan durumdur ancak okul yöneticilerinin de tüm bu süreçlerden haberdar olması ve değerlendirmesi gerekmektedir . Güçlü bir okul kültürü güçlü öğretmenler yaratır. Öğretmenler bu ortamdan motive olurlar ve performanslarını arttırmak için çalışırlar. Kendisini okulun bir parçası olarak gören öğretmen, öğrencileri ve okulu belirlenen vizyona uymak konusunda güdüler. Kendisini de çalıştığı kuruma ait, karar alma mekanizmalarının içinde, kendi kişisel ve mesleki hedeflerine ulaşma konusunda daha istekli ve azimli hisseder.

Öğrenciler açısından bakıldığında aslında bu katılım bir öğrenme durumudur. Bundan hem okul yöneticileri hem de öğretmenler sorumludur. İçinde yaşadığımız zamanda öğrenciler bunu neden yapıyoruz, bu ne işimize yarayacak sorusunu her durumda soruyorlar. Onlara samimi, gerçekçi ve hayatın içinden yanıtlar vermemiz gerekiyor. Bu bağlamda bir öğrenme durumunun arzu edilen seviyede gerçekleşmesi için bu tip etkinliklerin içeriklerinin kapsamı, zenginliği, gerçek yaşamla bağı ve içeriğinin dokusu önemlidir. Doku, verilmek istenen mesajın nasıl organize edildiği ve sunulduğudur (Schlechty, 2020). Bununla beraber öğrenciler yaptıkları şeylerden öğrenir. Öğrenci katılımı bu tip etkinliklerde de çok önemlidir. Bu katılım ile öğrenci bir aidiyet duygusu hissedecek, konuya yoğunlaşacak, konu ile ilgilenecek ve yaptığı şeyi yapmaya değer bulacaktır. Süreç aktif bir hale gelecektir. Bu da öğrenci açısından görevin şevkle ve özenle yapılmasını sağlayacaktır. Bu etkinlikler yukarıda bahsedilen aşamalarla yapıldığında öğrenci yaptığı eylemi anlamlandırarak kendi kültürel düzgülerinin arasına alacaktır. Bu aşamada öğrenme gerçekleşir ve davranışa yansımaları da beraberinde getirir. Schlechty (2000) katılımın düzeylerini gerçek katılım, sembolik katılım, pasif uyma, geri çekilme ve isyan olarak sıralamıştır. Arzu ettiğimiz katılım düzeyi gerçek katılımıdır. Gerçek katılımın olduğu ortamlarda öğrenciler beklentilere uygun davranırlar çünkü öğretimin onların gereksinimlerini karşıladığına inanırlar. Bunu sağlayacak uygun araç ve yöntemleri de kabul ederler çünkü kişisel değer ve ihtiyaçlarına uygun olduğunu düşünürler.

2.4.3. İşbirliği/destek, güven

Olumlu okul kültürünün bir diğer amacı okulda işbirliğine dayalı bir kültür oluşturmaktır (Campo, 1993; Fullan ve Hargreaves, 1992). İşbirliği içinde çalışmanın üretkenliği ve yaratıcılığı arttırdığını (Pawlas,1997) ve problem çözmede etkili olduğu (Sergiovanni,2005) ifade edilmiştir. Okul kültürünün bir diğer önemli unsuru olan okulun bir misyonunun ve vizyonunun olması, hem bir tanımlanan hedef olması açısından yol gösterici ve hedef odaklı bir yapı sunarken, hem de o istikamette ilerlemeyi okulun paydaşları için görünür kılmaktadır. Deal ve Peterson (1999)'a göre kültür geliştirmede önemli bir yeri olan misyon ve vizyon gözle görülemeyen ancak çalışanların ortak bir amaç doğrultusunda motive olmalarını sağlayan bir unsurdur. Güvenle ortak bir amaca yönelen ve benden ziyade biz diye çalışan bir işbirlikçi okul kültürü oluşturulmalıdır (Campo, 1993; Fullan ve Hargreaves, 1992). Takım çalışması yaratıcılığı, üretimi artırır ve işbirliğini destekler (Pawlas, 1997) ve problem çözmede çok iyi bir araçtır (Sergiovanni, 2005).

2.4.4. Liderlik stilleri

Diğer bir önemli husus da okuldaki liderlik stilleridir. Okul yöneticilerinin okul kültürünü geliştirme ve sürekliliğini sağlamadaki rolleri çok önemlidir (Campo, 1993; Özdemir, 2006; Slater ve Ark., 1994). Okul yöneticisinin kültürel liderlik rolünü yerine getirmesi gerekir (Ediger, 1997). Bu bağlamda okul yöneticisinin bir vizyonu olması gerekir. Bu vizyon okulun diğer paydaşlarınca da benimsenmelidir. Bu vizyon doğrultusunda gerçekleşen her türlü eylem, okul kültürünün gelişmesinde ve etkililiğinde önemli olacaktır. Bununla birlikte okul yöneticisi paydaşları heyecanlandıracak ve harekete geçirecek bir vizyon yaratmalıdır ki okul kültürünün gelişmesi için gereken ortak değer, ortak hedef istikametinde yürünebilsin.

Çelik (2000), güçlü bir kültürü olan okulların olumsuz kültüre geçit vermediğini söylemiştir. Bu bağlamda Mitchell okul yöneticisinin kültürel liderlik rolünü üçe ayırmıştır (Kottkamp, 1984). Bunlar yorumlayıcı, sunucu ve resmi rollerden oluşmaktadır.

1. Yorumlayıcı rol: Bu rolde okulun yöneticisi okulun misyonunu, değerlerini, normlarını ve inançlarını belirler ve bunların okulun diğer paydaşlarınca anlaşılması için onlara yardımcı olur. Bu rolü benimseyen yönetici için etkili uygulamalar okul için

semboller, sloganlar ve simgeler geliştirmek ve bunun yanında okula yeni katılan paydaşlar için de okulun amaç ve değerlerini tanıtmak konusunda rehberlik etmektedir.

2. Sunucu: Bu rolde okul yöneticisi ‘kendisi’ okulun temel değer ve normlarına göre hareket ederek örnek teşkil eder. Bu yolla diğer paydaşların etkilenip uygun davranış göstermesini sağlar. Bununla beraber diğer paydaşlarla eğitim öğretim çerçevesi dışında da bir araya gelerek ilgilenir ve okul, çevre ve diğer toplumsal olaylarla ilgili görüş alışverişinde bulunur.

3. Resmi rol: Okul yöneticisinin yasalarla belirlenen resmi rolleri vardır be bu rolleri yerine getirmek zorundadır. Bu bağlamda okul içinde ve dışında toplumsal değerlere resmîlik kazandırılması ve benimsetilmesi bu rolün gereğidir. Etkinlikler yoluyla toplumsal çevreyle kurulan ilişkiler okulun değerlerinin tanınmasına, benimsenmesine ve o değerlerle okulun ilişkilendirilmesini sağlar. Bu bağlamda okul yöneticileri çay, yemek, tanışma, ödöl töreni, plaket töreni gibi farklı etkinlikler düzenleyerek bu rolünü yerine getirmelidir. Okul yöneticisi bu roller kapsamında da okul kültürünü geliştiren, benimseten, yayan, gereklerini uygulayan en önemli kişi olarak gözükmektedir. Okul kültürünün gelişmesinde yöneticilere çok önemli görevler düştüğünü söyleyebiliriz. Demokratik bir yönetim ortamı yaratmak ve bu kapsamda okul paydaşlarının bu ortama katılımlarını sağlamak okuldaki olumlu kültürü, işbirliğini ve güven ortamını geliştirecek bir ortam hazırlayacaktır.

2.4.5. Okul- çevre ilişkisi

Okul çevresindeki resmi ve gayri resmi örgütlerden etkilenen bir yapıdadır (Bursalıoğlu, 1998). Buradan hareketle okulun içinde bulunduğu çevreyle direk bir ilişkisi vardır. Açık bir sistem olan okulun içinde bulunduğu mahalleden başlayan bu etki, içinde bulunduğu şehir ve ülkenin de her türlü etkisini kapsamaktadır. Gözle görülür olmayan bu karşılıklı etkileşim, okul kültürü üzerinde önemli etkilere sahiptir. Okul sisteminde bu etkileşim en çok okuldaki öğrencilerin aileleri ile yaşanmaktadır ve her ne kadar çok görünür olmasa da ailelerle sürekli bir temas ve iletişim vardır. Bu temas karşılıklı gelerek olabildiği gibi aslında okula çocuklarını gönderen ailelerin okuldaki yansımaları olan öğrencilerle de oluşmaktadır. Okulda verilen eğitim öğretim öğrenci ve öğretmen arasında olsa da (Balcı,1993), okul dışında daha çok zaman geçiren öğrencilerin bu çabalarının aileleri tarafından da desteklenmesi gerekmektedir. Okul aile işbirliği olarak adlandırılan

bu yapının okul kültürü üzerinde önemli etkileri vardır. Öğrenci başarısını geliştirmek ailelerin ve okulun ortak sorumluluğudur (Tutkun ve Köksal'dan akt. Kolay, 2004). Tek başına okulun desteği yeterli değildir. Ailenin ilgisi, eğitime verdiği önem, okul ile iletişimde ve işbirliğinde olması öğrencinin gelişimi için önemlidir. Aile desteği öğrenciyi motive eden ve okul kültürüne adapte olmasını kolaylaştıran bir etki yaratmaktadır. Purkey ve Smith, etkili okuldan bahsederken aile ve okul arasında kurulan güçlü işbirliğinin pozitif okul kültürünü yarattığı sonucuna varmıştır (Akt. Brown, 2005).

2.4.6 Demokratik Yönetim ve Katılım

Davis (1988) katılımı, bireylerin örgütün amacına katkıda bulunduğu ve onları sorumluluk almaya yönlendiren bir örgüt yapısı içinde zihinsel ve duygusal olarak varlık göstermeleri olarak tanımlamıştır. Bu tür bir katılımın ancak demokratik bir ortamda sağlanabileceği fikrinden hareketle, katılım ve demokratik yönetimin bir arada işlediği sonucunu çıkarabiliriz. Demokratik bir okul yönetimi, paydaşların karar alma mekanizmalarında etkili olduğu, okulun tüm paydaşlarının haklarının gözetildiği, görevlendirmelerin atama yolu ile değil de seçim yoluyla yapıldığı, işgörenlerin haklarına, ifade özgürlüklerine önem verilen, farklılıkların doğal kabul edildiği bir ortamdır. Böylesi bir ortamda güç ve sorumluluğu örgüt içinde dağıtma, paydaşların kararlara katılımı teşvik etme, paydaşlara kendilerini yönetme hakkını tanıma, problem çözmelerine olanak sağlamak ve gelişimleri için imkanlar ve ortamlar yaratmak olarak sıralanmıştır (Leithwood, Jantzi ve Steinbach, 1999). Bu bağlamda bir yönetim anlayışı ve katılımı, olumlu bir okul kültürü geliştirmede önemli rol oynamaktadır.

2.4.7 Bütünleşme ve Aidiyet

Güçlü bir okul kültürü ortak amaçlar ve ortak değerler üzerine inşa edilmiştir ve bu ortak amaç ve değerler örgütün tüm paydaşları tarafından benimsenmiştir. Okulun misyonu ve vizyonu konusunda bir kafa karışıklığı yoktur. Bu vizyon üzerinde hedefe doğru giden paydaşlar, aynı zamanda güçlü bir aidiyet duygusu hissederler ve örgütte uzun yıllar kalırlar (Robbins, 1994). Bu bütünleşme örgütlerin yapıtaşdır. Örgüt üyelerinin özgürce ve istekle örgütlerine bağlılığı demek olan bütünleşme, örgüt kültürünün de çok önemli bir parçasıdır. Örgütün değerleri ile uyumu da içeren bu süreçte örgütsel bütünleşme ve aidiyet

duygusu da gelişmektedir (Şişman, 2002). Uzun süre aynı kadrolarla devam eden ve işten ayrılma oranlarının düşük olduğu örgütlerde bütünleşme daha kolay sağlanmakta, kendilerini okul toplumunun birer parçası olarak kabul etmektedirler (Şişman, 2002). Okulda verimliliği arttıran, eğitim öğretime doğrudan yansıyan, okulun paydaşlarının kendilerini güvende hissettikleri bir okul kültürü için bu bütünleşme ve aidiyet duygusu önem arz etmektedir.

2.5. Sosyal Öğrenme Kuramı ve Kültür Aktarımı

İnsan sosyal bir varlık olduğu için, diğerlerini model alarak ve gözlemleyerek de öğrenmektedir. Bandura'ya göre insanların sergilediği birçok davranış, diğer insanların yaptıkları davranışları gözlemleme, modelleme ve etkileşim yoluyla kazanılır (1977). Sosyal Öğrenme Kuramı olarak adlandırılan bu yaklaşım insanların gözlemleme ve modelleme yoluyla öğrenebileceklerini söyler (1977). Bandura, insanın sosyalleşme sürecinde öğrenmenin önemli bir payı olduğu düşüncesinden yola çıkmakta, bireylerin başkalarının deneyimlerini gözlemleyerek de birçok şeyi öğrenebileceğini iddia etmektedir (Bayrakçı, 2007). Gözleyerek öğrenme olarak adlandırılan bu öğrenme aracılığıyla insanlar, deneme yanılmaya ihtiyaç duymaksızın, genel ve kabul görmüş öğrenme kalıplarını kazanabilmektedir (Demirbaş ve Yağbasan, 2005). Bandura'ya göre Sosyal öğrenme kuramında “edimsel koşullanma”, “model alma ve taklit” olmak üzere iki öğrenme süreci bulunmaktadır. Bunlardan ilki olan edimsel koşullanma, pekiştirilen ya da sonucu ödüllendirilen davranışların tekrarlanma olasılığının artması anlamında kullanılmaktadır. İkincisi olan model alma ve taklit ise, gözlem yoluyla öğrenilen davranışların model alınması ve model alınan bireylerin taklit edilmesi anlamına gelir. Bu noktada insanların konuşması, giyimi, yeme içme biçimleri gibi birçok konuda kuramın etkili olduğu söylenebilir. Bandura, taklit ve edinim, içselleştirme çerçevesindeki tüm olguları “model alma” başlığı içerisinde değerlendirmektedir (Duman, 2019). Bandura ya göre modelin statüsü öğrenmede çok etkilidir. Eğer model gözlemciden daha üst bir statüde ise üst düzey bir taklit davranışı görülür (1994).

Bandura (2006), bu aşamada üç farklı modele dikkat çekmektedir . İlki olan “canlı model” davranışı sergileyen gerçek bir kişidir. İkinci tür olan “sembolik model” herhangi kurgusal bir alanda tasvir edilen bir karakter veya kişidir . Üçüncü model de “sözlü direktiflerdir” ve bu da canlı veya sembolik bir model gösterilmeden, davranışı

yönlendirici yönde yapılan açıklamalardır. Bu bağlamda okullarda ilk önce öğretmen ve yöneticilerin, öğrencilere kazandırmak istenilen değer ve davranışlar konusunda örnek olması ve sonrasında da akran öğrenmesi boyutunda öğrencilerin birbirinden sağlıklı bir etkileşim içinde öğrenebileceği, doğru modelleme yapabilecekleri ortamları sağlamaları gerekmektedir. Doğru örneklerin , kişilerin ve uygulamaların ön planda örnek olarak gösterildiği, ödüllendirildiği bir okul ortamı özendirici olacak ve istenen davranışların yaygınlaşması sağlanacaktır. Bandura, bir kişinin diğer bir insanın davranışını başarılı bir şekilde modellemesi için dört sürecin gerekli olduğunu belirtmiştir. Bunlar ; modele dikkat etmek, taklit edilecek davranışları akılda tutmak, gözlenen davranışları yeniden üretebilme kapasitesi ve yeniden üretmeye motive olmak olarak sıralanmıştır (Malone, 2002). Birinci madde olan “dikkat” ile kişi modele dikkat eder ve dikkatini yoğunlaştırır. Burada modelin özellikleri dikkati etkiler. Model çekici ise, dramatik ya da çok etkileyici ise, model bize benziyorsa ya da çok prestijli birini yansıtıyorsa bütün bunlar bizim dikkatimizi toplamamızı sağlar. İkinci madde olan “hatırlama – akılda tutma” için gözlemci gözlemlenen davranış hatırlamalıdır. Bunu artırmanın bir yolu da tekrarlama tekniğidir. Üçüncü madde olan “yeniden üretme” davranış modelin gösterdiği davranış tekrarlayabilme yeteneğidir. Bu, gözlemcinin gözlemlediği davranış tekrarlamak zorunda olduğu anlamına gelir. Dördüncü madde olan “motivasyon” modelleme için son gerekli öğedir çünkü öğrenciler öğrendiklerini uygulamaya, göstermeye istekli olmalıdırlar. Konumuz bağlamında bir değerlendirme yaparsak, sosyal öğrenme yaklaşımının bilinmesinin ve uygulanmasının eğitim örgütleri açısından da ne kadar önemli olduğunu anlarız. Yerleşmesini istediğimiz bir tutum, davranışın veya değerın öğrencilere bu yolla kazandırılması için yukarıdaki aşamaların okullarda öğretmenler ve yöneticiler tarafından anlaşılması gerekmektedir. Törenler ve törenlerle kazandırılması hedeflenen değerler ve davranışlar için önce öğrencilerin bu konuya dikkatlerinin çekilmesi ve yoğunlaşmalarının sağlanması, sonrasında aralıklarla ve düzenli olarak bu bağlamda bu değerlerle ilgili hatırlatmalar yapılması, bu sürecin aralıklarla tekrarlama ve bu konuda öğrencilerin motive edilmeleri sağlanmalıdır. Törenler sürece yayılarak yapılan bir uygulama olduğu için aslında bu aşamalar dikkatle planlandığında stratejik olarak da hesaplanmış ve planlanmış bir öğrenme gerçekleştirilebilir. Bu konuda yöneticiler ve öğretmenler, özellikle de eğer bu davranış ve tutumların öğrencilerde yerleşmesi ile ilgili bir sorun yaşıyorlarsa, sosyal öğrenme yaklaşımını kullanmalıdırlar. Sosyal Öğrenme yaklaşımı okullarda her türlü olumlu sosyal davranış geliştirmek için kullanılmalıdır. Olumlu sosyal davranışın temelinde, özgecilik ve yardım etme, örgütsel vatandaşlık davranışı, bağışta

bulunma, gönüllü olma ve işbirliği olduğu ifade edilebilir (Çekin, 2013). Karadağ ve Mutaftçılar (2009)'ın da belirttiği gibi özgecilik ile olumlu sosyal davranış arasında çok sıkı ve pozitif ilişkiler vardır ve bu ilişkiler, özgecilik ile olumlu sosyal davranışların varlığını ve onlarla ilgili içsel-dışsal değişkenleri ölçüp tanımlamayı gerektirmektedir. Bu bağlamda okullarda geliştirilmesi ve yerleştirilmesi hedeflenen sosyal ve kültürel değerler için davranışların temelini oluşturan değerlerin belirlenmesi ve o değerlerle örtüşen yaklaşımların uygulanması gerekmektedir.

2.6. Örtük Program ve Kültür Aktarımı

Eğitim ve öğretimi bir bütün olarak kapsayan okul programlarında öğrencilerin derslerde öğrenmediği bilgilerin sosyal aktiviteler ve sosyal etkinliklerle öğretilmesi beklenir. Örtük program diye adlandırılan bu eğitim programında temel amaç öğrencilerin belli alanlarda yetkinlik kazanması, sosyal yönden etkileşimde bulunması ve hedeflenen değerlerin kazandırılmasını sağlamaktır. Bu programın hazırlanması ve uygulanmasında öğretmen öğrenci ilişkisi, okul kültürü ve okul iklimi de çok önemlidir.

Örtük program, sınıflarda ve okullarda öğrenme sürecinin birer parçası olan ve çoğu zaman farkına varılmayan veya bilerek yöneltilmeyen bütün bilgi, değer ve inançları kapsamaktadır (Horn, 2003). Öğrenciler farkında olmadan kişisel ve sosyal etkileşimlerini kapsayan örtük programdan da öğrenmektedirler. Okulda törenlerde bu örtük program dahilinde öğrenmeye çok iyi bir örnektir. Ritüeller (adetler), kültürel kalıp ve değerleri güçlendirmek için yapılan törensel eylemlerdir (Terzi, 2000). Bu değerler öğrencilere müfredat kapsamında sınıf içinde öğretmenler tarafından aktarılsa da, bir tören ortamında görev yapan bir söz korosunun aktarımıyla daha farklı bir öğrenme sağlanacaktır. Bu bağlamda törenler bir örtük program aracıdır diyebiliriz. Örtük program, okuldaki toplumsallaşma süreci aracılığıyla sosyal normları ve ahlaki değerleri gizli bir şekilde aktarmaktadır (Giroux, 1983).

BÖLÜM III

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

3.1. Törenler

Okul kültürünün önemli öğelerinden biri olan anma törenlerinin ve milli törenlerin hem öğretici hem de farkındalık arttırıcı rolleri önemslenmelidir. Gönüllü ve farkındalıklı bir örgüt katılımı sağlayarak bu kültürel öz değerlerimizi yaşatmalı ve gelecek nesillerinde kendilerinden sonraki nesillere bu aktarımda bulunmalarını sağlayacak bir bilinç oluşturulmalıdır. Bu bilinç okulda oluşturulur. Bunu oluşturabilmek için de bu konuya gereken önem verilmelidir. Başaran (2008) örgütsel kültürün örgütün ürettiği değerlerle ulusal kültürün değerlerinin birleşimi olduğunu söylemektedir. Buradan hareketle her örgüt amaçlarını gerçekleştirmek için ulusal kültürden kendi örgütüne uygun olan değerleri, düzgüleri alır ve kendi değer ve düzgüleriyle yoğurarak kendi örgüt kültürünü oluşturur. Okuldaki fiziksel ortamdan, okuldaki eşyalara, okulda düzenlenen törenlerden okulun geçmiş hakkında anlatılan hikayelere kadar hepsi okul kültürün bir parçasını oluşturur. Bu etkileşim her zaman çift taraflı olduğundan, okul yöneticisinin de diğer paydaşların görüşlerini ve düşüncelerini bilmesi çok önemlidir. Bunu bildiğinde hem örgütün ihtiyaçlarını daha iyi anlayabilir hem de gerekli geliştirmeleri yapabilir. Okulun diğer paydaşları da okul yöneticisinin olumlu etkisi ile gerçek bir katılım sağlayacaklardır. . Bu bağlamda son çıkan 2019 tarihli MEB İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği 5.bölümü törenlere ve bayramlarla, belirli gün ve haftalara ayrılmıştır ve esaslar burada belirtilmiştir. Bu yönetmelikte sosyal etkinliklerin amacı, her tür ve seviyedeki resmî ve özel örgün ve hayat boyu öğrenme kurumlarında; öğretim programlarının yanında öğrenci ve kursiyerlerde özgüven ve sorumluluk duygusu geliştirmeye, yeni ilgi alanları oluşturmaya, millî, manevî, ahlaki, insanî ve kültürel değerleri kazandırmaya yönelik bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif alanlarda öğrenci kulübü ve toplum hizmeti kapsamındaki sosyal etkinlikler ile kamu kurum ve kuruluşları, uluslararası kuruluşlar ve sivil toplum kuruluşları tarafından eğitim kurumlarında yapılacak sosyal etkinliklerin usul ve esaslarını düzenlemektir. Bu yönetmeliğin 18. maddesi kapsamında törenler düzenlenirken aşağıdaki hususların göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

1a) Eğitim kurumunun türü ve özelliğine göre anılacak ya da kutlanacak belirli gün ve haftalar, EK-8’de yer alan belirli gün ve haftalar arasından sene başı öğretmenler kurulunda belirlenir. Bu belirlemede, belirli gün ve haftaların eğitim kurumunun türü ve özelliği, eğitim kurumunda uygulanan öğretim programları, okutulan derslerle olan doğrudan veya dolaylı bağlantısı ile zümrelerin talepleri dikkate alınır.

1b) Sene başı öğretmenler kurulunda belirlenen belirli gün ve haftaların; sınıf içi, sınıflar arası, eğitim kurumu düzeyinde ya da eğitim kurumu dışında gerçekleştirilmesine yönelik planlanması ile öğrenci kulüplerine dağılımı sosyal etkinlikler kurulunca yapılır. Ayrıca anma ve kutlama etkinlikleri, sorumlu kulüp öğrencileri tarafından yapılabileceği gibi sorumlu kulübün rehberliğinde aynı veya farklı sınıf veya kulüplere üye öğrencilerce de gerçekleştirilebilir.

2) Okullarda kutlanacak ulusal ve resmî bayramlar ile mahalli kurtuluş günleri;

a) 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı.

b) 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı.

c) 19 Mayıs Atatürk’ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı.

ç) 30 Ağustos Zafer Bayramı.

d) Mahalli Kurtuluş Günleri.

(3) Ulusal ve resmî bayramlar ile mahallî kurtuluş günlerinin kutlanmasında 5/5/2012 tarihli ve 28283 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Ulusal ve Resmî Bayramlar ile Mahalli Kurtuluş Günleri, Atatürk Günleri ve Tarihi Günlerde Yapılacak Tören ve Kutlamalar Yönetmeliği hükümlerine uyulur.

(4) Eğitim kurumları, ulusal ve resmî bayramlar ile mahalli kurtuluş günlerinin kutlanması ile ilgili okul içi ve okul dışı etkinliklere katılırlar. Ayrıca öğretmen ve öğrenciler bu kapsamda kendilerine verilen görevleri yaparlar.

3.2. İlgili Araştırmalar

Dönmez ve Şahin'in gerçekleştirdiği "19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı Hakkında Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Görüşleri" başlıklı araştırma beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin 19 Mayıs'ın kutlanış biçimine ilişkin görüşleri ve bu görüşler doğrultusunda bayramın okul kültürüne katkılarını incelemek amacıyla yapılmıştır. Örneklem olarak 19 Mayıs törenlerine en az 3 kez katılmış ve en az 5 yıllık kıdeme sahip ortaöğretim okullarında çalışan beden eğitimi öğretmenleri seçilmiştir. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanarak toplanmış ve içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Araştırma sonunda 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor bayramının okul kültürüne katkısının sınırlı olduğu, toplu gösteri yapma, birlikte hareket etme gibi biçimsel özelliklere önem verildiği, halk oyunları ve temsil dışındaki etkinliklerin milli birlik ve beraberliğe, Türk gelenek ve göreneklerine uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Küçük (2002) tarafından yapılan "Okul Yaşamında Törenler" başlıklı araştırmada okul yaşamında ulusal bayram günleri ile ilgili günlerin nasıl düzenlendiği ve ilgili törenlerin amaçlarına ulaşma düzeyleri araştırılmıştır. Veriler araştırmacı tarafından geliştirilen 27 maddelik anket formu kullanılarak toplanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde SPSS paket programı kullanılmıştır. Elde edilen verilere göre ilköğretim okullarında düzenlenen törenlere ilişkin öğretmen ve öğrenci algıları arasında anlamlı farklar bulunmaktadır. Öğretmenler söz konusu törenlerin düzenlenme biçimlerini öğrencilere göre daha olumlu algılamaktadır. Öğretmen ve öğrenciler açısından ulusal törenlerin, zamansal ve mekânsal dönüşümlere yenik düştüğünü, yönetmelikle belirlenen modelin üzerine çıkılamadığını, çocuklara hitap etmeyen, eğlenceli olmayan etkinlikler olarak algılandığı sonucuna varılmıştır. Bununla birlikte öğretmen ve öğrenciler ulusal bayram törenlerinde bir yenilenmeyi gerekli görmektedirler.

Öz ve Baloğlu (2021) tarafından yapılan "Kültürel Öğelerin Eğitim Kurumlarına Yansıması"adlı araştırmanın amacı yönetici ve öğretmenlerin algılarına göre kültürel öğelerin eğitim kurumlarına yansımalarını ortaya koymaktır. Araştırma 21 farklı ilde görev yapan toplam 151 öğretmen ile yapılmıştır. Veriler sosyal paylaşım yolu ile iletilen görüşme formu ile toplanmış ve içerik analizi ile çözümlenmiştir. Elde edilen sonuçlara

göre okullarda değerler, inançlar, varsayımlar, semboller, normlar, ritüeller, kahramanlar, efsaneler ve hikayeler olmak üzere toplam 9 boyutta 54 farklı kategoride farklı uygulamalar yapıldığını ortaya koymuştur. Eğitim kurumlarında törenlerin sayılarının artırılması, törenlerin, ritüellerin, sloganların vs. daha geniş kitle ile buluşturulması çalışmalarına yer verilmesi önerilmiştir.

BÖLÜM IV

YÖNTEM

4.1. Araştırma Yöntemi

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma insanların yaşam tarzlarını, öykülerini, davranışlarını, örgütsel yapıları ve toplumsal değişmeyi anlamaya yönelik bilgi üretme süreçlerinden biridir (Strauss ve Corbin, 1990). Nitel araştırmada araştırmanın konusunu içeren olay veya olgu kendi doğal ortamında incelenir (Patton, 1987).

4.2. Araştırma Deseni

Araştırma yapılırken nitel araştırma desenlerinden birisi olan fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Fenomenoloji deseninde araştırmacı, bir fenomen hakkında bireylerin yaşadığı ortak deneyimleri çözümlemeye çalışır. Az sayıda kişinin deneyimleri ile yapılan bu çalışmada araştırmacı elde ettiği veriler sayesinde araştırmada ulaşmak istediği öze ulaşmış olur (Giorgi, aktaran Creswell, 2014, s. 42). Bu araştırma deseninde amaç, belli bir olguyu derinlemesine yaşayan kişilerin deneyimlerinin özünü anlamaktır (Creswell, 2018). Bu araştırmada beş farklı devlet okulundaki yönetici, öğretmen ve öğrencilerin törenlere yönelik görüşleri incelenmiş ve bu bağlamda bireysel ve örgütsel yapıdaki işleyiş, değerler ve davranışlara yönelik görüşleri ve okul kültürüne etkileri değerlendirilmiştir.

4.3. Örneklem

Araştırmanın örneklemi 2023-2024 eğitim öğretim yılı bahar döneminde, Ankara ili Çankaya ilçesinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı beş devlet okulundaki iki okul yöneticisi, iki öğretmen ve iki öğrenci olmak üzere toplam 30 kişi ile yapılmıştır. Araştırmanın örneklemi “amaçlı örnekleme yöntemi” kullanılarak seçilmiştir. “*Amaçlı örnekleme zengin bilgiye sahip olduğu varsayılan durumların ayrıntılı çalışılmasına yardımcı olur. Bu bağlamda birçok durumda olay ve olguların açıklanmasını ve keşfedilmesini sağlar*”

(Patton,1990). Bu araştırmada amaçlı rneklemeye yöntemlerinden olan kolay ulaşılabilir rneklemeye kullanılmıştır. Kolay ulaşılabilir durum rneklemi araştırmacıyı, kendisine yakın olan ve erişilmesi kolay olan bir duruma yönlendirir. Bu yöntem araştırmaya hız ve pratiklik kazandırır (şimşek, Yıldırım, 1999).Araştırma yapılan okulların ikisi ilköğretim 1. Kademe (1- 4. Sınıflar), üçü de ilköğretim ikinci kademe (5- 8. Sınıflar) okullardır.

4.4. Verilerin Toplanması

Veriler Ankara ili ankaya ilçesindeki beş devlet okulundaki iki okul yöneticisi, iki ğretmen ve iki ğrenci olmak üzere toplam 30 kişi ile yüz yüze görüşme yapılarak toplanmıştır. Araştırma yapılan okulların ikisi ilköğretim 1. Kademe (1- 4. Sınıflar), üçü de ilköğretim ikinci kademe (5- 8. Sınıflar) okullardır. Görüşme yapılan toplam 10 okul yöneticisinden 3' okul müdürü ve 7'si okul müdür yardımcısıdır. Bu yöneticilerin meslekte toplam 10-35 yıl arasında tecrübeleri olduğu görülmüştür. Görüşme yapılan okul müdürleri yöneticilik konusunda 12 yılı aşkındır görev yapan ve tören komitesi başkanlığı görevini de en az 12 yıldır gerçekleştiren yöneticilerdir. Görüşme yapılan okul müdürlerini cinsiyetlere göre ayırdığımızda, okul müdürlerinden ikisi erkek, biri kadın ve müdür yardımcılarında dördü kadın,  erkek yöneticidir. Görüşmeye katılan öğrencilerden beşi kız, beşi erkek öğrencidir. ğretmenleri tarafından görüşmeye katılmak için seçilen bu öğrencilerden dördü 1. Kademe 3. ve 4. Sınıf ğrencileri olup, altısı da 2. Kademe 7. Sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Görüşme yapılan öğrenciler öğretmenler tarafından seçilmiştir. Görüşme yapılan öğrencilerin tamamı törenlerde birçok kere farklı etkinliklerde görev almış almış öğrencilerdir. Araştırmaya konu olan törenlerle ilgili samimi bir hassasiyet geliştirdikleri, görüşme esnasındaki verdikleri iten yanıtlardan ve heyecanlarından anlaşılmaktadır. Bu konu ile ilgili farkındalıkları araştırmacı olarak beni son derece memnun etmiştir. Araştırmaya katılan toplam on öğretmeninden yedisi kadın,  erkektir. Bu ğretmenlerin 20-43 yıl arası kıdemleri vardır. Bu öğretmenlerden dördü sınıf ğretmeni, dördü Türkçe ğretmeni, biri İngilizce ve biri de Sosyal Bilgiler ğretmenleridir. Görüşme yapılan öğretmenler okul idarecileri tarafından seçilmiştir. Yapılan görüşmede sınıf ğretmenlerinin ve Türkçe ğretmenlerinin tören komitesi yesi oldukları ve tören hazırlıkları ve uygulaması konusunda okullarındaki uygulayıcılar oldukları görülmüştür. Görüşme esnasında bu konudaki hassasiyet ve zenleri çok açık bir şekilde tarafımda gözlemlenmiştir. Törenlerin anlamına uygun kutlanması konusundaki

tecrübeleri ve hevesleriyle sabit uygulamaya koydukları esaslar ve duydukları sorumluluk, alanlarındaki uzmanlıkları ve uygulamadaki hakimiyetleri ile birleşmiştir. Tüm katılımcılara, törenlerin okul kültürü ve amaçlarına etkisi konusundaki görüşlerini almak üzere 6 adet görüşme sorusu yöneltilmiştir. Görüşmede yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formundaki sorular araştırma sorusuna ve alt sorulara yanıt olabilecek şekilde yazılmış toplam 6 adet sorudan oluşmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşmede görüşmeci tarafından önceden hazırlanan sorular görüşme formu vasıtasıyla sorulur ve daha ayrıntılı bilgi almak istenirse ek sorular da sorulabilir. Yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi kullanılarak güvenilir ve karşılaştırılabilir nitel veri toplanır (Cohen ve Manion, 1994). Araştırmanın geçerlik –güvenirlik çalışmaları kapsamında görüşme formunda yer alan görüşme soruları eğitim yönetimi alanındaki uzmanların görüşüne sunulmuştur. Sonrasında okullardan görüşme için randevu alınmış ve sırasıyla okullar ziyaret edilmeye başlanmıştır. Planlanan gün ve saatte görüşmeler katılımcıların okullarını ziyaret ederek yüz yüze bir şekilde yapılmış ve kayıtları alınmıştır. Her soru sırayla sorulmuş, bazı sorular için de sonda sorularla görüşme yönetilmiştir. Her görüşme 60-70 dakika sürmüştür. Görüşme süreçleri son derece olumlu geçmiş, hiçbir olumsuz durumla karşılaşılmamıştır. Araştırma konusu olan törenler konusunda tüm katılımcıların hassasiyeti ve konuya verdikleri önem mutluluk vericidir. Katılımcılara kişisel bilgilerinin gizli tutulacağı ve verilerin sadece araştırma için kullanılacağı bilgisi verilmiştir..

4.5. Verilerin Analizi

Verilerin analizi içerik analizi şeklinde yapılmıştır. Okullarında yüz yüze görüşmeye katılan katılımcıların görüşmenin kaydının alınmasında bir sakınca görmemişlerdir. Görüşme başladığı anda kayıt da alınmaya başlanmıştır. Her görüşme 60-70 dakika sürmüştür. Görüşme bittikten sonra kayıtlar deşifre edilmiş ve ayrıntılı bir şekilde yazılı doküman haline getirilmiştir. Görüşmede toplanan verilerin deşifresi her bir katılımcı için 2-3 saat sürmüştür. Sonrasında araştırmacı tarafından bu veriler karşılaştırılmış ve bu da yaklaşık 6 saat sürmüştür. Veriler birkaç kez okunmuş , gerekli yerlerde veri azaltımına gidilmiş, daha sonra veriler kodlanmıştır. Kodlar araştırmacı tarafından oluşturulmuştur. Kodlardan temalara ulaşılmış ve sonrasında da kategoriler oluşturulmuştur. Veriler içerik analizi yapılarak çözümlenmiştir. Kodlama esnasında her bir soru için öncelikle veriler yöneticiler, öğretmenler ve öğrenciler olarak guruplara ayrılmış ve bu kapsamda her

gruptaki katılımcıların yanıtları alt alta yazılmış, bu ifadelerinden uygun kodlar oluşturulmuş, daha sonra temalar tespit edilip, kategoriler ortaya çıkartılmıştır. Katılımcılardan her birine bir harf verilmiş, aynı soruya verdikleri cevaplar temalandırılmış ve sonrasında kategorilendirilmiştir. Bulgularda katılımcılardan alınan cevaplar alıntı olarak sunulmuştur.

4.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma 2023-2024 Eğitim-Öğretim yılında Ankara ili Çankaya ilçesinde bulunan beş adet devlet okulunda görev yapan okul yöneticilerinin, öğretmenlerin ve öğrencilerin görüşleriyle sınırlıdır.

4.7. Geçerlilik ve Güvenilirlik

Araştırmanın geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları kapsamında görüşme formunda yer alan görüşme soruları eğitim yönetimi alanındaki uzmanların görüşüne sunulmuştur. Görüşmeye katılan okul müdürlerinin en az 12 senelik tören komitesi başkanlığı görevi yapmış olmaları ve öğretmenlerin de en az 10 senelik tören komitesi üyesi araştırmanın güvenilirliğini destekleyen unsurlardandır. Araştırma raporlanırken her görüşmecinin ifadeleri ile bulgular desteklenmiştir.

BÖLÜM V

BULGULAR

Bu bölümde araştırma sürecinde okul yöneticilerinden, öğretmenlerinden ve öğrencilerinden elde edilen bilgilerden oluşan araştırma bulguları yer almaktadır. Bulguların sunulmasında alt problemlerin sıralaması izlenmiştir. Her bir alt problem sırasıyla yöneticiler, öğretmenler ve öğrenciler için ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Araştırmanın alt problemleri EK 1 de yer almaktadır.

5.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Tartışma

Okul Yöneticilerinin Görüşlerine Göre Törenlerin Amaçları ve Törenlerle Kazandırılması Hedeflerin Değerler

Araştırmaya katılan okul yöneticilerine, “Okulda düzenlenen anma törenleri ile neler amaçlanıyor ve hangi değerlerin kazandırılması hedefleniyor?” sorusu yöneltilmiş ve bu konudaki görüşleri aşağıdaki tablodaki kategorilere göre açıklanmıştır.

Okulda düzenlenen anma törenleri ile nelerin amaçlandığı ile ilgili bulgular; milli ve manevi değerler, milli birlik ve beraberlik, Cumhuriyet, insan hakları, demokrasi, milli mücadele kahramanları, farkındalık kazandırmak, motivasyonu arttırmak, sorumluluk duygusu, duyarlılık, değer aktarımı, topluluğun bir parçası olmak, kalıcı bilgi, pekiştirme, yaşayarak öğrenmek olarak kodlanmış ve bu kodlar 3 tema etrafında toplanmıştır ve tablo 5.1. de gösterilmiştir.

Tablo 5.1. Okul Yöneticilerinin Görüşlerine Göre Törenlerin Amaçları ve Kazandırılmak İstenen Değerler

TEMA 1	TEMA 2	TEMA 3
<i>Milli Değerler ve Duygulara Yönelik Kazanımlar</i>	<i>Bireysel Kazanımlar</i>	<i>Eğitim Öğretime Dair Kazanımlar</i>
milli ve manevi değerler (n=7) milli birlik ve beraberlik(n=4) cumhuriyet(n=3) demokrasi (n=1) insan hakları(n=1) milli mücadele kahramanları(n=7) vatanseverlik(n=2) değer aktarımı (n=6)	farkındalık kazandırmak(n=3) sorumluluk duygusu (n=2) duyarlılık(n=3) topluluğun bir parçası olmak(n=2) motivasyon(n=1)	kavrama(n=1) kalıcı bilgi(n=1) pekiştirme(n=2) yaparak öğrenme(n=1) sınıf dışında öğrenme(n=1)

Görüşme yapılan yöneticilerin ifadelerinden oluşan temalar ve alıntılar şu şekildedir:

Milli değerler ve duygulara yönelik kazanımlar

A: “ Okullarımızda yapılan törenlerle Cumhuriyet, demokrasi, insan hakları, vatan sevgisi ve milli ve manevi duyguları öğrencilerimizde yerleştirmeyi ve bu değerleri pekiştirmeyi amaçlıyoruz.”

S: “Vatan sevgisi, milli duygular, bayrak sevgisi, milli mücadele kahramanları, neler çektikleri, hangi zor şartlarda neleri başardıkları, bozulmuş sistemi yeniden yapılandırıp yeni bir sistem kurmaları, verilen mücadeleler sonucunda elde edilen Cumhuriyetin önemini, değerini kavrayabilsinler, bunları amaçlıyoruz.”

Ö: “Milli değerlerimizi, Cumhuriyetin önemini, Cumhuriyet ruhunu, nasıl kazanıldığını öğretilsinler, farkındalıkları olsun istiyoruz. Biz küçükken bu törenler çok önemliydi ve biz de o nedenle bugün bu önemi veriyoruz. Onlar da büyüdüklerinde bu değerleri korusunlar istiyoruz.”

C: “Kültürümüzü, milli manevi değerlerimizi, geçmişimizi, hangi aşamalardan geçerek bu günlere geldiğimizi anlayıp öğrenip ona göre bir gelecek kurup hazırlamalarını istiyoruz.”

Y: “Ülkemiz için önemli milli günlerde, milli birlik ve beraberliğin önemini kavratmak, milletimiz için önemli olan kişilerin hatırlatılması ve sevdilmesi ve bu değerlerin ve duyguların gelecek nesillere aktarılmasını hedefliyoruz.”

Okul yöneticilerinin alıntılarında hareketle, ilk tema milli değerler ve duygulara yönelik kazanımlar teması olarak adlandırılmış ve öğrencilerde milli ve manevi değerleri geliştirmek, milli birlik ve beraberlik duygusunu oluşturmak, Cumhuriyetin anlamını, önemini yerleştirmek, pekiştirmek, demokrasi ve insan hakları gibi kavramların anlamını, önemini kavratmak, milli mücadele kahramanlarını tanıtmak ve onları anmak ve vatanseverlik olarak kategorilere ayrılmıştır. Buradan hareketle törenler hazırlanırken ve

kutlanırken vatan sevgisini geliştirmek ve Cumhuriyetin, milli birlik ve beraberliğin önemini öğrencilere anlatmak ve kavratmak için okullarda çok çeşitli çalışmalar yapıldığı anlaşılmaktadır. Tabloda frekanslarıyla sunulan özellikle milli ve manevi değerleri kazandırma, milli mücadele kahramanlarının tanıtılmasının yöneticilerin çoğunluğunun değindiği ortak hedefler olduğu görölmektedir. Törenlerle kazandırılması hedeflenen değerlerde yöneticiler tarafından değinilen tüm kategorilerin, öğrencilerde bu kavram ve değerleri yerleştirmek ve bu vesile ile onlardaki vatan sevgisini geliştirmeyi hedeflediği düşünölebilir. Törenlerin ortak kültür ve değerler üzerinden okul kültürünü yapılandırmakta ve milli değerleri öğrencilere kazandırmakta önemli bir araç olduğu anlaşılmaktadır.

Bireysel kazanımlar

D: *“Milli eğitimin temel değer ve amaçları üzerinden, programda hedeflenen amaçlar çerçevesinde, vatanseverlik, sorumluluk duygusu geliştirmek, duyarlılık kazandırmak ve geçmişte yaşananları hissetsinler isterim.”*

B: *“Milli değerlerimizin kazandırılması hedefleniyor. Bu arada birlik ve beraberlik içinde bir etkinlik yapmaya çalışıyoruz. Öğrencilerin motivasyonu bu kutlamalarda çok artıyor.”*

S: *“Atatürk’ün gösterdiği hedefe ulaştırmaya çalışıyoruz. Törenlerin en önemli işlevlerinden biri çocuklar o topluluğun bir parçası olduklarını hissetsinler, ben olmadan bu ülke olmaz, bizi oluşturmak için benim ben olmam lazım, önce birey olarak yerim ne benim bu varoluş mücadelesinde, onu kavrayabilmek.”*

N: *“Sorumluluk alıyorlar ve bu milli değerleri yaşatmak için alınan bir sorumluluk dolayısıyla bu konuda çok duyarlılar. Değer aktarımına katkıda bulunuyorlar.”*

Okul yöneticilerinin alıntılarından hareketle ikinci tema bireysel kazanımlar olarak adlandırılmış ve öğrencilere farkındalık kazandırmak, sorumluluk duygusunu geliştirmek, değer aktarımı yapmak, toplumsal olaylara karşı duyarlılık kazandırmak, geçmiş zaman bilgisi vermek, kendilerinin de topluluğun bir parçası olduklarını fark ettirmek ve motivasyon sağlamak olarak kategorilere ayrılmıştır. Buradan hareketle, törenlerin öğrencilerde sorumluluk alma, aldığı sorumluluğu yerine getirme, geçmiş zaman bilgisi alarak farkındalık kazanma, bu farkındalıkla bu alanda duyarlılık geliştirme, kendisinin de topluluğun bir parçası olduğunu anlaması gibi bireysel özelliklerin gelişimini sağlamada etkili olduğu görölmektedir.

Eğitim öğretimi geliştirmek

H: “Törenlerle eğitim öğretimi güçlendirdiğimize inanıyorum. Sınıfta veremediğimizi burada veriyoruz. O günün, o mücadelenin anlamını daha iyi kavlıyor. Kalıcı bilgiyi burada veriyoruz. Yaparak, yaşayarak daha iyi öğreniyor çocuklar. Törende gördüğü, öğrendiği hayat boyu aklında kalıyor.”

A: “Sınıfta verilen bilginin pekiştirilmesi sağlanıyor. Törende yapılan bir canlandırma, okunan bir marş günün anlam ve önemini ve orada verilmek istenen bilginin pekişmesini sağlıyor.”

Okul yöneticilerinin alıntılarından hareketle üçüncü tema eğitim ve öğretime dair kazanımlar geliştirmek olarak adlandırılmış ve anlamı kavramak, kalıcı bilgi edinmek, bilgiyi pekiştirmek, yaparak öğrenmek ve sınıf dışında öğrenmek olarak kategorilere ayrılmıştır. Buradan hareketle törenlerin öğrencilerde bilgiyi kavrama, bilgiyi pekiştirme, bilginin kalıcılığını sağlama, yaparak öğrenme ve sınıf ortamının dışında öğrenme gibi eğitim öğretimin gelişimini sağlamada etkili olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Törenlerinin Amaçları ve Törenlerle Kazandırılması Hedeflenen Değerler

Araştırmaya katılan öğretmenlere, “Okulda düzenlenen anma törenleri ile neler amaçlanıyor ve hangi değerlerin kazandırılması hedefleniyor?” sorusu yöneltilmiş ve bu konudaki görüşleri aşağıdaki tablodaki kategorilere göre açıklanmıştır. Okulda düzenlenen anma törenleri ile nelerin amaçlandığı ile ilgili bulgular; milli değerler, milli bilinç, milli duygular, atalarımızı tanımak ve bu değerleri gelecek nesillere aktarmak, tören bilinci geliştirmek, kültürel değerler, sorumluluk duygusu, toplum olmak, kutlamaların devamlılığı ve topluluk önünde kendini ifade olarak kodlanmış ve bu kodlar 2 tema etrafında toplanmıştır ve Tablo 5.2. de gösterilmiştir.

Tablo 5.2. Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Törenlerin Amaçları ve Kazandırılmak İstenen Değerler

TEMA 1	TEMA 2
Milli Değerler ve Duygulara Yönelik Kazanımlar	Bireysel Kazanımlar
milli değerler (n=10) milli bilinç (n=2) milli duygular(n=2) atalarımızı tanımak(n=2) milli birlik ve beraberlik (n=1) gelecek nesillere aktarmak(n=2)	tören bilinci geliştirmek (n=1) kültürel değerler (n=2) sorumluluk duygusu (n=1) topluluğun parçası olmak (n=1) kutlamaların devamlılığı(n=1) toplulukta kendini ifade (n=1)

Görüşme yapılan öğretmenlerin ifadelerinden oluşan temalar ve alıntılar şu şekildedir:

Milli değerler ve duygulara yönelik kazanımlar

N: *“Milli değerleri belleklerine yerleştirmelerini istiyoruz, özümsemelerini sağlıyoruz. Bunlar bizim milli değerlerimiz, tabii ki vurgulayacağız. Sadece sınıfta yapılan etkinliklerle değil, okul olarak toplu yaptığımız etkinliklerle de bunu desteklememiz lazım. Törenler bu açıdan çok önemli. Bu değerleri geleceğe taşırsınlar, süreklilik olsun.”*

R: *“Milli birlik ve beraberlik duygusu, günün anlam ve önemi, geçmişin önemi, geçmişte atalarımızın neler yaptığını öğretmek, kutlamaların devamlılığını sağlamak.*

A: *“Öncelikle milli bir bilinç oluşturmak, ulusal bilinç kazanmaları. Bu bağlamda yakın geçmişteki tarihi öğrenmeleri ve onun bilincinde olmaları. Bu nedenle gereklidir.”*

İ: *“Milli birlik ve beraberlik duygusunun gelişmesi, geçmişteki önemli olayların öğrencilere öğretilmesi ve yaşatılması, milleti millet yapan değerlerin, birlik ve beraberlik duygularının kuşaktan kuşağa aktarılması.”*

Öğretmenlerin alıntılarından hareketle ilk tema milli değerler ve duygulara yönelik kazanımlar olarak adlandırılmış ve milli değerler, milli duygular, milli bilinç, milli birlik ve beraberlik, atalarımızı tanımak ve bu değerleri gelecek nesillere aktarmak olarak kategorilere ayrılmıştır. Buradan hareketle törenlerin milli değerlerin ve duyguların aktarılmasında, milli bilinç oluşturulmasında, milli birlik ve beraberliğin sağlanmasında, atalarımızı tanımak ve bu değer ve duyguları gelecek nesillere aktarmayı sağlamada etkili olduğu görülmektedir.

Bireysel kazanımlar

T: *“Sorumluluk duyguları gelişsin, topluluk önünde kendilerini ifade edebilsinler bunları amaçlıyoruz. Okul sadece öğretim yeri değil, eğitimin de yeri.”*

S: *“Bizi toplum yapan değerler bunlar. Törenlerin süresi uzatılmalı. Hakkını vererek kutlamalıyız. Hakkını verelim ve bunu çocuklara geçirelim ki kutlamaların devamlılığını sağlayalım.”*

N: *“Bu kültürel ve milli değerleri onlarda yerleştirmek istiyoruz. Kültürümüze ve milli değerlerimize sahip çıkmamız gerektiğini vurguluyoruz.”*

Öğretmenlerin alıntılarından hareketle ikinci tema bireysel kazanımlar olarak adlandırılmış ve tören bilinci, kültürel değerler, sorumluluk duygusu, toplum olmak,

kutlamaların devamlılığı ve toplulukta kendini ifade etmek olarak kategorilere ayrılmıştır. Buradan hareketle törenlerin tören bilinci geliştirmek, kültürel değerleri aktarmak, sorumluluk duygusunu geliştirmek, toplum olmak, kutlamaların gelecek nesillerde de devamlılığını sağlamak ve topluluk önünde kendini ifade edebilmek gibi bireysel özelliklerin gelişimini sağlamada etkili olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin Görüşlerine Göre Törenlerin Amaçları ve Törenlerle Kazandırılması Hedeflenen Değerler

Araştırmaya katılan öğrencilere, “Okulda düzenlenen anma törenleri ile neler amaçlanıyor ve hangi değerlerin kazandırılması hedefleniyor?” sorusu yöneltilmiş ve bu konudaki görüşleri aşağıdaki tablodaki kategorilere göre açıklanmıştır.

Okulda düzenlenen anma törenleri ile nelerin amaçlandığı ile ilgili bulgular; Atatürk sevgisi, Atatürk’ü anlamak, Atatürk’ü hatırlamak, bayrak sevgisi, milli duygular, milli birlik ve beraberlik, vatan sevgisi, dayanışma, birlik hissi, geçmişi anlamak, günün anlam ve önemi olarak kodlanmış ve bu kodlar 3 tema etrafında toplanmıştır ve Tablo 5.3. de gösterilmiştir.

Tablo 5.3. Öğrencilerin Görüşlerine Göre Törenlerin Amaçları ve Kazandırılmak İstenen Değerler

TEMA 1	TEMA 2	TEMA 3
<i>Atatürkçü Düşünceye Yönelik Kazanımlar</i>	<i>Milli Değerler ve Duygulara Yönelik Kazanımlar</i>	<i>Bireysel Kazanımlar</i>
atatürk sevgisi (n=6) atatürk’ü anlamak(n=5) atatürk’ü hatırlamak(n=4)	bayrak sevgisi (n=6) milli duygular(n=3) milli birlik ve beraberlik(n=2) vatan sevgisi (n=3) geçmişi anlamak(n=2) günün anlam ve önemi(n=2)	dayanışma (n=1) birlik hissi (n=2)

Görüşme yapılan öğrencilerin ifadelerinden oluşan temalar ve alıntılar şu şekildedir:

Atatürkçü düşünciyi benimsemek

A: “Atatürk ya olmasaydı duygusu var tören anında bende. Olmasaydı ne olurdu diye hep düşünüyorum ve onu ve yaptıklarını anlamaya çalışıyorum.”

Z: *“Törenlerdeki amaç Atatürk’ü anlamak, hatırlamak, geçmişimizi öğrenmek, geçmişimizi bilelim, bunlar bence güzel.”*

Y: *“Ben törenleri seviyorum. Törenlerde Atatürk’ü, vatan sevgisini hissediyorum.”*

K: *“Törenlerde Atatürk sevgisini hissediyorum. Atatürk’ü anıyoruz, onu ve eserlerini anlıyoruz.”*

Öğrencilerin alıntılarında hareketle ilk tema Atatürkçü düşüncüyü benimsemek teması olarak adlandırılmış ve Atatürk sevgisi, Atatürk’ü anlamak ve Atatürk’ü hatırlamak olarak kategorilere ayrılmıştır. Buradan hareketle törenlerin öğrencilerde Atatürk sevgisini geliştirmek, onların Atatürk’ü anlamalarını sağlamak ve Atatürk’ü anmalarını sağlamakta etkili olduğu görülmektedir.

Milli değerler ve duygulara yönelik kazanımlar

M: *“Milli değerleri hatırlamak için törenler yapılıyor, vatan sevgisi, bayrak sevgisi, Atatürk sevgisi.”*

İ: *“Vatan sevgisini geliştirmek için törenleri yapılıyor. Zamanında Atam gibi kişiler çok uğraşarak aldılar bu vatani ve biz de bunun değerini bilmeliyiz.”*

K: *“Mili duygular, vatan sevgisi, Atatürk sevgisi, bayrak sevgisi, bu değerler bizim için önemli. Törenlerle bunlar veriliyor.”*

Y: *“Kesinlikle vatan sevgisi hissediyorum. Atamın bize hediye ettiği bu bayramları kutlamak çok güzel bir his.”*

A: *“Milli duygularımızın artması, birlik ve beraberlik, dayanışma duygusu ve günün anlam ve önemi, bu kutlama neden yapılıyor.”*

B: *“Milli birlik ve beraberlik duygusu, o günleri anmak, birlikte kutlamak daha coşkulu oluyor.”*

Öğrencilerin alıntılarında hareketle ikinci tema milli değerler ve duygulara yönelik kazanımlar teması olarak adlandırılmış ve bayrak sevgisi, milli duygular, milli birlik ve beraberlik ve vatan sevgisi olarak kategorilere ayrılmıştır. Buradan hareketle törenlerle öğrencilerde bayrak sevgisi, milli duyguların gelişmesi, milli birlik ve beraberliğin öneminin anlaşılması, vatan sevgisini hissetmek gibi vatan sevgisini geliştiren unsurları aktarmakta etkili olduğu görülmektedir.

Bireysel kazanımlar

A: *“Birlik duygusu hissediyorum. Geçmişten ve bugünden. Hep birlikte ortak bir şey yapıyoruz, ortak duygular hissediyoruz, değerler ortak.”*

İ: “Dayanışma oluyor. Herkes aynı şeyi düşünüyor gibi. Birbirine yardım ediyor, anlıyor. O anda tek önemli şey beraber olmak, toplumun üyesi olmak.”

B: “O günün anlam ve önemini anlıyoruz, bu günü neden kutluyoruz, buradan ne öğreneceğiz, hangi değerleri alacağız?”

Öğrencilerin alıntılarında hareketle üçüncü tema bireysel kazanımlar teması olarak adlandırılmış ve dayanışma, birlik hissi, geçmiş anlamak, günün anlam ve önemini kavramak olarak kategorilere ayrılmıştır. Buradan hareketle törenlerde, dayanışma duygusu ve birlik olma duygusunun hissedildiği, geçmiş anlamak ve günün anlam ve önemini kavramak gibi davranışsal özelliklerin gelişimini sağlamada etkili olduğu görülmektedir.

5.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Tartışma

Okul Yöneticilerinin Tören Hazırlıklarına Yönelik Görüşleri

Araştırmaya katılan okul yöneticilerine, “Okulunuzda anma törenleri ile ilgili ne tip hazırlıklar yapılıyor?” sorusu yöneltilmiş ve bu konudaki görüşleri aşağıdaki tablodaki kategorilere göre açıklanmıştır.

Okulda düzenlenen törenler öncesi ne tip hazırlıklar yapıldığı ile ilgili bulgular; fiziki hazırlıklar, içerik hazırlıkları, görevli öğretmenler, görevli öğrenciler ve işbirliği olarak kategorilendirilmiş, kodları listelenmiş ve bu kategoriler etkinlikler, görevliler ve paydaşlar olarak 3 tema etrafında toplanmıştır ve Tablo 5.4. de gösterilmiştir.

Tablo 5.4. Yöneticilere Göre Tören Hazırlıklarının Değerlendirilmesi

TEMA 1	TEMA 2	TEMA 3	
ETKİNLİKLER	GÖREVLİLER	PAYDAŞLAR	
Fiziki Hazırlıklar	Öğretmenler	Öğrenciler	İşbirliği
okul süsleme(n=10)	tören komitesi(n=10)	gönüllü öğrenciler(n=10)	veliler(n=10)
bahçe süsleme(n=10)	içerik belirleme(n=7)	kaynaştırma	okulun
sınıf süsleme(n=10)	öğrenci seçimi(n=8)	öğrencileri(n=4)	çevresi(n=4)
		çekingen öğrenciler(n=2)	okulaile
		çok hareketli	birliği(n=3)
		öğrenciler(n=2)	hizmetliler(n=2)

Görüşme yapılan yöneticilerin ifadelerinden oluşan temalar ve alıntılar şu şekildedir:

Fiziksel hazırlıklar

A: "Okulun hazırlanması, süslenmesi, bahçe düzenlemesi yapılıyor. Okulun girişi, panolar, koridorlar süsleniyor. Bayraklar, Atatürk resimleri, süslemeler, günün anlam ve önemine uygun içeriklerle süsleniyor. Görevli öğretmenlerimiz bize taleplerini iletiyorlar ve biz de yerine getirmeye çalışıyoruz."

M: "Panolar, okulun girişi, koridorlar, sınıflar, her yer süsleniyor."

D: "Öğretmenler şöyle bir hazırlık yapalım dediklerinde hep destekliyoruz. Süsleme için önerileri internette bulabiliyorlar. Panolar süsleniyor. Okul bahçesinde bayrak, rafya, balonlar oluyor. Ses sistemini çözemiyoruz bir türlü. Her yıl yapılıyor ama tören günü bir sıkıntı çıkıyor mutlaka."

Yöneticilerin alıntılarında hareketle birinci tema etkinlik teması olarak adlandırılmış ve okul süsleme, sınıf süsleme, bahçe süsleme olmak üzere fiziki hazırlıklar kategorisi altında kodlanmıştır. Buradan hareketle törenlerden önce fiziki hazırlıklara önem verildiği ve okulun tüm alanlarının günün anlam ve önemine uygun bir şekilde süslendiğini söyleyebiliriz. Frekanslarından da anlaşıldığı gibi, okul yöneticilerinin tamamı, fiziksel hazırlıklar konusunda aynı şekilde yanıt vererek, bu konudaki hassasiyetlerini göstermişlerdir.

Görevli öğretmenler

C: "Hemen sene başında ilk kurulda tören komitesi belirlenir. Hangi törende hangi öğretmenler görevli olacak belirlenir. Sene başında duyuruyoruz ki öğretmenlerin yeterli süreleri olsun hazırlık için. Öğretmen arkadaşlarımız da programlarını oluştururlar, içeriği onlar belirlerler, bizimle paylaşırlar, uygunsa öğrencilere görev dağılımı yaparlar."

D: "Görevli öğretmenler öğretmenler kurulunda seçiliyor ve tören komitesi oluşuyor. Gönüllülük esas. Seçim yaparken aralarında bir müzik öğretmeni, bir bilişim öğretmeni, en az bir Türkçe öğretmeni, görsel sanatlar öğretmeni olmasına dikkat ediyoruz. Komite planlarını yapıp, içeriği belirleyip bana tekliflerini sunuyor. Ben de bakıyorum beraber karar veriyoruz, baktık uygun dedik, onlar da çalışmalarına başlıyorlar."

A: "Tören komitemiz var. Beden eğitimi, görsel sanatlar, Türkçe, Müzik, teknoloji tasarım öğretmenlerinden oluşuyor. Biz yöneticiler tören komitesine başkanlık yapıyoruz. Yapılacak hazırlıklar ve içerik ile ilgili toplantı yapıyoruz. Hazırlık gerektiren törenler bunlar. Sonrasında öğretmenler öğrencileri belirleyip, çalışmaya başlıyorlar."

Yöneticilerin alıntılarında hareketle ikinci tema görevliler teması olarak adlandırılmış ve görevli öğrenciler ve görevli öğretmenler olmak üzere iki kategoriye ayrılmıştır. Buradan hareketle görevli öğretmenlerin tören komitesini oluşturdukları, tören

içeriğinin görevli öğretmenler tarafından belirlendiğini ve törende görev alacak öğrencileri de görevli öğretmenlerin seçtiği anlaşılmaktadır.

Görevli öğrenciler

C: Görevli öğrencileri öğretmenleri daha yakından tanıdıkları için onlar yeteneklerine göre seçiyor. Öğretmen seçtiği halde öğrenci istemezse katılmıyor. Gönüllülük esas, istek olmayınca olmaz.

D: Görevli öğrencileri öğretmenler seçiyor ancak ben bazı öğrencilerin görevli olmasını istiyorum. Bunlar da sınıftaki çok hareketli, yaramazlıklarıyla anılan çocuklar. Bu öğrencimize sorumluluk verelim diyorum. Kaynaştırma öğrencilerimizde de öğrenme güçlüğü olan öğrenciler var mesela onlara görev vermeye çalışıyoruz. Çocuğun durumuna göre, bunu kaldırabilir mi rehber öğretmenimizle konuşuyoruz.

C: Çocukların törenlerde görev almalarını çok önemsiyorum. En iyi konuşana, en iyi şiir okuyana değil de biraz daha çekingen çocuklara bu görevleri vermek. Bir öğrencim annesine demiş ki, artık herkesin önünde şiir okuyabilirim, ben kendime güveniyorum demiş. Törenlerin günün anlam ve öneminin yanında bir sürü kazanımları var.

Yöneticilerin alıntılarından hareketle ikinci kategoriye oluşturan görevli öğrencilerin öğretmenleri tarafından gönüllülük esasıyla seçildiği, bununla birlikte kaynaştırma öğrencileri, çok hareketli öğrenciler ve de çekingen öğrencilere idarecilerin de yönlendirmesiyle öğretmenleri tarafından becerilerine ve yatkınlıklarına uygun görevler verildiği görülmektedir.

İşbirlikleri

H: “Velilerin katkısı çok büyük. Bir ay öncesinde öğretmenler okulda velilerle birlikte çalışmaya başlıyorlar. Panoların, okulun değişik yerlerinin süslenmesinde veliler hep yardım ederler. Öğretmenlerimiz çok tecrübeli. Hangi veliden ne yardım alacak onu biliyor. Velilerde bu konuda o kadar hassaslar ki, severek gelip yardım ediyorlar. Veli öğretmen işbirliği öğrenciye de olumlu yansıyor. Törene katılımda da burada öğrenci sayısının en az iki katı veli olur. Dedesi, ninesi bile gelirler.”

D: “Tören hazırlıkları için gereken malzemeleri okul aile birliği karşılar. Ben idareci olarak onlarla görüşüp, aracılık ediyorum. Okullarda bütçe yoktur, Okul aile birliğinin eğer bütçesi varsa karşılar. Genelde okul müdürünü kırmazlar, uygun görürlerse alım yaparlar.”

C: “Her bayram biz bando takımı ile yürüyüş yapıyoruz. Okulun çevresinde yürüyoruz. Çevredeki coşkusunu görmelisiniz. O kadar mutlu oluyorlar ki, alkış tutuyorlar, marşları söylüyorlar. Sonra okula gelip töreni bile izleyen komşularımız var.”

S: “Özellikle süslemeler yapılırken, spor salonu, konferans salonu, bahçe süslenirken okulumuzdaki hizmetlilerden de yardım alıyoruz. Eşyaların taşınmasından, bayrakların asılmasına her alanda bizlere yardımcıları.”

Yöneticilerin alıntılarında hareketle tören hazırlıklarında velilerle, okul aile birliği ile , okulun çevresi ile ve okuldaki hizmetli personel ile işbirliği kurularak tören hazırlıklarının beraberce yürütüldüğü anlaşılmaktadır. Törenlerin hazırlık aşamasında okullarda yerleşik bir kültürün var olduğunu, okul yöneticisinin liderliğinde tüm paydaşların görev ve sorumluluklarını bildikleri ve işbirliği içinde bu hazırlıkları yaptıkları anlaşılmaktadır.

Öğretmenlere Göre Tören Hazırlıklarının Değerlendirilmesi

Araştırmaya katılan öğretmenlere, “Okulunuzda anma törenleri ile ilgili ne tip hazırlıklar yapılıyor?” sorusu yöneltilmiş ve bu konudaki görüşleri aşağıdaki tablodaki kategorilere göre açıklanmıştır.

Okulda düzenlenen törenler öncesi ne tip hazırlıklar yapıldığı ile ilgili bulgular; fiziki hazırlıklar, içerik hazırlıkları, görevli öğrenciler ve işbirliği olarak kategorilendirilmiş, kodları listelenmiş ve bu kategoriler etkinlikler, görevliler ve paydaşlar olarak 3 tema etrafında toplanmıştır ve Tablo 5.5. de gösterilmiştir.

Tablo 5.5. Öğretmenlere Göre Tören Hazırlıklarının Değerlendirilmesi

TEMA1	TEMA2	TEMA3	
ETKİNLİKLER	GÖREVLİLER	PAYDAŞLAR	
Fiziki Hazırlıklar	İçerikler	Öğrenciler	İşbirliği
okul süsleme(n=10) bahçe süsleme(n=10) sınıf süsleme (n=10)	sergi(n=4) şiir dinletisi(n=4) ront(n=3) bando(n=2) koro(n=4) dans(n=3) folklor(n=4) drama(n=3)	gönüllü öğrenciler(n=4) becerilerine uygun(n=5) isteklerine uygun(n=3) çekingen öğrenciler(n=3)	veliler(n=10) okul idaresi (n=4) okul aile birliği (n=3) hizmetliler(n=2)

Görüşme yapılan öğretmenlerin ifadelerinden oluşan temalar ve alıntılar şu şekildedir:

Fiziki hazırlıklar

A: "Velilerimiz ile işbirliği içinde tüm okulu süslüyoruz. Velilerimiz bu konuda çok yardımcı olurlar. Günün anlam ve önemine göre süslemeler yapıyoruz. Sınıf içinde yaptığımız projeleri de okul panolarında sergiliyoruz, bazen süslemeleri sınıfta çocuklarla hazırlıyoruz."

N: "Okulumuzu, sınıfımızı, koridorlarımızı süsleriz. Günün anlamına göre süsleriz. Bayraklar, Atatürk resimleri, balonlarla süsleriz. Öğrencilerin yaptığı resimlerle de süsleriz."

T: "Fiziki hazırlıklar tamamen ekonomi ile ilgili. Bizim bahçemiz var şanslıyız, bahçede yapabiliyoruz. Bahçeyi süslüyoruz, törene hazırlıyoruz."

Ç: "Fiziki düzenleme törenin konusuyla alakalı, malzemeler çıkarılır. Müzikli gösteri ise koreografi, yerleşim planı gerekir. 19 Mayıs ise minderler, spor malzemeleri gibi. Bayraklarla süsleriz."

Öğretmenlerin alıntılarından hareketle ilk tema, etkinlikler teması olarak adlandırılmış ve fiziksel hazırlıklar ve içerik olmak üzere iki kategoride kodlanmıştır. Buradan hareketle törenler hazırlanırken öğretmenlerin hem fiziksel hazırlıklardan hem de içerik ile ilgili hazırlıklardan sorumlu oldukları görülmektedir. Fiziksel hazırlık kapsamında öğretmenlerin sınıfları, okulu ve bahçeyi süsledikleri görülmektedir.

İçerikler

F: "Kapsam ve kazanımlara uygun bir şekilde hazırlık yapıyoruz. Sınıf içi etkinliklerde resim yaptırıyoruz ve bunları sergiliyoruz."

T: "Anma töreni ise farklı, kutlama ise farklı içerik olur. 18 Martta mesela bir ağıttan ront yapmıştık. Ront ta görsellik oluyor, çocuklar böyle görsel şeylerden daha çok hoşlanıyor."

G: "Bizim törenler daha çok gösteri şeklinde oluyor. Hareketli, danslı, müzikli törenleri çocuklar daha çok seviyor."

N: "Bando takımı kurduk. malzemeleri veliler alıp okula bağışladılar. Çocukları bir velimiz çalıştırdı. Törende bandoyu görünce tüm çocuklar çok mutlu oldular. Mesela konuşmaktan, dans etmekten çekinen öğrencileri bando takımına aldık. Çok iyi performans gösterdiler."

Ç: "Şiir, konuşma için yatkınlığı olan öğrencileri tercih ederiz. Daha az yatkınlığı olanları koroya alırlar. Taklit yeteneği olanları drama ya alırlar. Korolarımız genelde çok kalabalık olur. Çocuklar hep birlikte marşlar söylerler. Her öğrencimizi kendi becerisi doğrultusunda görevlendiririz."

E: "Halk oyunları ekibi hazırlarız. Kostümleri veliler alır. Tenefüslerde ve okul sonrası çalıştırırız. Gönüllü olanlar katılırlar."

Buradan hareketle törenler hazırlanırken öğretmenlerin etkinlikler teması altında kategorilendirilen içerik ile ilgili hazırlıklardan sorumlu oldukları görülmektedir. Bu kapsamda farklı etkinliklerle, öğrencilerin yetenekleri ve ilgileri doğrultusunda onları törene hazırladıklarını söyleyebiliriz. Bu etkinlikler görüşme yapılan öğretmenler tarafından sergi, şiir, ront, bando, koro, dans, halk oyunları ve drama olarak kodlanmıştır.

Görevli öğrenciler

T: "Herkes kendi sınıfından katılmak isteyen öğrencileri seçer, çalıştırır. Gönüllülük esastır."

Ç: "Görevli öğrenciler için öncelikle istekli olan var mı diye sorulur, genelde çoğu ister. Şiir, konuşma için yatkınlıkları olanlar seçilir. Daha az yatkınlığı olanları oratoryaya alırsız, koroya alırsız. Her öğrenci kendi becerisi paralelinde görevlendirilir."

G: "Amaç tüm öğrencileri bir şekilde katmak. Herkesi kendi istediği alanda görevlendiriyoruz. Gönüllülük esas. Sunucu seçilirken mesela en yatkın olanlar seçiliyor ama şiir için mesela sınıfta kendini gösteremeyen öğrencileri seçiyoruz."

A: "Öğrencilere becerilerine göre dağılım yapılır. Mesela şiir okunacaksa vurgu, tonlama gibi becerileri sergileyebilecek bir öğrenci seçeriz. Tören de esas çocukların gönüllülüğü. Gönüllüler mutlaka görev alır. Bu bazen bireysel bir görev, bazen de koro veya dansa katılmak şeklinde olur."

Öğretmenlerin alıntılarında hareketle ikinci tema görevliler olarak adlandırılmış ve görevli öğrenciler kategorisi altında kodlanmıştır. Buradan hareketle öğrencilerin gönüllülük esasıyla seçildiklerini, becerilerine ve yatkınlıklarına uygun görevler aldıklarını, çekingen öğrencileri de sürece dahil edip onlara da beceri ve yatkınlıkları kapsamında onları geliştirmek için görevler verildiğini söyleyebiliriz.

Paydaşlar

N: "Veliler okuldaki tüm etkinliklere dahil olmaktan çok memnun oluyorlar. Onlardan bir şey istediğimizde seve seve yardımcı oluyorlar. Fiziki hazırlıklarda okul idaresi ve hizmetlilerde bize yardımcı olurlar."

T: "Daha ziyade öğretmenlerin velilerle işbirliği ile, okul aile birliğinden de destek alarak, dekor, kostüm ayarlıyoruz. Veliler yardımcı olmak istiyorlar. Bu çok güzel ama bir sınırı da olmalı."

F: "Veliler destek oluyorlar. Mesela beden eğitimi öğretmeni velimiz folklor çalıştırıyor. Bando takımı kurduk. Malzemeleri veliler alıp okula bağışladılar. Çocukları bir velimiz çalıştırdı."

Öğretmenlerin alıntılarında hareketle üçüncü tema işbirliği olarak adlandırılmış ve paydaşlar kategorisi altında kodlanmıştır. Buradan hareketle öğretmenlerin veliler, okul idaresi, okul aile birliği ve okuldaki hizmetli personelle işbirliği içinde tören hazırlıklarını yaptıkları görülmektedir. Bu bulgulardan hareketle öğretmenlerin tören hazırlıkları esnasında en önemli rolü oynadıkları, fiziki hazırlıklardan içerik belirlemeye, öğrenci seçiminden provalara kadar birçok farklı görevleri olduğu görülmektedir. Öğrencilerle bire bir teması olan ve öğretmenlerin kendilerine model aldıkları öğretmenlerin okul kültürünü geliştirmekte önemli katkıları olduğunu söyleyebiliriz.

Öğrencilere Göre Tören Hazırlıklarının Değerlendirilmesi

Araştırmaya katılan öğrencilere, “Okulunuzda anma törenleri ile ilgili ne tip hazırlıklar yapılıyor?” sorusu yöneltilmiş ve bu konudaki görüşleri aşağıdaki tablodaki kategorilere göre açıklanmıştır.

Okulda düzenlenen törenler öncesi ne tip hazırlıklar yapıldığı ile ilgili bulgular; fiziki hazırlıklar, içerik hazırlıkları, görevli öğretmenler ve işbirliği olarak kategorilendirilmiş, kodları listelenmiş ve bu kategoriler etkinlikler, görevliler ve paydaşlar olarak 3 tema etrafında toplanmıştır ve Tablo 5.6. de gösterilmiştir.

Tablo 5.6. Öğrencilere Göre Tören Hazırlıklarının Değerlendirilmesi

TEMA1	TEMA2	TEMA3	
ETKİNLİKLER	GÖREVLİLER	PAYDAŞLAR	
Fiziki Hazırlıklar	İçerikler	Öğretmenler	İşbirliği
sınıf süsleme(n=8)	resim(n=4)	sınıf içi	veliler(n=4)
okul süsleme(n=6)	şiiir dinletisi(n=6)	etkinlik(n=6)	
	dans(n=8)	öğrenci	
	koro(n=4)	seçimi(n=6)	
	oratoryo(n=2)	bahçe	
	halk oyunları(n=4)	süsleme(n=2)	
	konusma(n=2)		

Görüşme yapılan öğrencilerin ifadelerinden oluşan temalar ve alıntılar şu şekildedir:

Fiziki hazırlıklar

A: "Sınıflarımızı süslüyoruz, bayraklar asıyoruz, kendi yaptığımız resimleri asıyoruz. Okul koridorlarını kendi yaptığımız resimlerle süslüyoruz."

M: "Sınıf süsleme, koridor süsleme. Bunlar o heyecanı, coşkuyu daha iyi hissetmemizi sağlıyor."

Z: "Bayraklar, Atatürk resimleri ile sınıfımızı süslüyoruz. Bazı süslemeleri biz yapıyoruz."

K: "Sınıfı biz süslüyoruz Atatürk resimleri, bayraklar ile. Koridorları da süslüyoruz. Sınıfın kapısı mesela. En güzel sınıf kapısı süsleme yarışması yapılmıştı mesela."

B: "Sınıflar, camlar, bayraklar, Türk'e yakışır şekilde, koridorlar süslendi."

Öğrencilerin alıntılarında hareketle ilk tema, etkinlikler teması olarak adlandırılmış ve fiziksel hazırlıklar ve içerik olmak üzere iki kategoride kodlanmıştır. Buradan hareketle törenler hazırlanırken öğrencilerin okullarında yapılan fiziki hazırlıklara dahil olduklarını, yapılan hazırlıklarla ilgili farkındalık sahibi olduklarını söyleyebiliriz. Törenlerde yapılan etkinliklerin içerikleri ile ilgili bilgiye, farkındalığa ve katılıma sahip oldukları da anlaşılmaktadır.

İçerikler

A: "Biz genellikle resim yapıyoruz. Öğretmenimiz şey demişti. 29 Ekimde Cumhuriyetle elde ettiğimiz haklarla ilgili bir afiş çizin demişti. Bu tip şeyler yapıyoruz. Bu resimleri yaparken ne olduğunu daha iyi anlayabiliyoruz. Konuşmalar benim hoşuma gidiyor. Bizim müdürümüz her törende bize uzun uzun anlatıyor. Bunu anlamamız için bize çok anlamlı şeyler söylüyor ama bazen çok uzun oluyor."

Z: "Törenlerde şiir okunuyor. Beni genelde şiir okumak için seçiyorlar. Görev almak bana kendimi iyi hissettiriyor."

M: "Sunucu oldum, şiir okudum, dans gösterisine katıldım. Oratoryo olunca daha çok kişi katılıyor."

İ: "Şiir, metin, resimler yapıyoruz. Hepsi günün önemi ile ilgili oluyor. Dans gösterisinde ve halk oyunlarında görev aldım."

K: "Koro oluyor, 10 Kasım'da oratoryo yapmıştık. Atatürk'ün bir anısını canlandırdık. Herkes bir anı canlandırdı. Daha interaktif oldu. Ben en çok öğretmenlerin konuşmalarını seviyorum, etkinliklere katılmayı da seviyorum."

Öğrencilerin alıntılarında hareketle ilk tema, etkinlikler teması olarak adlandırılmış ve fiziksel hazırlıklar ve içerik olmak üzere iki kategoride kodlanmıştır. Buradan hareketle

törenler hazırlanırken öğrencilerin okullarında hazırlanan etkinliklerin içerikleri hakkında farkındalık sahibi oldukları ve bu etkinliklere bizzat katılım sağladıkları anlaşılmaktadır.

Görevli öğretmenler

A: “Öğretmenlerimiz günün önemi ile ilgili şeyler yaptırıyor sınıfta. Mesela proje yapıyoruz. Bize günün önemini anlatıyor, biz de proje ile daha iyi anlıyoruz.”

A2: “Sınıf içinde konuyla ilgili etkinlik yaptırıyor öğretmenimiz. Bazen resim, bazen yazı oluyor. Sonra onları sınıfa asıyoruz.”

Y: “Öğretmenlerimiz bahçeyi süslüyor. Bizim haberimiz olmuyor. Okula gelince görüyoruz. Türkçe derslerinde günün anlamı ile ilgili konuşuyoruz.”

Öğrencilerin alıntılarında hareketle ikinci tema görevliler teması olarak adlandırılmış ve görevli öğretmenler olmak üzere kategorilendirilmiştir. Bu kapsamda görevli öğretmenlerin, günün anlam ve önemi ile ilgili sınıf içinde etkinlikler düzenledikleri, törende görev alacak öğrencileri belirledikleri ve bahçe süslemesi yaptıkları öğrenciler tarafından iletilmiştir. Buradan hareketle öğrencilerin tören hazırlıkları sırasında görevli öğretmenlerin rol ve sorumlulukları ile ilgili farkındalık sahibi olduklarını söyleyebiliriz.

Paydaşlar

A: “Ailemiz de bizim törenlerimize geliyor. Onların da orada olması bizim için çok güzel oluyor. Kardeşim de bizim törenlere geliyor ve çok eğleniyor.”

Z: “Ailelerimiz izleyecek diye çok mutlu oluyoruz. Enerjik oluyoruz, heyecanlanıyoruz.”

İ: “Ailemi de orada görmek beni çok mutlu ediyor. Beraber kutlamak çok daha güzel oluyor. Bir törende dedem ve anneannem de gelmişti. Dedemi gördüm bayrak sallıyordu.”

Y: “Annem, babam tüm bahçede kutladığımız törenlere geliyorlar. Çok mutlu olduklarını söylüyorlar. Törenen sonra da onlarla töreni konuşabiliyoruz.”

Öğrencilerin alıntılarında hareketle üçüncü tema paydaşlar teması olarak adlandırılmış ve işbirlikleri başlığı altında kategorilendirilmiştir. Bu kapsamda öğrencilerin velilerinin törenlere katılımını önemsedikleri ve bundan mutluluk duydukları söylenebilir. Okul- çevre işbirliğinin ve desteğinin okul kültürü ve amaçlarına olumlu etkileri olduğu görülmektedir. İç ve dış paydaşların işbirliği ve desteği, öğrencilerin bir taraftan performansını ve motivasyonunu arttırırken, diğer taraftan da okula aidiyet duygusunu

geliştirmektedir. Törenlerle, okul kültürünün önemli unsurlarından olan işbirliği, destek ve okul-çevre ilişkisinin geliştirildiği görülmektedir.

5.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Tartışma

Yöneticilere Göre Öğrencilerin Anma Törenlerine Katılımı ve Öğrenciye Sağladığı Kazanımlar

Araştırmaya katılan okul yöneticilerine “Öğrencilerin törenlerdeki katılımına dair görüşleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiş ve okul yöneticilerinin anma törenlerinde öğrencilerin katılımına ve öğrenciye yaptığı katkılara dair görüşleri aşağıdaki tablodaki kategorilere göre açıklanmıştır. Bu alt problemle ilgili bulgular yorumlanırken tören öncesi ve tören sonrası , görevli öğrenciler ve seyirci öğrenciler olmak üzere 4 kategori belirlenmiştir .

Tablo 5.7. Okul Yöneticilerinin Anma Törenlerinde Öğrencilerin Katılımına ve Öğrenciye Yaptığı Katkılarına Dair Görüşleri

	<i>Tören esnasında</i>	<i>Tören sonrasında</i>
Görevli öğrenciler	coşkulu/üzüntü (n=6) mutlu (n=4) heyecanlı (n=4) yaparak öğreniyor (n=1) işbirliği içinde (n=3)	gururlu (n=3) özgüvenli (n=6) etkinliklere aktif katılım (n=2) sorumluluk alanı genişliyor (n=4) artan toplumsal duyarlılık (n=3)
Seyirci öğrenciler	coşku/üzüntü (n=6) dikkatleri dağılıyor (n=2) konuşuyorlar (n=3) sıkılıyorlar (n=3)	tören kurallarını öğreniyorlar (n=2) duyarlılıkları artıyor (n=2)

Görüşme yapılan yöneticilerin ifadelerinden oluşan temalar ve alıntılar şu şekildedir:

Görevli öğrencilerin tören esnasındaki davranışları ve kazanımları

B: “Milli törenler öğrenciler için bir coşkudur, mutluluktur. Neredeyse hepsinin bir görevi oluyor. Öğretmenler de coşkulu, bu da öğrencilere yansıyor. Ellerinde bayraklar oluyor, bir sevinç, mutluluk, katılmaktan dolayı heyecan, güzel geçiyor.”

C: “Programa katılan öğrencilerde çeşitli toplumsal olaylara karşı da o duyarlılığı görüyoruz. Bu konularda daha duyarlılar.”

C: “Görevli öğrenciler heyecan ve coşkulu oluyorlar. Törenlerde aldıkları görevlerle diğer arkadaşlarıyla işbirliği yapmayı, beraberce çalışmayı öğreniyorlar. Her sınıfımız görev alıyor. Neden böyle

yapıyoruz çünkü her öğrencinin bu kazanımlara ihtiyacı var Hepsine o fırsatı sunuyoruz ama bazısı görevini hakkıyla yerine getirir bazısı da çok ciddiye almaz. Ama ben vicdanen diyorum ki ben o görevi ona verdim.”

A: “Eğitimde törenlere çok emek, çok kaynak, çok zaman ayrılıyor ve bunun da karşılığını aldığımızı umuyorum. Törenler akılda kalıyor. Bir dersi unutabiliyoruz ama katıldığımız bir törendeki canlandırmayı unutmuyoruz. Görev alınca yaparak öğreniyor çocuklar, bilgi kalıcı oluyor.”

Okul yöneticilerinin alıntılarından hareketle görevli öğrencilerin tören esnasında coşkulu, mutlu, heyecanlı oldukları, işbirliği içinde davrandıkları, yaparak öğrendikleri ve törene tam katılım sağladıkları görülmektedir. Bu kazanımların hem öğrencilerin duygusal gelişimleri ve bireysel gelişimleri açısından fayda sağlayacağı, hem de aktarılması istenen değer ve kültürün öğrencilere geçirilmesinde bu özelliklerin kolaylaştırıcı rol oynadığı sonucuna varılabilir.

Görevli öğrencilerin tören sonrasındaki davranışları ve kazanımları

A: “Görevli öğrenciler tören sonrasında kendilerini gururlu hissediyorlar. Öğretmenleri, veliler, arkadaşları onları tebrik ediyor, performanslarıyla ilgili olumu geribildirim veriyorlar. Bu da onlardaki özgüveni artırıyor.”

C: “Törenlerden sonra mutlaka öğrencileri tebrik ederiz. Biz yönetici olarak ve öğretmenleri de tabii. Bu onları gururlandırıyor ve sonrasında da toplumsal olaylara karşı duyarlılıklarını artırıyor olarak gözlemliyorum. Bu konu dikkat alanları içine giriyor.”

M: “Görevli olup da bu duyguyu tadan öğrenci bunu tekrar yaşamak istiyor. Bir sonraki törende yine gönüllü oluyor.”

D: “Ders dışında, sınıfın dışında bir görev üstlenmek onların sorumluluk alanlarının gelişmesini sağlıyor. Tören hazırlıkları öğrenci açısından da özveri gerektiriyor. Çalışmalar okul sonrası, öğlen teneffüslerinde, bazen hafta sonları da olabiliyor. Verilen sorumluluğu yerine getirmek için gayretle çalışıyorlar.”

Okul müdürlerinin alıntılarından hareketle görevli öğrencilerin tören sonrasında gururlandıkları, özgüvenlerinin geliştiği, sorumluluk alanlarının genişlediği, etkinliklere daha aktif katıldıkları ve etkinliklerde görev almaya istekli ve hevesli oldukları saptanmıştır. Buradan hareketle öğrencilere törenlerde görev vermenin onlardaki bireysel özellikleri geliştirdiği, bununla beraber aktarılması istenen değer ve kültürün öğrencilere geçirilmesinde kolaylaştırıcı rol oynadığı sonucuna varılabilir.

Seyirci öğrencilerin tören esnasındaki davranışları ve kazanımları

A: "Seyirci öğrenciler sıkılıyorlar, hele tören uzunsa, ya da uzun bir konuşma oluyorsa, hemen konuşmaya başlıyorlar. Öğretmenlerimiz uyarıyor. Bir yerde kopuyorlar. Bayramın coşkusunu engellemiyor ama."

C: "Törende görevli olmayanlar sohbet ediyorlar, dikkatlerini vermiyorlar. Bir kısmı da o gün gelmiyor, tatil yapıyor."

D: "Seyirciler de coşkulu oluyor. Törenin içeriği burada çok önemli oluyor. Hareketli törenler onları da daha dikkatli ve katılımcı yapıyor."

Yöneticilerin alıntılarında hareketle seyirci öğrencilerin tören esnasında dikkatlerinin dağıldığı, sıkıldıkları, aralarında konuştukları ve törene katılım oranlarının düşük olduğunu söyleyebiliriz. Bununla beraber günün anlam ve önemine bağlı olarak coşkulu ya da üzüntülü hissettikleri, o duyguyu kaçırmadıklarını da söyleyebiliriz.

Seyirci öğrencilerin tören sonrasındaki davranışları ve kazanımları

D: "Öğrenciler törende konuştuklarında öğretmenlerimiz uyarırlar onları. Bazen ben rastlarım ben uyarırım Onlara aslında törenlerde nasıl davranmaları gerektiğini göstermiş oluyoruz. Bu uyarılan öğrenciler mesela sonraki törenlerde aynı davranışı tekrarlamaz."

A: "Tören süresince hep gözlerim onları ve konuşanların yanlarına kadar gidip uyarırım. Bunu önemserim. Bizim önemsedığımızı görünce onlar da ciddiye alır, sonra tekrarlamazlar."

C: "Seyirci öğrencilerin günün anlam ve önemi ile ilgili duyarlılıklarının törenlerle arttığını düşünüyorum. Bunun çok önemli bir kazanım olduğunu düşünüyorum. Orada tören alanında öyle çok kazanımlar elde ediyorlar ki, bu çok önemli."

Yöneticilerin alıntılarında hareketle seyirci öğrencilerin tören sonrasında tören kurallarını öğrendikleri ve toplumsal olaylara duyarlılıklarının arttığını söyleyebiliriz.

Öğretmenlere Göre Öğrencilerin Anma Törenlerine Katılımı ve Öğrenciye Sağladığı Kazanımlar

Araştırmaya katılan öğretmenlere "Öğrencilerin törenlerdeki katılımına dair görüşleriniz nelerdir?" sorusu yöneltilmiş ve öğretmenlerin anma törenlerinde öğrencilerin katılımına ve öğrenciye yaptığı katkılara dair görüşleri aşağıdaki tablodaki kategorilere göre açıklanmıştır. Bu alt problemle ilgili bulgular yorumlanırken tören öncesi ve tören sonrası , görevli öğrenciler ve seyirci öğrenciler olmak üzere 4 kategori belirlenmiştir .Elde

edilen bulgular kapsamında bir diğer tema da ‘törenlerde öğrenci performansını etkileyen faktörler’ başlığı altında toplanmış ve tören süresi, etkinlik türü, katılım, veli desteği, içerik ve teknik olanaklar olmak üzere altı kategoriye ayrılmıştır. Bu bulgular birbirinden ayrı iki tabloda sunulmuştur.

Tablo 5.8. Öğretmenlerin Anma Törenlerinde Öğrencilerin Katılımına ve Öğrenciye Katkılarına Dair Görüşleri

	<i>Tören esnasında</i>	<i>Tören sonrasında</i>
Görevli öğrenciler	coşkulu/üzüntü (n=6) mutlu (n=4) heyecanlı (n=4) yaparak öğreniyor (n=1) istekli(n=1) başarı duygusu(n=2) kendini ifade(n=3) özgüven(n=3) aidiyet(n=3) motivasyon(n=2)	milli bilinç(n=2) tören bilinci(n=2) etkinliklere katılımda isteklilik (n=2) sorumluluk alanı genişliyor (n=4) toplumsal olaylarla ilgili farkındalık (n=3)
Seyirci öğrenciler	coşku/üzüntü(n=6) programdan kopuyorlar (n=2) eğleniyorlar (n=2) konuşuyorlar (n=3) sıkılıyorlar (n=3)	günün anlamı ile bilgi(n=2) duyarlılıkları artıyor (n=2) sonraki törenlere katılım (n=4)

Görüşme yapılan öğretmenlerin ifadelerinden oluşan temalar ve alıntılar şu şekildedir:

Görevli öğrencilerin tören esnasındaki davranışları ve kazanımları

N: "Görev alan öğrencilerin heyecan ve isteklerini gözlemleyebiliyorum. Bu çocuklar somut işlemler döneminde oldukları için yaparak, yaşayarak öğrenmeye uygunlar. Bu tip etkinliklerde çocuk bir şiir okuduğunda, bir kimliğe büründüğünde özgüveni artıyor, mutlu oluyor, başarmış olmanın hazzı oluyor. Bunu biz de keyifle izliyoruz çünkü onların mutlu olduğunu hissediyoruz."

F: "Bu tip törenler çocuğun eksik kalan taraflarını tamamlamamıza yardımcı oluyor. Çocuğun aslında bir ifade ediş şeklidir törenler, kendini nasıl ifade ettiğine bakarız. Bazısı sözel ifade eder, bazısı oynayarak bazısı şarkı söyleyerek, bazısı çizerek ifade eder. Bu etkinliklerle biz çocuğu daha yakından tanıma fırsatı buluruz, çocukta kendini ifade edebildiği için özgüveni artar ve kendisini daha sınıfa ve okula ait hisseder. Görev verilen çocuk ertesi gün okula daha istekli gelir, buraya ait hisseder, elimizden geldiğince bunu vermeye çalışıyoruz."

N: " Öğrencilerin özgüvenleri gelişiyor, yetenekleri ortaya çıkıyor, manevi coşkuyu hissedip yaşıyorlar. Aile, arkadaş ve öğretmenlerine kendilerini ispatlıyorlar."

S: "Görev almak onları mutlu ve motive ediyor. Verilen görevi yerine getirince kendilerini başarılı hissediyorlar."

Öğretmenlerin alıntılarında hareketle görevli öğrencilerin tören esnasında kendilerini coşkulu/üzüntü, mutlu, heyecanlı ve istekli hissettikleri, görev aldıklarında yaparak öğrendikleri, kendilerini ifade edebildikleri, özgüvenleri ve motivasyonları olumlu yönde geliştiğini ve bu bağlamda okula aidiyet duygularının da geliştiğini söyleyebiliriz.

Görevli öğrencilerin tören sonrasındaki davranışları ve kazanımları

A: "Görev alan çocuklar diğer törenlerin gelmesini bekliyorlar. Bunların çocukların milli bilincine, tören bilincine katkısı olduğunu düşünüyorum."

N: "Farkındalık oluşuyor çocuklarda. Toplumsal olaylara karşı ilgileri de artıyor ve dikkatleri de. Bazen sınıfta gündem olan bir toplumsal olayla ilgili kendileri konuşmak istiyorlar, konuyu açıyorlar, konuşuyoruz. Hepsi birbirini etkiliyor."

S: "Görevli olan çocuklar zaten gönüllü olarak katılanlar. Onlarda sorumluluk alma isteği ve sorumluluğu yerine getirme azmini gözlüyorum."

Öğretmenlerin alıntılarında hareketle görevli öğrenciler tören sonrasında milli bilinçlerinin, tören bilinçlerinin ve sorumluluk alanlarının geliştiğini, toplumsal olaylarla ilgili farkındalıklarının arttığını ve etkinliklere katılımda istekliliklerinin arttığını söyleyebiliriz.

Seyirci öğrencilerin tören esnasındaki davranışları ve kazanımları

Ç: "Görevli olmayan öğrencilerin bir süre sonra akıştan koptuğunu, kendi aralarında konuştuklarını gözlemliyorum. Bu tip durumlarda hemen uyarıyoruz tabii öğrencileri, aslında tören öncesi ve sonrası hep uyarıyorum saygı ve empati konusunda."

A: "Öğrencinin dikkatini çekemediğiniz zaman o tören havasından çıkıp arkadaşlarıyla sohbet edebileceği tabiri caizse programdan kopan bir görüntü oluşturur, çocuk sıkılır."

G: "Onları motive edecek bir şeyler varsa törende, hareketli, müzikli, coşkuyla katılıyorlar. Seyirciyken aslında dans, müzik varsa onlar da katılımcı oluyor, eğleniyorlar, dans ediyorlar. Buna dikkat etmemiz lazım törenleri planlarken."

Öğretmenlerin alıntılarında hareketle seyirci öğrencilerin tören esnasında törenin içeriğindeki etkinliklere bağlı olarak sıkıldıkları, programdan koptukları ve kendi aralarında konuştukları anlaşılmaktadır. Yine törenin içeriği bağlamında, eğer hareketli,

müzikli bir içerik sunuluyorsa bu defa coşkuya ortak oldukları, coşku duydukları ve eğlendikleri anlaşılmaktadır. Seyirci öğrencilerin hafta sonu veya tatil günü olan tören programına düşük katılım gösterdikleri söylenebilir.

Seyirci öğrencilerin tören sonrasındaki davranışları ve kazanımları

N: "Bazı öğrenciler var mesela bir töreni izliyor ve sonrasında diyor ki ben de katılmak istiyorum, bir sonraki törene katılıyor. Bunu görmek güzel bizim için."

Ç: "O günün anlam ve önemi ile ilgili bilgi alıyorlar. Töreni izliyorlar ve öğreniyorlar. Derste anlatılanlardan, öğretilenlerden daha etkili oluyor bence."

A: "Düzenli olarak kutlanan törenler okulda bir kültürün gelişmesini sağlıyor aslında, öğrenci görev de alsa, almasa da bu ortak kültür içinde yer ediyor bence. Böyle bakınca bu konularda duyarlılıklarının da arttığını söyleyebiliriz bence."

Öğretmenlerin alıntılarında hareketle seyirci öğrenciler tören sonrasında günün anlam ve önemi ile ilgili bilgi edindikleri, kendi okul kültürleri içinde önemli bir yeri olan törenlerle ilgili duyarlılıklarının arttığını ve sonraki törenlere katılım konusunda istek duyduklarını söyleyebiliriz.

Tablo 5.9. Öğretmenlerin Görüşlerine Göre Törenlerde Öğrenci Performansı ve Tutumunu Etkileyen Faktörler

	Olumlu	Olumsuz
Tören Süresi	kısa törenler (n=10)	uzun törenler (n=10)
Etkinlik Türü	dans (n=6) halk oyunları(n=7) tiyatro(n=2) koro (n=5) spor etkinlikleri(n=2) marş okumak(n=2)	şiir(n=3) metin(n=6) uzun konuşma(n=7)
Katılım	öğrenci görevliyse(n=10)	öğrenci görev almıyorsa(n=10)
Veli Desteği	veli ilgiliyse(n=5)	veli ilgisizse(n=5)
İçerik	çeşitlilik(n=8) hareketli (n=8) eğlenceli (n=4)	tek düze(n=3)
Fiziksel İmkanlar	iyi ses sistemi (n=7) etkinlik alanı var(n=3)	kötü ses sistemi(n=7) etkinlik alanı yok(n=3)

Görüşme yapılan öğretmenlerin ifadelerinden oluşan kategoriler ve alıntılar şu şekildedir:

Tören süresi

G: “Çocuklar çabuk sıkılıyorlar. Eski yıllarda daha dikkatli dinliyor ve izliyorlardı. Şimdi dikkat süreleri çok kısa. O nedenle çok uzun törenlerde sıkılıyorlar.”

A: “Çocuklar kendileri söylüyorlar, hocam uzundu tören, sıkıldık diyorlar. Törenin süresini doğru ayarlamalıyız. Bu da biz öğretmenlerin ve yöneticilerin elinde diye düşünüyorum.”

N: “İnternette yaptıkları ve izledikleri şeylerden dolayı dikkat süreleri kısa çocukların. Uzun törenlerde sıkılıyorlar. İlkokula kadar düştü bunlar”.

Öğretmenlerin alıntılarından hareketle, törenlerin uzun olmasının öğrencilerin performansını olumsuz yönde etkilediğini anlaşılmaktadır. Bunun yanında kısa süren törenlerin olumlu bir etki yarattığı anlaşılmaktadır.

Etkinlik türü

F: “Olayı canlandırırsanız eğer, o coşkuyu yaşarlar.19 Mayıs diyelim, şiir ve konuşma olursa sadece , bir şey hissetmezler ama canlandırma, drama bir şeyler hissettirir. Eğer bunları katarsanız , o coşkuyu görünce, o da hisseder. Tekdüze olunca sadece orada duruyor. Öğrencilerimden dönüt olarak hep bunu aldım.””

N: “ Bir 18 Mart yapmıştık burada, çocuklara dedim ki savaş sahnesi canlandıracağız. Alanı boşalttık, seyircilerin arasından çıktılar. Herkes şaşırdı, hem gösteri yapanlar eğlendi, hem seyirciler ve diğer çocuklar ben de seneye katılayım, çok eğlenceliymiş dediler. Bu olmalı.”

T: “Bazı konuları dalgaya alan çocukların daha duyarlı olduklarını gördüm. Şiirle falan geçmiyor bu duygular. Bir 18 Martta okul bahçesinde çocuklara ekmek ve hoşaf dağıttık, koca tencere hoşaf, çocuklar sıraya girdiler. Beklediler ve o anı yaşadılar. Bu tip şeyler daha etkili oluyor. O duyguyu geçirmek.”

Ç: “ Halk oyunu, drama, dans gösterisi, bunlara ilgi daha fazla. Şiirleri azaltıyoruz, metin neredeyse hiç koymuyoruz. Dikkatlerini çekmemiz lazım.”

E: “Dans ve müzik daha çok ilgilerini çekiyor, düz okumalar ve şiirdense. Marşları çocuklar çok seviyor, onları etkiliyor bence. Marşları söyleyerek tören sonrası merdivenden yukarı çıkıyorlar. Müzik milli duygularla olunca çocukları coşturuyor.”

A: “Törenlerin örneğin 23 Nisanın bir çocuk bayramı olduğunu düşünürsek, bir bayram havasında geçmesi gerektiğini düşünürüm. Sıkıcı ya da dikkat dağıtacak kadar uzun konuşmalar, şiirden ziyade çocukların keyif alabileceği, o bayramın tekrar gelmesi için bekleyeceği etkinliklerin yapılması taraftarıyım. Beraber dans etmek, şarkı söylemek gibi.”

İ: "Törende konuşmadan ziyade koro, halk oyunları gibi etkinlikler çocukların ilgilerini çekiyor. Soyut şeyler değil de somut şeyler ilgi çekiyor. Dans, hareket gibi. Seyircilerde folklorik etkinliklerde katılımları olmakla beraber, uzun konuşmalarda sıkılıyorlar, sohbete başlıyorlar."

Öğretmenlerin alıntılarında hareketle törenlerde dans, halk oyunları, tiyatro, koro, spor etkinlikleri ve marş söyleme gibi etkinliklerin öğrencilerin performansını olumlu etkilediği bununla beraber şiir, metin okuma ve uzun konuşmaların olumsuz etki bıraktığı anlaşılmaktadır.

Katılım

S: "Görev alan öğrencilerin hepsi katılıyor. Görev almayan öğrenciler gelmiyorlar. Görev almak istemeyenlere hep tamam dersiniz, onlarda hep başkaları yapsın der. O da yapmalı. Keşke bir yolu olsa da öğrencilerin tamamı katılsa."

A: "Hafta sonuna denk gelen ya da resmi tatil olan törenlerde görevli öğrenciler geliyorlar ama diğerleri için aynı şeyi söyleyemem. Katılım az oluyor. Bu üzücü."

Öğretmenlerin alıntılarında hareketle törende görevli olan öğrencilerin tamamının törenlere katıldığı, görevi olmayan öğrencilerin ise katılımının düşük olduğu anlaşılmaktadır.

Veli desteği

F: "Törene velilerde geliyorlar. Onlar da heyecanlı oluyorlar. Velilerin katılımı öğrencileri olumlu etkiliyor."

A: "Veliler bugün tatil günü diye düşünüp çocukları törene getirmeyince, görevi olmayan öğrenciler için söylüyorum, çocuklar gelemiyorlar. Sonra o çocukta aynısını yapıyor ne yazık ki."

Öğretmenlerin alıntılarında hareketle velinin ilgili olmasının öğrenci performansını olumlu yönde etkilediği, ilgisiz olmasının da öğrenci performansını olumsuz yönde etkilediği anlaşılmaktadır.

İçerik

F: "Hareketli içerikler çocukların hoşuna gidiyor. Müzikli, danslı, hareketli. Tabii haklılar, öyle olunca eğleniyorlar, sıkılmıyorlar. Biz de içeriği ona göre hazırlamaya çalışıyoruz. Tekdüze olursa çocuklar sıkılır."

A: "Törenlerde farklı etkinlikler hazırlıyoruz. İşte hareket oluyor, müzik oluyor, koro oluyor, canlandırma oluyor. Herkese hitap eden bir şey olsun diye düşünüyoruz."

T:” İçerik zengin olunca her Şeyi yaŐatabiliyorsunuz. Ama tekdüze olunca sadece öğrenci orada duruyor. Ondan zenginleŐtirmeye çalışıyoruz.”

:”Ortaokul ve lise de öğrencileri hevesle katılmasını sağlamak zor. Onları motive etmek için daha çok görsel, hareketli, danslı içerikler gerekiyor.”

Öğretmenlerin alıntılarından hareketle, tören içeriğindeki çeşitlilik, hareketlilik ve içeriğin eğlenceli olması öğrenci performansını olumlu yönde etkilerken, tekdüze hazırlanan törenleri olumsuz etki yarattığı anlaşılmaktadır.

Fiziksel imkanlar

Teknik sistem

T: “Ses sistemi çok önemli. Her törende ses sisteminde arıza oluyor. Bu da töreni etkiliyor tabii ki.”

G:”Ses sistemi ile ilgili sıkıntı çok yaŐanıyor. Tören öncesi kontrol edilip, hazırlanmalı.”

Öğretmenlerin alıntılarından hareketle ses sistemindeki sıkıntıların öğrencilerin performansı üzerinde olumsuz etkilerinin olduğu anlaşılmaktadır.

Etkinlik alanı

N: “Devlet okullarında fiziki altyapı maalesef çok yetersiz. Bir resim, müzik atölyesi, bir spor salonu yok. Bu anlamda çocuklar biraz eksikler. Belki fiziksel altyapı daha sağlam olsa daha donanımlı olacaklar. Ve sadece sınıf öğretmenleri ile değil, branş öğretmenleri ile birlikte çalıŐılmalı.”

N: “Olumsuz hava koŐullarında içeride kutlama yapılacak bir alanımız yoktu ve aşağıda bir sığınağımız vardı tamamen hurda eŐyalarla dolu ve Müdür yardımcımızın öncülüğu ile orayı parça parça boşalttık, temizledik ve çok amaçlı bir salona çevirdik. Sahne yaptırđık, perde yaptırđık.”

A: “Ses sistemi veya teknik Őeylerle ilgili sıkıntı olabiliyor.”

Öğretmenlerin alıntılarından hareketle okullarda törenlerin kutlanması için gereken fiziki alanlardaki yetersizliklerin öğrenci performansını olumsuz etkilediği anlaşılmaktadır.

Öğrencilere Göre Akranlarının Törenlere Katılımı ve Kazanımları

Araştırmaya katılan öğrencilere “Akranlarınızın törenlerdeki katılımına dair görüşleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiş ve öğrencilerin anma törenlerinde akranlarının katılımına ve yaptığı katkılara dair görüşleri aşağıdaki tablodaki kategorilere göre açıklanmıştır. Bu alt problemle ilgili bulgular yorumlanırken tören öncesi ve tören sonrası ,

görevli öğrenciler ve seyirci öğrenciler olmak üzere 4 kategori belirlenmiştir .Tablo 5.10. de gösterilmiştir..

Tablo 5.10. Öğrencilerin Anma Törenlerine Dair Görüşleri

	<i>Tören esnasında</i>	<i>Tören sonrasında</i>
Görevli öğrenciler	coşkulu/üzüntülü (n=6)	birlik hissi (n=3)
	mutlu (n=4)	vatana aidiyet(n=3)
	heyecanlı(n=4)	okula aidiyet(n=4)
	neşeli(n=3)	etkinliklere katılımda
	enerjik(n=1)	isteklilik(n=2)
	başarı duygusu(n=5)	
	kendini gösterme (n=3)	
	konuşmada gelişim (n=3)	
Seyirci öğrenciler	gurur duymak (n=5)	
	konuşuyorlar(n=3)	birlik hissi(n=3)
	coşku/üzüntü(n=5)	sonraki törenlere katılım (n=4)
	eğleniyorlar(n=2)	

Görüşme yapılan öğrencilerin ifadelerinden oluşan temalar ve alıntılar şu şekildedir:

Görevli öğrencilerin tören esnasındaki davranışları ve bireysel kazanımları

A: “İçeri girince bana bir coşku geliyor böyle, müzik oluyor, herkes seyrediyor, güzel bir mutluluk geliyor.”

Z: “Görev almak mutlu hissettiriyor. Konuşmamı geliştirdiğini hissediyorum, kendime güveniyorum. Çok enerjik oluyoruz, heyecanlanıyoruz, ailelerimiz bizi izleyecek diye.”

mutlu oluyoruz, öğretmenlerimiz bizimle gurur duyacak diye mutlu oluyoruz.

M:” Törenlerde bir coşku, bir sevinç, bir mutluluk oluyor içimde. Katılmak heyecanlı oluyor, eğlenceli oluyor. Öğretmenlerimiz beğenince başarılı hissediyorum.”

İ: “Gurur duyuyorum kendimle, mutlu oluyorum, eğlenerek geçiriyorum zamanı, herkesin coşkulu olduğunu görmek bana mutluluk veriyor, coşku duyuyorum. Tören esnasında herkes daha neşeli oluyor.”

A:”Birşey başarmış hissediyorum. Dans yaparken milli eğitim için bir şey yaptığımı zannediyorum. İlk başta heyecan oluyor ama ilerledikçe alışyorsun. Çoğunlukla dans ederken Atatürk’ü hissediyorum ama metinlerde hissedilmiyor yani.”

Y: “Vatan sevgisi hissediyorum. Atamın bize hediye ettiği bu bayramları kutlamak çok güzel bir his.”

B: "Görevli olunca heyecanlı, coşkulu, mutlu oluyorum."

Öğrencilerin alıntılarında hareketle görevli öğrencilerin tören esnasında coşkulu, mutlu, heyecanlı, neşeli, enerjik hissettikleri, bunlarla birlikte konuşmalarının geliştiği, kendilerini gösterdikleri ve başarı duygusu hissettikleri görülmektedir.

Görevli öğrencilerin tören sonrasındaki davranışları ve bireysel kazanımları

İ: "Kendimi okulum için, vatanım için bir şey yapmış gibi hissediyorum. Bu beni mutlu ediyor. Okula gelmek için heyecanlanıyorum."

Y: "Hep birlikte kutlamak bana farklı hissettiriyor. Yani o an herkesin aynı şeyi hissetmesi. Çok güzel geliyor bana."

A: "Atatürk'ün yaptıkları ile gurur duyuyoruz. Milli duygular hissediyoruz."

B: "Hep beraber olunca birlik hissi oluyor. Hepimiz aynı duyguyu hissediyoruz Atama karşı."

Öğrencilerin alıntılarında hareketle görevli öğrencilerin törenler sonrasında birlik hissettikleri, vatana ve okullarına ait hissettikleri ve etkinliklere katılımda isteklilik hissettikleri anlaşılmaktadır.

Seyirci öğrencilerin tören esnasındaki davranışları ve bireysel kazanımları

A: "Herkes coşkulu oluyor ama bence bazıları daha çok hissediyor. Törende görevi olmayanlar bazen aralarında konuşuyor. Öğretmenlerimiz uyarıyor onları."

İ: "Herkes eğleniyor. Şarkılar, danslar hepimizi etkiliyor. Bir coşku oluyor, hepimiz onu hissediyoruz."

Öğrencilerin alıntılarında hareketle seyirci öğrenciler tören esnasında coşkulu/üzüntülü oldukları, eğlendikleri ve aralarında konuştukları anlaşılmaktadır.

Seyirci öğrencilerin tören sonrasındaki davranışları ve bireysel kazanımları

Y: "Birlikte kutlamak çok farklı bir duygu oluyor. Sanki zaman durmuş gibi oluyor. Töreni izlerken zaman duruyor. Tüm okul beraber olduğumuzu ve aynı duyguyu hissettiğimizi anlıyorum."

K: "Törende gönüllü olmayanlar törenden sonra çok eğlenmişlerse öğretmenlerimize gidip ben de rol istiyorum sonraki törende diyorlar. Katılmak istiyorlar. Bence bu da güzel bir şey."

Öğrencilerin alıntılarında hareketle, seyirci öğrencilerin törenlerden sonra birlik hissettikleri ve sonraki törenlere katılmak için istekli olduklarını söyleyebiliriz.

5.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Tartışma

Okul Yöneticilerinin Anma Törenlerinde Öğretmenlerin Rol ve Sorumluluklarına Yönelik Görüşleri

Araştırmaya katılan okul müdürlerine “Öğretmenlerin törenlerdeki katılımına dair görüşleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiş ve okul yöneticilerinin anma törenlerinde öğretmenlerin katılımına dair görüşleri aşağıdaki tablodaki kategorilere göre açıklanmıştır. Bu alt problemle ilgili bulgular yorumlanırken tören öncesi, tören esnası ve tören sonrası, görevli öğretmenler ve branş öğretmenleri olmak üzere 5 kategori belirlenmiştir .

Tablo 5.11. Okul Yöneticilerinin Anma Törenlerinde Öğretmenlerin Rol ve Sorumluluklarına Yönelik Görüşleri

	<i>Görevli Öğretmenler</i>	<i>Branş Öğretmenleri</i>
Tören Öncesinde	tören komitesini oluşturmak (n=2) günün anlam ve önemine uygun içerik üretmek n=2) yaratıcı çalışmalar(n=4) özverili (n=5)	törene katılacak öğrenci seçimi (n=2) uygun görevlere yönlendirme (n=2) sınıfta günün anlam ve önemine yönelik içerik(n=2)
Tören Esnasında	problem çözmek (n=2) özverili (n=6) coşkulu(n=4) tören akışını idare etmek (n=5)	sınıflarının yanında bulunmaları (n=2) düzeni sağlamaları (n=2) problem çözmek(n=2)
Tören Sonrasında	geri bildirim almak ve vermek (n=2) bir sonraki tören hazırlığına başlamak (n=1)	günün anlam ve önemini pekiştiren çalışmalar (n=2) öğrencileri etkinlikler için motive etmek (n=1) geri bildirim almak ve vermek (n=2)

Görüşme yapılan yöneticilerin ifadelerinden oluşan temalar ve alıntılar şu şekildedir:

Görevli öğretmenlerin tören öncesindeki katkıları

H: “Öğretmenlerin branşlarına, sosyal kulüplerine göre tören komitesini oluşturuyoruz. Dönüşümlü olarak tüm öğretmenler görev alsın isteriz.”

C:”Sene başında kurul toplantısında tören komitesini oluşturuyoruz. Öğretmen arkadaşlarımız öncelikle programlarını oluşturuyorlar, o günün anlam ve önemini aktaracak bir program rica ediyoruz.”

C: “Öğretmenlerimiz bu konuda çok donanımlılar. Neredeyse tamamına yakını en az 25 senelik öğretmen. Bu içeriklere çok hakimler.”

D: "Görevli öğretmenler öğretmenler kurulunda belirleniyor, gönüllülük esas olmalı. Yalnız görevli öğretmen seçilirken bir müzik öğretmeni olmasına, bilişim öğretmeni olmasına, en az bir Türkçe öğretmeni olmasına veya görsel sanatlar öğretmeni olmasına dikkat ediyoruz."

Okul müdürlerinin görevli öğretmenlerin tören öncesindeki katkıları ile ilgili görüşlerini ifade ettikleri alıntılara bakıldığında, bunların tören komitesini oluşturmak ve günün anlam ve önemine uygun yaratıcı içerik üretmek olduğu görülüyor.

Görevli öğretmenlerin tören esnasındaki katkıları

D: "Görevli öğretmenlerimiz tören akışını yönlendirirler. Sürekli hareket halinde, öğrencilerin giriş çıkışlarını, törende etkinliklerin sırasını yahut oluşabilecek bir problemde, o problemi çözme yeterliliğine sahip olmalarını bekliyoruz."

Y: "Öğretmenler özveriyle işlerini yapıyorlar. Onlar da coşkulu oluyorlar."

C: "Tören sırasında oluşabilecek bir aksaklığı çözebilmek için görevli öğretmenlerin problem çözebilmeleri gerekir. İhtimalleri göz önüne alıp, ona göre problem çözebilmeli."

Okul müdürlerinin görevli öğretmenlerin tören esnasındaki katkıları ile ilgili görüşlerini ifade ettikleri alıntılara bakıldığında bunların, tören akışını idare etmek, problem çözebilmek, özverili ve coşkulu olmak olduğu görülüyor.

Görevli öğretmenlerin tören sonrasındaki katkıları

A: "Her tören sonrasında seneye şöyle yapalım, bu güzeldi, bu devam etsin gibi konuşuruz. Kusursuz bir tören idame ettirmekten ziyade pek çok farklı yetenekte öğrencilere görev verip biraz kusurlu törenler yürütmekte bir sakınca görmüyoruz."

B: "Törenden sonra görevli öğretmenlere teşekkür ediyoruz. Sözlü geribildirim alırım ve veririm."

Okul müdürlerinin görevli öğretmenlerin tören sonrasındaki katkıları ile ilgili görüşlerini ifade ettikleri alıntılara bakıldığında bunların bir sonraki tören için planlamalar başlamak ve tören sonrasında tören ile ilgili okulun diğer paydaşlarından geribildirim almak ve vermek olduğu anlaşılmaktadır. Bu bağlamda okuldaki diğer paydaşlarla da tören sonrasında görüş alışverişi yapıldığı ve ortak bir kültürün sürdürülebilirliği için işbirliği yapıldığı anlaşılmaktadır.

Branş öğretmenlerinin tören öncesindeki katkıları

D: "Törende görev alacak öğrencileri branş öğretmenleri belirlerler. Gönüllülük esasıyla yaparlar bu seçimleri. Gönüllü olan öğrenciler belirlendikten sonra, beceri ve yeteneklerine göre görev verirler."

B:” Tören öncesinde yaklaşan törenle ilgili o günün anlam ve önemine dair etkinlikler yapılır sınıflarda. Her branş kendi çerçevesinde etkinlik yapar. Amaç günün anlam ve önemini öğrencilere öğretebilmektir. Görsel sanatlar dersinde o gün ile ilgili bir resim çalışması yaparken, Türkçe dersinde günün anlamı ile ilgili metinler, şiirler okunur gibi.”

C: “Her branşta çalışmalar yapılır o günle ilgili. Çocuklar tören öncesinde ve bazen de sonrasında da devam eder o günün anlam ve önemine dair bilgilendirilir. Biz bu günü neden kutluyoruz, neler yaşanmış, kimler neler yapmış, hepsinin üzerinden geçilir.”

Okul müdürlerinin branş öğretmenlerinin tören öncesindeki katkıları ile ilgili görüşlerini ifade ettikleri alıntılara bakıldığında bunların törene katılacak öğrencilerin seçilmesi, öğrencileri uygun görevlere yönlendirme ve tören öncesinde sınıflarda günün anlam ve önemi ile ilgili çalışmalar yapmak olduğu görülmektedir. Bu bağlamda branş öğretmenlerinin öğrencileri tören öncesinde törene hazırladıkları, onları günün anlam ve önemi ile ilgili bilgilendirdikleri ve yetenekleri doğrultusunda törende görev alacak öğrencileri seçtikleri anlaşılmaktadır.

Branş öğretmenlerinin tören esnasındaki katkıları

Y:” Branş öğretmenlerimiz tören esnasında sınıflarının başında olurlar. Seyirci öğrenciler bazen kendi aralarında konuşurlar, akıştan koparlar maalesef ve öğretmenlerimiz orada düzeni sağlar, öğrencileri uyarırlar, yani gözleri üzerlerinde olur.”

C: “Olası herhangi bir aksaklıkta, görevli öğretmenlerimizle beraber branş öğretmenlerimiz de her türlü problemin çözümünde yardımcı olurlar. Senin görevini benim görevim olmaz böyle zamanlarda. Birlik beraberlik olur.”

H:”Sınıflarının başında hazır olurlar öğretmenler ve törenin düzenini sağlarlar. Onların dikkati ve gösterdikleri özen öğrenciler de yansır.”

Okul müdürlerinin branş öğretmenlerinin tören esnasındaki katkıları ile ilgili görüşlerini ifade ettikleri alıntılara bakıldığında bunların sınıflarının yanında olmaları, düzeni sağlamaları ve olası durumlarda problem çözümünde katkı sağlamaları olduğu görülmektedir. Bu bağlamda görevli öğretmenlerin de törenin akışında önemli bir role sahip oldukları ve tören akışının ilerlemesinde önemli bir katkıları olduğu anlaşılmaktadır.

Branş öğretmenlerinin tören sonrasındaki katkıları

D: “Öğretmenlerimiz törenlerden sonra da sınıflarında günün anlam ve önemi ile ilgili çalışmalar yapmaya devam ederler. Bu çalışmalarla öğrenciler bilgiyi pekiştirirler. Kalıcı olması için öğretmenler etkinliklere devam ederler.”

C: “Törenler bazen bir haftaya yayılır, örneğin 23 Nisan haftası. Tüm hafta boyunca etkinlikler devam eder. Törenin öncesinde de sonrasında da devam eder. Öğretmenler velilerden ve öğrencilerden de törenle ilgili geribildirim alır. Çocuklar önce öğretmenleriyle paylaşır törende sevdikleri veya dikkatini çeken şeyleri veya sevmediklerini.”

Y:” Branş öğretmenlerimiz öğrencileri iyi tanırlar. Kimin hangi konuda yetenekli olduğunu, kimin ne yapabileceğini bilirler. Biz bilmeyiz. Okuldaki tüm etkinlikler için öğrencileri motive edenler de öğretmenlerdir. Cesaretlendirip , onlara kendilerini keşfetmeleri için olanak vermelidirler. Böyle olunca öğrenciler de gönüllü olurlar.”

Okul müdürlerinin branş öğretmenlerinin tören sonrasındaki katkıları ile ilgili görüşlerini ifade ettikleri alıntılara bakıldığında bunların günün anlam ve önemini pekiştiren çalışmalar yapmaları, öğrencileri etkinlikler için motive etmeleri, veli ve öğrencilerden tören sonrasında geribildirim almaları ve öğrencilere geribildirim vermeleri olduğu anlaşılmaktadır. Bu bağlamda öğrenciyle yakın temasta olan branş öğretmenlerinin, öğrencilerin hem davranışlarını geliştirmelerini sağladıkları, hem de günün anlam ve önemine dair öğrendiklerini pekiştirmekte yardımcı olduklarını söyleyebiliriz.

Öğretmenlerin Anma Törenlerinde Yöneticilerin Rol ve Sorumluluklarına Yönelik Görüşleri

Araştırmaya katılan öğretmenlere “Törenlerde yöneticilerden beklentileriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiş ve öğretmenlerin törenlerde yöneticilerin katkılarına dair görüşleri aşağıdaki tablodaki kategorilere göre açıklanmıştır. Bu alt problemle ilgili bulgular yorumlanırken hazırlık süreci, tören esnası ve tören sonrası olmak üzere 3 kategori belirlenmiştir.

Tablo 5.12. Öğretmenlerin Anma Törenlerinde Yöneticilerin Katılımına Yönelik Görüşleri

<i>Hazırlık süreci</i>	<i>Tören Esnası</i>	<i>Tören sonrası</i>
maddi destek (n=9)	destek (n=6)	tebrik/teşekkür (n=6)
manevi destek (n=8)	törenlere dahil olmak(n=2)	geribildirim (n=4)
işbirliği (n=7)	törenlerde bulunmak(n=2)	

Hazırlık sürecinde

N:” İdarecilerimiz bizimle bir toplantı yaparlar, ne yapacağımıza dair ve ihtiyaç halinde bizi maddi , manevi her konuda desteklerler.”

F: “Her anlamda destek oluyorlar, maddi manevi. İşbirliği yapıyoruz.”

Ç: “Destek bekliyoruz. Maddi, manevi.”

E: “Yöneticiler biz şunu yapmak istiyoruz deyince hiç hayır demiyorlar. İşbirliği içinde yapıyoruz.”

A: Yöneticilerimiz bizimle işbirliği içinde olur. Öğretmen ve öğrencilerin kafası rahat olsun diye her türlü desteği verirler.

Öğretmenlerin hazırlık sürecinde yöneticilerin katkıları ile ilgili görüşlerini ifade ettikleri alıntılara bakıldığında bunların maddi destek, manevi destek ve işbirliği olduğunu görüyoruz. Öğretmenlerin tamamı yöneticilerden tören hazırlıklarında maddi ve manevi destek bekledikleri görülmektedir.

Tören esnasında

N: “İdarecilerimiz tören esnasında jest ve mimikleriyle, yüz ifadeleriyle desteklerini hissettirirler.”

Ç: “Yöneticilerde törenlere dahil olabilirler. Mesela kızımın okulunda, özel okul, tören sonrasında müdür öğretmenleri sahneye aldı ve veli ve öğrencilere karşı bayrak salladılar.”

G: “Yöneticiler kendi okullarındaki töreni izlemeli. Hani bazen ilçe milli eğitim de falan tören oluyor oraya gidiyorlar, bence önce kendi okullarındaki törene katılıp sonra gidebilirler. Çünkü öğrencilerde, öğretmenler de, veliler de onları orada görmek istiyor.”

Öğretmenlerin tören esnasında yöneticilerin katkıları ile ilgili görüşlerini ifade ettikleri alıntılara bakıldığında bunların jest ve mimiklerle onları desteklemek, törenlere dahil olmak ve törenlerde bulunmak olduğunu söyleyebiliriz. Buradan hareketle öğretmenler tören esnasında yöneticilerin jest ve mimiklerinden etkilendiklerini, onların törenlere dahil olmalarını ve tören esnasında törende bulunmalarını beklediklerini söyleyebiliriz.

Tören sonrasında

N: “Tören sonrasında idarecilerimizden kesinlikle bir teşekkür mesajı alırız. Gerek yüz yüze, gerek yazılı olarak dijital ortamda. Onların bu dönütleri bizi de memnun ediyor tabii.”

A: “İdarecilerimiz bizi tebrik ederler, dijital olarak da tebrik mesajı yollarlar.”

Ç: “Geribildirim verirler törenden sonra. Olumsuz verdiklerine hiç rastlamadım. Teşekkür ederler bize de öğrencilere de.”

Öğretmenlerin tören sonrasında yöneticilerin katkıları ile ilgili görüşlerini ifade ettikleri alıntılara bakıldığında bunların, yöneticilerin öğretmenleri tebrik ettikleri, onlara teşekkür etikleri ve törenle ilgili geribildirim verdiklerini söyleyebiliriz

Öğrencilerin Anma Törenlerinde Yöneticilerin, Öğretmenlerin ve Velilerin Rol ve Sorumluluklarına Yönelik Görüşleri

Araştırmaya katılan öğrencilere “Törenlerde öğretmenlerden, okul yöneticilerinden ve velilerden beklentileriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiş ve öğrencilerin törenlerde yöneticilerin ve öğretmenlerin katkılarına dair görüşleri aşağıdaki tablodaki kategorilere göre açıklanmıştır. Bu alt problemle ilgili bulgular yorumlanırken hazırlık sürecinde, tören esnasında ve tören sonrasında olmak üzere 3 kategori belirlenmiştir. Her bir kategori öğretmenler ve yöneticiler olmak üzere iki ayrı şekilde kodlanmıştır.

Tablo 5.13. Öğrencilerin Anma Törenlerinde Yöneticilerin, Öğretmenlerin ve Velilerin Rol ve Sorumluluklarına Yönelik Görüşleri

	<i>Hazırlık</i>	<i>Tören süresi</i>	<i>Tören sonrası</i>
Öğretmenler	destek(n=4) prova(n=3)	alkış(n=3) gülümseme(n=2)	tebrik(n=6) geribildirim(n=7) gurur duymak(n=3)
Yöneticiler		alkış(n=3) orada olmaları(n=4)	tebrik (n=4)
Veliler	destek(n=6) motivasyon(n=4) işbirliği(n=4) sevinç(n=3)	alkış(n=4) destek(n=5) coşku(n=4) heyecan(n=3) orada olmaları(n=2)	tebrik(n=4) gurur(n=6) sevinç(n=2) ortak duygular (n=3)

Öğrencilere göre öğretmenlerin hazırlık aşamasındaki katkıları

A: “Tören öncesinde öğretmenlerimizle çalışıyoruz. Prova yapıyoruz. Bize her konuda destek oluyorlar.”

Y: “Provalarda öğretmenlerimizin dediğini yapmaya çalışıyoruz ama mesela bu 29 Ekimde bir yanlış yaptık, öğretmen bir daha yapın dedi. Biz de yaptık, bir sıkıntı olmadı.”

M: “Törende ne yapmamız gerektiğini gösteriyor öğretmenlerimiz. Prova yapıyoruz.”

Öğrencilerin törenlerin hazırlık aşamasında öğretmenlerin katkıları ile ilgili görüşlerini ifade ettikleri alıntılara bakıldığında bunların, öğrencilere destek olmak olduğu ve tören provası yaptırmak olduğu görülmektedir.

Öğrencilere göre öğretmenlerin tören esnasındaki katkıları

Y: “Törende görevimiz olduğunda heyecanlı oluyoruz. Öğretmenlerimiz o sırada bize gülümsüyorlar, yüzlerinden anlıyoruz iyi yaptığımızı.”

K: “Biz gösterimizi yapınca, alkışlanmak hoşuma gidiyor. Öğretmenlerimiz bize gülümseyerek bizi alkışladıklarında seviniyorum.”

A: “Coşkulu oluyoruz, alkış, mutluluk herkeste oluyor. Öğretmenlerimizin bizi onayladığını hissediyorum. Bizi alkışlıyor herkes. Beğeniyorlar gösterimizi.”

Öğrencilerin tören esnasında öğretmenlerin katkıları ile ilgili görüşlerini ifade ettikleri alıntılara bakıldığında bunların, öğretmenler tarafından alkışlanmak, öğretmenlerin yüzlerindeki gülümseyen ifade ve öğretmenler tarafından onaylanmak oluğu anlaşılmaktadır. Buradan hareketle öğretmenlerin tören esnasındaki davranışlarının öğrenciler için önem ifade ettiğini söyleyebiliriz.

Öğrencilere göre öğretmenlerin tören sonrasındaki katkıları

K: “Öğretmenlerimiz bizi tebrik ediyorlar. Bu çok motive edici oluyor. Mutlu oluyoruz, sonraki törenlerde daha iyi yapmak istiyoruz”.

A: “Çok iyi yaptınız diyorlar. Bazen sonraki törende şunu değiştirip şöyle yapalım falan diye konuşuyoruz.”

Y: “Öğretmenlerimiz bizi tebrik ediyor. Seviniyoruz. Daha iyi yapmak istiyoruz. Bence yaptıklarımızı beğeniyorlar.”

Öğrencilerin tören sonrasında öğretmenlerin katkıları ile ilgili görüşlerini ifade ettikleri alıntılara bakıldığında bunların, öğrencileri tebrik etmek, onlara geribildirim vermek ve onlarla gurur duymak olduğunu söyleyebiliriz. Buradan hareketle öğretmenlerin törenler sonrasındaki olumlu ve motive edici tutumlarının öğrenciler üzerinde olumlu duygusal ve davranışsal etkiler yarattığı anlaşılmaktadır.

Öğrencilere göre yöneticilerin tören esnasındaki katkıları

B: “Müdürümüz, müdür yardımcıları törende bizi seyrettiklerinde mutlu oluyoruz. Onların da bizi görmesi, tanınması, bizi ve yaptıklarımızı seyretmesi bizim için önemli. Okulumuz için iyi bir şey yaptığımızı görüyorlar.”

K: “Müdürümüz falan bizi çok kuvvetli alkışlıyor, onlar da marşları, şarkıları söylüyor. Halk oyunlarında öğretmenlerimizle beraber oynuyorlar. Onları öyle görmek bizi mutlu ediyor.”

Öğrencilerin tören esnasında yöneticilerin katkıları ile ilgili görüşlerini ifade ettikleri alıntılara bakıldığında bunların, törende bulunmaları ve öğrencileri alkışlamak olduğu görülmektedir. Buradan hareketle okul yöneticilerinin törende bulunmasının ve öğrencilerin performansını alkışla desteklemelerinin öğrencilerde olumlu duygular yarattığını söyleyebiliriz.

Öğrencilere göre yöneticilerin tören sonrasındaki katkıları

Y: “Müdürümüz ve müdür yardımcıları bizi tebrik ediyorlar. Sarılıp öpüyorlar ve güzel yaptığımızı söylüyorlar.”

M: “Çok hoşuma gidiyor, müdür yardımcımız bizi törenden sonra çağırıp, hepimizi tebrik eder. Bizimle gurur duyduğunu söylüyor. Hepimiz çok mutlu oluyoruz. Bir kere bize törenden sonra katıldığımız için Atatürk rozeti vermişlerdi. Takıyorum hala.”

A: “Törene katılmanın önemli bir şey olduğunu hissettiriyorlar. Bizimle gurur duyduklarını anlıyorlar. Bizi tebrik ediyorlar, güzel yaptınız diyorlar. Sanki okulumuz için gurur verici bir şey yapmışız diye anlıyorum.”

Öğrencilerin tören sonrasında yöneticilerin katkıları ile ilgili görüşlerini ifade ettikleri alıntılara bakıldığında bunların, tören sonrasında öğrencileri tebrik etmek ve onlarla gurur duyduklarını öğrencilere söylemek olduğunu görüyoruz. Bu bağlamda yöneticilerin tören sonrasındaki olumlu tavırlarının öğrencileri mutlu ettiğini ve onlardaki okula karşı duydukları aidiyet duygusunu ortaya çıkarttığını söyleyebiliriz.

Öğrencilere göre velilerin hazırlık aşamasındaki katkıları

Y: “Velilerimiz bize hep tam destek oluyorlar. Evde hazırlanıyoruz, çalışıyoruz. Bazen veliler bizi çalıştırıyor okulda. Bir arkadaşımızın babası halk oyunları çalıştırmıştı mesela okul çıkışında geliyordu, onun her dediğini yapmaya çalışıyorduk. Bizim için zaman ayırıp geldiği için.”

A: “Annelerimiz okula gelip panoları süslüyorlar öğretmenimizle birlikte. Tören için bizi çalıştırıyorlar, kıyafet alıyorlar tören için.”

K:” Bizi anne babalarımız da çalıştırıyor. Bir arkadaşımızın annesi müzik öğretmeniydi, bando takımında o bizi çalıştırmıştı. Bir de arkadaşımızın annesi olduğu için, daha iyi yapmaya çalıştık öyle hatırlıyorum.”

Öğrencilerin törene hazırlık aşamasında velilerin katkıları ile ilgili görüşlerini ifade ettikleri alıntılara bakıldığında bunların öğrencilere destek olmak, okulla işbirliği içinde olmak ve öğrencileri motive etmek olduğunu görüyoruz. Buradan hareketle tören öncesinde velilerin desteğinin öğrenciler üzerinde olumlu etkileri olduğunu söyleyebiliriz.

Öğrencilere göre velilerin tören esnasındaki katkıları

Y:” Velilerimiz törenlere bizimle katılıyorlar. Onlar da bizim gibi heyecanlı ve coşkulu oluyorlar. Bizi törende de alkışlarıyla destekliyorlar. Onların bizi seyreliyor olması ve hep birlikte kutlamamız daha coşkulu oluyor.”

A: “Annem, babam, dedem, kardeşim herkes beni seyretmeye geliyor. Heyecanlanıyorum ama korkudan değil. Mutluluktan. Orada olmaları bana çok iyi geliyor. Birlikte kutlamak daha coşku dolu.”

Öğrencilerin tören esnasında velilerin katkıları ile ilgili görüşlerini ifade ettikleri alıntılara bakıldığında bunların alkış, destek, coşku, heyecan ve orada bulunmaları olduğunu söyleyebiliriz. Buradan hareketle velilerin tören esnasında orada olmalarının öğrenciler üzerinde olumlu etkisi olduğu ve bu sayede coşku, destek ve heyecan duyguları hissettikleri anlaşılmaktadır.

Öğrencilere göre velilerin tören sonrasındaki katkıları

M: “Velilerimiz tören bitince bizi kutluyorlar, onların benimle gurur duyduğunu hissediyorum. Annem bazen ağlar benle gururlanınca. Herkes aynı şeyi hissediyor gibi, vatan sevgisi, beraberlik gibi.”

A: “Ailemiz bizle gurur duyuyor. Beni tebrik ederler, onların da mutlu olduğunu görünce daha fazla sevinirim.”

K: “Sanki zaman dondurulmuş ve o anda oradaki herkes ortak duyguları, aynı şeyleri yaşıyormuş gibi. O anda Atatürk’ten, vatan sevgisinden başka ne düşünen olur. Yoktur bence.”

Öğrencilerin tören sonrasında velilerin katkıları ile ilgili görüşlerini ifade ettikleri alıntılara bakıldığında bunların velilerin öğrencilerle gurur duydukları, sevinçli oldukları, onları tebrik ettikleri ve aynı ortak duyguları hissettikleri olduğu anlaşılmaktadır. Bu kapsamda velilerin tören sonrasındaki katkılarının öğrenciler üzerinde olumu etkileri olduğunu söyleyebiliriz.

5.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Tartışma

Okul Yöneticilerinin Törenlerin Okul Kültürüne Katkılarına İlişkin Görüşleri

Araştırmaya katılan okul müdürlerine “Anma törenleri ve okul kültürü arasındaki ilişkiye yönelik görüşleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiş ve okul müdürlerinin törenlerin kazanımlarına dair görüşleri aşağıdaki tablodaki kategorilere göre açıklanmıştır. Örgütsel kazanımlar başlığı ile kategorilendirilmiş ve aşağıdaki tabloda kodlanmıştır.

Tablo 5.14. Okul Yöneticilerinin Anma Törenleri ve Okul kültürü Arasındaki İlişkiye Yönelik Görüşleri

Kazanımlar		
birlik beraberlik(n=2)	değer aktarımı(n=1)	problem çözme(n=1)
organizasyon becerileri(n=1)	sevgi/saygı(n=1)	çevre ile ilişki(n=2)
okula aidiyet(n=5)	işbirliği(n=7)	

Görüşme yapılan yöneticilerin ifadelerinden oluşan temalar ve alıntılar şu şekildedir:

H: “Olumlu etkiliyor. Müdür yardımcımız çok girişimci, problem çözücü. Ben bando takımı kuracağım dedi, dur hocam falan derken , hevesini kırmamak için tamam paramız da yok ama al dedim, 3-5 ay durur sonra başka bir okula veririz, ben o maksatla aldirdim. Bando takımını aldı, bu işten anlayan öğretmenlerle çalıştırdı. Şimdi bandı takımımız var, törenler öncesi okulun çevresinde tur atar ve arkamızda bir özel okul var, o kadar beğenmişler ki son iki bayramdır bando takımı kiralayıp kutluyor onlarda. Okul kültürü işte. Okulun etrafında oturanlar da okulun etrafından ayrılmıyorlar tören günlerinde.”

C:” Her bayram biz yürüyüş yapıyoruz bando takımı ile. Burada okulun çevresinde yürüyoruz. Çocuklardaki coşkunun yanında çevredekiler de o kadar mutlu oldular ki biz bandoyla yürüyünce. Onların izleyip, alkış tutması falan. Dışarı çıkıp yürüyüşe katılanlar bile oluyor. Her milli bayramda bir sergi yapıyoruz mutlaka. Başta nerede yapacağız, alan yok dediler, ağaçların arasına şeritler gerdik, şeritlere resimleri zımbaladık ve tüm okulun resimlerini sergiledik. Sergide geleneksel oldu artık. Umarım benim rotasyonumdan sonra da devam eder bu uygulamalar.”

A:” Olumlu etkiliyor. Öğrencilere o değerleri kazandırmak, o değerleri yaşatmak, birlikte hareket etmelerini sağlamak, veliyi işin içine katmak.”

D: “Ben bu sene bu okulda göreve başladım, o kültürü oluşturmaya çalışıyorum. Mesela burada halk oyunları ile ilgili bir çalışma yapılmamış. Biz onu geldiğim okulda oluşturmuştuk, yeni ekipler kurarak. Burada yeni başlıyoruz. İnşallah olacak.”

B: “Okulumuzda bu kültürün yerleştiğini düşünüyorum. Törenden sonra öğretmenlerle bir yerde otururuz ve yorumlarımızı yaparız, çayımızı içeriz. Bu da öğretmenlerin o güne verdiği kıymetten kaynaklanıyor yoksa gelmiyorum der gelmez, okulun kendi kültürü içinde olan bir şey bu, zorunlu değil.”

M: “Birlik beraberlik sağlanıyor bu günlerde. Birlik beraberlik içinde, birbirimize destek olarak, orda bir kaynaşma oluyor, herkes bir işin ucundan tutuyor. Tuttuğu zaman da okul kültürü, okulu sahiplenme, okula aidiyet yaşıyor. Birbirimize olan sevgi, saygı, birlik, beraberlik duygusu daha da pekişiyor.”

A2: “Okul kültürünü etkileyen bir şey ve olumlu yönde etkiliyor. Birleştirici,bağlayıcı, törenlerin niteliği okulun nasıl bir okul olduğunu da belirleyen bir şey. Nasıl önem verdiği çok önemli. Bu yukarıdan aşağıya yansıyan bir şey aslına bakarsanız, Okul müdüründen başlar, onun zihniyetini yansıtır. Yönetici okul kültürünü birinci dereceden etkiler. Çocuklar her bayram bizim okulumuzda törenler çok güzel bir şekilde kutlanır der. “

S: “Mutlu öğrenciler olmalı, her çocuk sınıfta mutlaka iyi bir etiket alsın, vardır yani iyi bir özelliği illaki, bul onu, en iyi okçu de, en iyi keman çalan de, içinde bulunduğu topluluğun bir parçası olabilmek için o toplumda iyi bir etikete sahip olması lazım. Bu iyi etiketi alan birey o topluluğa faydalı olur, kötü etiket alan da onun hakkını verir. İyi etiketleri çoğaltmamız gerekiyor. Bu da öğretmenlerin çok yönlü olması ile ilgili. Örneğin ben halk oyunları oynadım yıllarca ve burada ekip kurdum, öğlenleri çalışıyoruz. Bana maddi bir getirisi yok ama çocuklar iyi bir etiket alıyor olacak.”

Ö: “Birlik beraberlik yaratıyor. Törenlerimiz ünlüdür bizim Bu okul kültürüne olumlu yansıyor. Bize ait bir değer bu.”

Y: “Olumlu etkiliyor. Herkes birbirine destek oluyor, yardımlaşıyor, işbirliği içinde sorumluluklarını yerine getiriyor.”

Okul müdürlerinin anma törenleri ve okul kültürü arasındaki ilişkiye yönelik görüşlerine bakıldığında, bunların örgütsel kazanımlar teması altında toplanan, birlik ve beraberlik, problem çözme, organizasyon becerileri, yaşatılan değerler, işbirliği, sevgi/saygı, çevre ile ilişki, okula aidiyet ve yöneticilerin tutumları olarak kategorilere ayrılmıştır. Buradan hareketle örgütsel kazanımlar çerçevesinde baktığımızda törenlerin, okul örgütünde birlik ve beraberliği sağladığı, problem çözme becerisini geliştirdiği, organizasyon becerisini geliştirdiği, okula bağlılığı ve yaşatılması hedeflenen değerleri geliştirdiği, işbirliği, sevgi ve saygıyı ve çevre ile ilişkileri geliştirdiği ve burada yöneticilerin katkılarının da önemli olduğu sonucu çıkarılabilir.

Tablo 5.15. Öğretmenlerin Anma Törenleri ve Okul kültürü Arasındaki İlişkiye Yönelik Görüşleri

Örgütsel kazanımlar	okulun duruşu (n=8)	yönetici tutumu (n=5)	amacına uygun kutlanması (n=4)	yaşatılan değerler (n=6)
sürekliliği(n=6)		okula aidiyet(n=5)		öğretmen tutumu(n=3)
	öğrencilerin bireysel kazanımları(n=5)			

Görüşme yapılan öğretmenlerin ifadelerinden oluşan temalar ve alıntılar şu şekildedir:

N: “Okul kültürünü şöyle etkiler. Biz bu törenlerle deriz ki, biz milli değer ve kültürüne bağlı bir okuluz deriz. Bunları üstüne basa basa coşkuyla kutladığımızda ya da andığımızda biz bu anlamda duruşumuzu sergilemiş oluruz, dışarıya bir karakter çizmiş oluruz. Mesela Atatürk’ü anma günü her ilkokulda kutlanmaz ama biz mutlaka kutlarız. Müdürümüz bunun çok önemli olduğunu söyler. Bu bizim kültürümüze yerleşmiştir. Sahip çıktığımızı, önemsedığımızı, değer verdiğimizizi, arkasında durduğumuzu ve yaşatmaya çalıştığımızı gösteriyoruz aslında. Bizde törenlerde tüm paydaşlar, o ruha, o havaya günler haftalar öncesinde girer. Bu coşkuyu hisseder ve hissettiririz.”

F: “Kültür okulun içinde yaşayan bir şey. Törenler ne kadar kapsamlı yapılırsa, anlamına uygun yapılırsa o kültüründe devam edeceğini düşünüyorum çünkü okul onu önemsemezse bir süre sonra yok olur gider.”

T: “Okul kültürünü destekler. Okul kültürünü oluşturur her anlamda.”

Ç: “Amacına uygun yapıldığı sürece okul kültürünü olumlu yönde etkileyip geliştirdiğini düşünüyorum. Hakkını vererek, yapmış olmuş olmak için değil, yapıldığında öğrencilerde birlik ve beraberlik bilincinin, tören bilincinin oluşacağını düşünüyorum. Bir program dahilinde sürekliliği kültürün oluşmasını sağlıyor. Bu düzenli yapıldığında o bilinç oluşuyor, o nedenle öğrencilere sıkça görev vermeliyiz.”

N: “Okuldaki tüm değerleri etkiliyor. Okul kültürüne anlam ve değer katıyor. Disiplini öğreniyorlar, değerleri öğreniyorlar, özgüvenleri geliyor mesela başarısı az olan bir öğrenci bando takımına şef oldu.”

E: “Çok etkiliyor. En başta biz öğretmenlerin tavrı belirliyor. Bir milli törende buraya resmi bir kıyafetle gelmemiz, özenmemiz ve öğrencilerin toplu halde öğretmenleri o şekilde görmeleri, bu bile çok etkili. Mesela Beden hocaları hep eşofmanlı ama tören günlerinde takım elbiseli görüyorlar. Törene özenilmesi de etkiliyor. Bu duygular karşı tarafa geçiyor.”

İ: “Çocukların okula aidiyet duygusu gelişiyor. Hangi sınıfta olursa olsun okulun bir ferdi olduğu duygusu yerleşiyor.”

S:” Bir kurumu kurum yapan okulun oturmuş kültürüdür. Eğer kültür oturmuşsa, törenler kültürü çok etkiliyor. Büyük küçük herkes o aidiyeti yaşıyor.”

Öğretmenlerin anma törenleri ve okul kültürü arasındaki ilişkiye yönelik görüşlerine bakıldığında, bunların örgütsel kazanımlar teması altında toplanan, okulun duruşu, yönetici tutumu, öğretmenlerin tutumu, törenlerin amacına uygun kutlanması, yaşatılan değerler, törenlerin sürekliliği, okula aidiyet hissettirmesi ve öğrencilerin bireysel kazanımları olduğu görülmektedir.

Tablo 5.16. Öğrencilerin Anma Törenleri ve Okul kültürü Arasındaki İlişkiye Yönelik Görüşleri

Örgütsel kazanımlar	birlik beraberlik (n=8)	anlamına uygun (n=5)	süreklilik (n=6)
---------------------	----------------------------	-------------------------	---------------------

Görüşme yapılan öğrencilerin ifadelerinden oluşan temalar ve alıntılar şu şekildedir:

A: “Birlik hissediyorum. Hep beraber eğleniyoruz. Mesela kardeşim de geliyor bizim törenlere ve çok eğleniyor.”

M: “Okulumuzda törenlerle ilgili yerleşmiş bir kültür var. Hiçbir tören atlanmıyor, hepsini anlamına göre kutluyoruz.”

K: “Aslında herkes törende ne yapması gerektiğini biliyor bizim okulda. Yapmayınca mutlaka uyarıyorlar. Bu hoşuma gidiyor. Bence törenler gayet güzel hazırlanıyor.”

Y: “Ben hepsinden memnunum. Güzel süslüyorlar, hazırlıyorlar. Gönüllü öğrencilerden bazen gönülsüzler oluyor, o da kötü etkiliyor.”

B: “Bence yapılabilecek her şeyi yapıyorlar. Hep beraber olunca birlik hissi oluyor, içerik de hareketli olunca daha coşkulu oluyor.”

Öğrencilerin anma törenleri ve okul kültürü arasındaki ilişkiye yönelik görüşlerine bakıldığında bunların örgütsel kazanımlar teması altında toplanan,, törenlerde birlik ve beraberlik duygusunun hissediliyor olması , törenlerin süreklilik gösteriyor olması ve anlamına uygun kutlanması olduğunu görüyoruz.

5.6. Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmaya katılan okul müdürlerine “Törenlerin milli birlik ve beraberlik, yurt ve ulus sevgisinin oluşturulmasına katkılarına yönelik görüşleriniz nelerdir?” sorusu yöneltilmiş ve okul müdürlerinin törenler ile milli birlik ve beraberlik, yurt ve ulus sevgisinin oluşturulmasındaki katkılarına dair görüşleri aşağıdaki tablodaki kategorilere göre açıklanmıştır. Bu alt problem ile ilgili bulgular belirlenirken aşağıdaki temalar ortaya çıkmıştır

Tablo 5.17. Okul Yöneticilerinin Törenler ile Milli Birlik ve Beraberliğin, Yurt ve Ulus Sevgisinin Oluşturulmasındaki Katkılarına Yönelik Görüşleri

Kazanımlar		
bilinç oluşturmak(n=6)	sonraki nesillere aktarım(n=6)	öğrenmeyi pekiştirmek(n=5)
sorumluluk kazandırmak(n=4)	birlik beraberlik bilinci(n=8)	soyut kavramı somutlaştırma(n=4)
duygu/değer geliştirmek(n=6)	bireysel yansımalar(n=7)	toplumsal yansımalar(n=4)
okuldaki yansımalar(n=8)		

Görüşme yapılan yöneticilerin ifadelerinden oluşan temalar ve alıntılar şu şekildedir:

H: ” Törenden günler önce önemini anlatıyoruz. Burada sorumluluklarının ne olduğunu, çevreye nasıl örnek olacaklarını, kendinden sonraki nesillere karşı sorumluluklarını, ne bırakacaklarını güzelce anlatırsan, onları da buraya getirip töreni yaparsan, sınıfta yapamadığının on katını burada yapıyorsun. Buna inanıyorum. Soyut olan şeyler burada somutlaşıyor. Yaparak, yaşayarak öğreniyorlar. Yalnız yapış şekli önemli. Severe katılmalılar, zorla değil. Ben söylerim tören öncesinde. Sizi buraya zorla getirmiyoruz, yoklama yok, bunu size söylememe gerek yok çünkü bu sorumluluk sizde ve ailenizde var. Velilerde tam kadro katılırlar. ”

C: ” Aynı anda aynı şeyi hissetmek önemli. Birlikte kutlanınca daha coşkulu, anlamlı oluyor. Pandemide özledik bu anları. ”

D: ” Kendi yaptığımız etkinliklerle bu bilinci aşlamaya çalışıyoruz. Bu törenler olmasa birlik

Berberlik bilincini başka nasıl kazandıracağız? Yıllar önce kazanılan bir savaş veya bir sonuç, ben bunu yıllar sonra çocuğa nasıl kazandıracağım, oraları hatırlatmam gerekiyor. Hatırlatmazsam o zaman sıkıntı. ”

A: ” Bugünkü zor şartlarda hem veli boyutunda hem öğrenci boyutunda bizi birbirimize bağlayan şey bence bu törenler. Bir bakıyorum tören zamanında dışardan herkes okulu seyrediyor. Veli değil, komşular,

yoldan geçenler. Herkes saygı duruşunda, İstiklal Marşını onlar da söylüyor. O birlik beraberlik hissiyatı çok güzel. Dışardan da herkes duyarlı, törene eşlik ediyor.”

M:” Biz bu törenleri yaparken duygular bizim özümüz. Amacımız o duyguları, değerleri yerleştirmek ve bu ilkokul çağında yerleşirse yerleşir. Biz o duyguları yerleştirirsek, vatan, millet sevgisi, milli birlik beraberlik, vatanımıza olan sorumluluklarımız, millet olma, Türklük, Atatürk sevgisi, bayrak, hepsi birbirine bağlı. Hepsine mutlaka bayrak veriyoruz. Çocuklara mutlaka geçiyor, şimdi değilse bile ilerde geçiyor. Bize geçti, onlara da geçecektir.”

S: “Bu duygular dışardan enjekte olmuyor. İçselleşecek, doğal akışta kazanılacak. Bir sürekliliği olmalı, değişmeyecek değerler bunlar. Milli şeyler değişmeden kalsın. Törenler bu duyguları vermek için en iyi araç. Doğru kullanmalıyız.”

Ö: “Birlikte olma ruhunu, vatanın nasıl kazanıldığı aktarılmaya çalışılıyor. Nelerin feda edildiği, bugünlere nasıl gelindiğini görmelerini ve hissetmelerini istiyoruz. Bizim kuşak bunu içinde yaşıyor biliyorum , bunu yeni kuşaklara da geçirmeliyiz. Elimizden geleni yapıyoruz.”

Okul müdürlerinin anma törenleri ve milli birlik ve beraberliğin, yurt ve ulus sevgisinin oluşturulmasındaki katkılarına yönelik görüşlerine bakıldığında bunların yurt ve ulus sevgisi ile ilgili bilinç oluşturma, bu bilinci sonraki nesillere aktarma, öğrenmeyi pekiştirme, sorumluluk kazandırma, birlik ve beraberlik bilincini aşılama, soyut kavramların somutlaştırılması, duygu ve değer geliştirmek olduğu ve bunların yansımalarının hem bireysel düzeyde, hem toplumsal düzeyde, hem de okul ortamında görüldüğü bulgusuna varılmıştır. Buradan hareketle törenler ile aktarılması hedeflenen milli birlik ve beraberlik, ulus ve yurt sevgisi gibi değerlerin oluşturulmasında törenlerin önemli bir araç olduğu, bu bilinci oluşturmada ve geliştirmede bir taraftan bir öğrenme ortamı sağlarken, diğer taraftan soyut olan kavramların somutlaşmasına aracılık ettiği ve bu etkilerin hem bireysel, hem toplumsal hem de örgüt ortamında yansımalarının görüldüğünü söyleyebiliriz . Bu alt problem ile ilgili bulgular belirlenirken aşağıdaki kategoriler ortaya çıkmıştır:

Tablo 5.18. Öğretmenlerin Törenler ile Milli Birlik ve Beraberliğin, Yurt ve Ulus Sevgisinin Oluşturulmasındaki Katkılarına Yönelik Görüşleri

Kazanımlar		
yurt sevgisi(n=7)	gelecek nesillere aktarım(n=8)	öğrenmeyi pekiştirmek(n=7)
sorumluluk kazandırmak(n=5)	birlik beraberlik bilinci(n=7)	yaparak/ yaşayarak öğrenme(n=3)
duygu/değer geliştirmek(n=6)	bireysel yansımalar(n=9)	toplumsal yansımalar(n=3)
okuldaki yansımalar(n=7)		

Görüşme yapılan öğretmenlerin ifadelerinden oluşan temalar ve alıntılar şu şekildedir:

N: “Çok etkisi var. Bu ailede başlar ama asıl verilmesi gereken yer okul ortamıdır. Bir öğretmen ne kadar vurgularsa çocuk o kadar algılar, bu evde verilecek bir eğitim değil. Milli bayramlar ve anma günleri okulda coşkuyla, vurguyla kutlanması gereken günler. O gün Atatürlü tişört giymeleri, bayrak, istiklal marşı, çocuk diyor ki bu benim vatanım milletim için önemli bir gün ki burada bu kadar coşkuyla kutlanıyor. Ondan sonra işte o sevginin üzerine o bilgileri inşa ediyor. Temel yer burası. İlkokul çok önemli. Biz o sevgiyi, coşkuyu çocuklarda görüyoruz, hissettiriyorlar.”

F: “Etkisi olduğunu düşünüyorum. Çocuklar burada küçük yaşta bu bilinci kazanırsa, içselleştirecek. Kendi milli değerlerine kültürlerine sahip çıkmaları çok önemli.”

Ç: “Çocukların bilinçlenmesini sağlıyor, öğrenmek istiyorlar. Mesela Çanakkale Şehitleri Gününü kutlarken çocuklar mesela oraya gitmek istiyorlar, oraları görmek. Ne kadar konunun üzerinde durursak, o oranda bilinç artıyor, gördükleri ile öğrendiklerini ilişkilendiriyorlar, arada bağlantı kuruyorlar.”

N: “Vatanımı, milletini, bayrağını daha çok seviyor. Öğrenciler dahil olduklarında katılım sağladığında daha iyi özümüyor.”

A: “Ben her şeyin eğitimle çözülebileceğini düşünüyorum ama eğitimin milli bilinci uyandıracak, milli değerleri kapsamı lazım. Yani bugün Finlandiya Japonya iyi diyorsak, en temelinde kendi toplumlarının ihtiyacı olan bir eğitim sistemi kullandıklarını düşünüyorum. 100 yıllık Cumhuriyet tarihini düşünürsek, maalesef toplumdaki milli bilincin yeterince gelişmediğini, tabii ki bizler de bir çıktık yeterince etki sağlayamadığımızı düşünüyorum. Törenlerin şekilcilikten uzak, anlamına uygun düzenlendiğinde bu bilinci verme de çok önemli bir görevi olduğunu düşünüyorum.”

İ: “Törenler çocuklara vatanın kutsallığı, korunması ve gelecek nesillere aktarılması açısından bir evmiş gibi korunması gereken bir şey. Küçükken belki anlamlandıramıyorlar, büyüdükçe içindekini kavıyorlar. Bizim çocuklara bu bilinci vermemiz gerekiyor. Bu bilinç önemli bir bilinç. Bu duygu önemli bir duygu.”

S: “Bunlar birbirine bağlı. Törenler olumlu yönde destekliyor. Törenler olmazsa vatan sevgisini nasıl geliştireceksin?”

Öğretmenlerin anma törenleri ve milli birlik ve beraberliğin, yurt ve ulus sevgisinin oluşturulmasındaki katkılarına yönelik görüşlerine bakıldığında bunların yurt ve ulus sevgisi ile ilgili bilinç oluşturma, bu bilinci sonraki nesillere aktarmak, öğrenmeyi pekiştirmek, sorumluluk kazandırmak, birlik beraberlik bilincini aşlamak, yaparak/yaşayarak öğrenmelerini sağlamak, duygu ve değerlerinin gelişimini sağlamak olduğu gibi, bu etkilerin hem bireysel, hem toplumsal hem de örgüt ortamında

yansımalarının görüldüğünü söyleyebiliriz. Bu alt problem ile ilgili bulgular belirlenirken aşağıdaki kategoriler ortaya çıkmıştır:

Tablo 5.19. Öğrencilerin Törenler ile Milli Birlik ve Beraberliğin, Yurt ve Ulus Sevgisinin Oluşturulmasındaki Katkılarına Yönelik Görüşleri

Kazanımlar	
birlik beraberlik bilinci(n=7)	duygu/ değer geliştirmek(n=5)
öğrenmeyi pekiştirmek(n=6)	sorumluluk almak (n=4)

Görüşme yapılan öğrencilerin ifadelerinden oluşan temalar ve alıntılar şu şekildedir:

Z:” Öğretmenlerimiz bize törende Türk bayrağı, bayraklı pelerin veriyor, onu hiç çıkartmak istemiyorum. Üstümde dursun istiyorum. Üstümde durunca mutlu ve gururlu hissediyorum.”

M:” O an herkes birlik oluyor, hep beraber hareket ediliyor, ben o gururu ve sevgiyi hissediyorum. Atatürk’ü anmaktan dolayı kendimden gurur duyuyorum.”

İ: “Bir kişi bu konuya önem vermiyorsa bile, ona katılmak mecburiyetinde olduğu için hem dinliyor, hem de önemini fark edebiliyor. Vatanımı korumak için bence işe yarıyordur sonuç olarak, o nedenle önemli olduğunu düşünüyorum. Tören sonrası gururlu oluyorum, duygulanıyorum.”

K: “Öğrencilerin katılmasına, birlik beraberliğe etkisi oluyor, beraber bir şey yapıyoruz. Herkes aynı şeyi dinleyince iyi oluyor.”

B: “Hep beraber olunca birlik hissi oluyor. Daha coşkulu oluyor.”

Öğrencilerin anma törenleri ve milli birlik ve beraberliğin, yurt ve ulus sevgisinin oluşturulmasındaki katkılarına yönelik görüşlerine bakıldığında bunların birlik beraberlik bilincini oluşturduğu, duygu ve değer gelişimine yardımcı olduğunu, öğrenmeyi pekiştirdiğini ve sorumluluk almalarını sağladığını söyleyebiliriz.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE TARTIŞMA

6.1. Sonuç ve Tartışma

Bu bölümde okul yöneticilerinin, öğretmenlerin ve öğrencilerin anma törenleri ve milli törenlerin okul kültürü ve amaçlarına etkisine yönelik görüşlerinden elde edilen bulgularla ulaşılan sonuçlar ve öneriler yer almaktadır. Araştırmanın amacına uygun belirlenen alt problemlerden elde edilen bulgulara göre şu sonuçlara ulaşılmıştır.

Okul yöneticileri için törenlerin amacı ve törenlerle kazandırılması hedeflenen değerlere baktığımızda, milli değerler ve milli duyguların öğrencilere kazandırılması ilk sırada gelmektedir. Bunlar öğrencilerde milli ve manevi değerlerin yerleşmesi, milli birlik ve beraberlik bilincinin oluşması, Cumhuriyet, demokrasi, insan hakları, vatanseverlik gibi kavramların yerleşmesi, milli mücadele kahramanlarının tanıtılması ve anılması olarak ifade edilmiştir. İkinci sırada öğrencilere bu alanda verilen rol ve sorumluluklarla onlardaki farkındalığın arttırılması, sorumluluk duygularının gelişmesi, duyarlılıklarının ve motivasyonlarının artması, kendilerini topluluğun bir parçası olarak görmeleri gibi bireysel özelliklerin gelişmesi gelmektedir. Bununla birlikte, yine öğrencilere bu alanda verilen rol ve sorumlulukların onlarda kavrama, kalıcı bilgi edinme, yaparak öğrenme, pekiştirme ve sınıf dışında öğrenme gibi eğitim ve öğretime dair kazanımları da geliştirdiği görülmüştür. Okul kültürünün tesisinde ve geliştirilmesinde çok önemli bir rolü olan okul yöneticilerinin okulda yaratılmak istenen kültüre doğrudan ve birinci derecede katkısı bulunmaktadır. Buradan hareketle okul yöneticisinin kendi öz değerleri içinde olmayan bir şemayı aktarması, geliştirmesi, okul kültürüne entegre etmesi mümkün olmaz. Özellikle milli ve manevi değerleri ve kültürel değerleri aktarmadaki kritik görevi nedeniyle, kişisel değer ve özellikleri de önem arz etmektedir. Buradan hareketle yöneticilerin törenlerle kazandırılması amaçlanan değerleri sıralarken, aslında kendi değer sıralamalarını da bir şekilde ifade ettiklerini söyleyebiliriz.

Öğretmenler için törenlerin amacı ve törenlerle kazandırılması hedeflenen değerlere baktığımızda, ilk sırada milli değerler ve milli duyguların öğrencilere kazandırılması gelmektedir. Bunlar öğrencilerde milli değerlerin ve duyguların yerleşmesi, atalarını

tanınmaları, milli birlik ve beraberlik bilincinin oluşması ve bu değerleri gelecek nesillere aktarmak olarak ifade edilmiştir. Bununla birlikte öğrencilerde tören bilinci geliştirmek, sorumluluk duygusu geliştirmek, topluluğun bir parçası olduğunu hissetmelerini sağlamak, toplulukta kendini ifade edebilmek gibi bireysel kazanımların da geliştiği görülmüştür. Buradan hareketle okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin törenlerin amacı ve törenlerle kazandırılması hedeflenen değerlerle ilgili bakış açılarının ortak olduğunu söylemek mümkündür. Hem yöneticiler, hem de öğretmenler ilk sıraya öğrencilere milli ve manevi değerlerin kazandırılmasını, ikinci olarak da öğrencilerin törenlerle edinecekleri bireysel kazanımları koymuşlardır. Öğretmenlerden farklı olarak yöneticiler bir de eğitim öğretime dair kazanımları ifade etmişlerdir ki, bu da onların öğretmenler gibi sınıfın içinde öğrenciyle birebir temasları olmadığından, öğretmenlerin bu kazanımları zaten müfredatı bizzat uygulayanlar olarak sınıflarında verdiklerini, bundan dolayı bu konuya değinmemiş olabileceklerini söyleyebiliriz. Görüşme yapılan tüm okul yöneticileri ve öğretmenler okullarında düzenlenen anma törenleri ve milli törenlerin onlar için çok önemli olduğunu söyleyerek görüşmeye başlamışlardır. Görüşme süresince benim de elde ettiğim izlenim, hem ulaştığım bulgulardan destekle hem de katılımcıların konuşurken kullandıkları mimikler, ses tonu ve surat ifadeleriyle bunu destekler niteliktedir. Bu konuda çok heyecanlı, titiz, dikkatli ve duygu yüklü ifadelerde bulundukları görülmüştür.

Öğrenciler için törenlerin amacı ve törenlerle kazandırılması hedeflenen değerlere baktığımızda, ilk sırada Atatürkçü düşüncüyü geliştirmek gelmektedir. Bu noktada öğrencilerle yapılan görüşmeye kadar, ne yöneticiler ne de öğretmenler Atatürkçü düşünce veya Atatürk ismini kullanarak bir hedef belirtmemişlerdir, milli ve manevi değer ve duygulardan bahsetmiş, atalarımızı anmak demiş, bu alanlara bu ifadelerle vurgu yapmışlardır. Buradan hareketle bulguları yazarken , benim de tabiri caizse öğrencilerin ifadelerinden sevinçle cımbızladığım bu kazanım, öğrencilerin bu konudaki duyarlılığını ve özenini göstermektedir. Elbette ki okulda kendilerine verilen girdilerden ayrı düşünemeyeceğimiz bu sonuç, öğrencilerin ifadelerinde Atatürk sevgisi, Atatürk'ü anlamak ve Atatürk'ü hatırlamak olarak ortaya çıkmıştır. Buradan hareketle öğrenciler, okullarında düzenlenen törenlerin amacının Atatürk sevgisini yaşamak, Atatürk'ü anlamak ve Atatürk'ü hatırlamak olduğunu düşünmektedirler. Öğrencilere göre törenlerin bir diğer amacı, milli değerler ve duygulara yönelik kazanımlardır. Buradaki kazanımlar bayrak sevgisi, milli duyguların gelişmesi, milli birlik ve beraberliğin gelişmesi, vatan sevgisi, geçmişini anlamak ve günün anlam ve önemini anlamak olarak sıralanmıştır. Burada okul

yöneticileri ve öğretmenlerin bulgularıyla benzer sonuçlar ortaya çıkmış, onlarınkinden farklı olarak bayrak sevgisi ifadesi öğrencilerin yarısından çoğu tarafından (n=6) vurgulanmıştır. Öğrenciler törenlerle geliştirilen bireysel kazanımlarına dair ifadelerinde de , bu süreçte dayanışma ve birlik hissini yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Farklı sınıf seviyelerinden görüşme yapılan öğrencilerin görüşme esnasında son derece rahat olduklarını, onlara yöneltilen soruları kolaylıkla anladıklarını, cevaplarken duygulandıklarını, okullarındaki tören kutlamalarına önem verdiklerini, törenler bağlamında okullarında yapılanları takip ettiklerini görülmektedir. Yüz yüze yapılan görüşmelerde, katılımcının duyguları, mimikleri, ses tonunu, yüz ifadesi de ayrı bir veri toplama aracı olarak görülmelidir. Bu bağlamda öğrencilerin içten ve samimi duygu ve yaklaşımları gözlenmiştir. Buradan hareketle okul kültürünün amaçlarından biri olan okulda pozitif bir kültür geliştirmenin törenler aracılığı ile sağlandığı sonucunu çıkarılabilir. Okulun tüm paydaşlarının üzerinde bu uzlaşma ve değerler birliğinin sağlandığını, törenlerin bu değerleri yapılandırmada önemli bir araç olduğunu, işbirliği ve güvene dayalı bir ortam hazırlamada aracı olduğu anlaşılmaktadır. Okul yöneticisinin bir lider olarak vizyonu belirlediği, öğretmenlerin rol modelleri ve öğrencilerin de sorumluluk alan pozisyonunda olduğu bir olumlu kültür yapılandırması görülmektedir. Sosyal öğrenme kuramı insanın öğrenmesinin bireysel, çevresel ve davranışsal etkilerin birleşimi sonucunda gerçekleştiğini söyler. Sosyal bir varlık olan insanın diğer insanları model alarak ve gözlemleyerek öğrendiğini savunur. Dewey, okulun sivil toplumun bir uzantısı olarak görülmesi gerektiğini ve öğrencilerin bir toplumun üyesi gibi davranmaya ve diğerleri ile işbirliği halinde ilgilerini yönlendirmek için teşvik edilmesi gerektiğini söylemiştir (Field, 2001). Konumuz bağlamında öğrencilere kazandırılmak istenen, içinde yaşadıkları toplumun manevi mirasını oluşturan kişiler, olaylar ve değerler okul denilen ve potansiyel gelişim alanı olarak adlandırılan bu sosyal öğrenme ortamında özenle ve dikkatle üzerinde durularak çalışılmalıdır (Vygotsky,1999).

Yöneticilerin tören hazırlıklarına dair görüşlerine baktığımızda, bunların fiziki hazırlıklar, görevli öğretmen ve görevli öğrencilerin çalışmaları ve diğer paydaşlarla işbirliği olduğu görülmektedir. Bu bağlamda törenlerde yapılan fiziki hazırlıkların okul süsleme, sınıf süsleme ve bahçe süsleme olduğu, görevli öğretmenlerin tören komitesini oluşturduğu, tören programının içeriğini belirlediği ve törende görevli olacak öğrencileri seçtikleri, törende görevli öğrencilerin de gönüllülük esasıyla bu göreve seçildikleri, bunun yanında sınıflardaki kaynaştırma öğrencilerinin, çekingen öğrencilerin ve çok hareketli

olan öğrencilerin de törenlerde görevlendirildiği anlaşılmaktadır. Bu hazırlıklar süresince okulun diğer paydaşları ile işbirliği yapıldığı, bunların başında velilerin geldiği, okul aile birliği ve okuldaki hizmetliler ile işbirliği içinde tören hazırlıklarının sürdürüldüğü görülmektedir. Bu bulgulardan hareketle okul yöneticilerinin törenlerin hazırlık aşamasındaki ayrıntılara hakim oldukları, bu hazırlıklar konusunda bilgi sahibi oldukları, okulda bu hazırlıklar ile ilgili bir görev dağılımı olduğu ve paydaşların bu görev dağılımından hareketle dayanışma ve işbirliği içinde görevlerini yaptıkları anlaşılmaktadır. Okul kültürünün amaçlarından olan işbirliği, güven ve okul- çevre ilişkisinin sağlanması boyutlarından bakıldığında, törenler hazırlanırken herkesin rol, görev ve sorumluluklarının belli olduğu ve bunları işbirliği ve dayanışma içinde yapıldığı, okulun çevresini oluşturan en önemli paydaşlar olan velilerin, törenlerin hazırlık aşamasında okul ile işbirliği içinde hazırlıklara katıldığı, destek olduğu, okul aile birliğinin ekonomik ihtiyaçları gidermede yardımcı olduğu görülmüştür. İşbirliği içinde çalışmanın üretkenliği ve yaratıcılığı arttırdığını (Pawlas,1997) ve güvenle ortak bir amaca yönelen ve benden ziyade biz diye çalışan bir işbirlikçi okul kültürünün (Campo, 1993; Fullan ve Hargreaves, 1992) tüm paydaşlara ve kazandırılması istenen ortak değer ve kültüre olumlu katkılarının olduğu anlaşılmaktadır. Tören hazırlıkları aşamasında gerçekleşen bu aktarım, törenlerin okul kültürüne ve amaçlarına etkisini açık bir şekilde ortaya koymaktadır.

Öğretmenlerin tören hazırlıklarına dair görüşlerine baktığımızda bunların, fiziki hazırlıklar, içerik hazırlama, görevli öğrencilerin seçimi ve paydaşlarla işbirliği olduğu görülmektedir. Buradan hareketle fiziki hazırlıklar, okul süsleme, sınıf süsleme ve bahçe süsleme olarak ifade edilmiştir. Tüm bu fiziki hazırlıklar öğretmen, öğrenci, veli ve hizmetlilerin işbirliği içinde gerçekleşmektedir. Bununla beraber öğretmenler törenlerin içeriğini hazırlamaktadırlar. Bu içerikler seviyelere göre uygunluk ve çeşitlilik göstermektedir. Bu etkinlikler bando takımını çalıştırmak, koroyu çalıştırmak, dans, folklor veya drama gösterisi hazırlamak, ront hazırlamak, resim sergisi düzenlemek ve şiir dinletisi hazırlamak olarak öğretmenlerce sıralanmıştır. Buradan hareketle öğretmenlerin günün anlam ve önemine uygun içerikler üreterek ve bunları çeşitli etkinliklerle destekleyerek tören hazırlıklarına önemli katkılarının olduğu görülmektedir. Bu içeriklerle öğrencilere belirli alanlarda yetkinlik kazandırmak, sosyal etkileşimde bulunmalarını sağlamak ve kültür aktarımı sağlamak gibi kazanımlar gerçekleşir. Örtük program olarak adlandırılan bu gözle görülmeyen programla öğrenciler derste öğrenmediği bilgi ve becerileri sosyal aktiviteler ve sosyal etkinlikler yoluyla öğrenirler. Okul kültürünü

oluşturmak ve geliştirmek için önemli araçlardan biri olan örtük program, törenler ve törenlerin okul kültürüne ve amaçlarına etkisini destekler ve geliştirir. Öğretmenlerim törenler esnasında hazırladıkları içerikler, fiziksel hazırlıklarla yapılan süslemeler hepsi örtük öğrenme araçlarıdır. Bu bağlamda günün anlam ve önemi ile ilgili bir resim hazırlayan öğrenci veya halk oyunları oynarken o yörenin müzikleri, dans figürleri veya kostümü ile dans eden bir öğrenci için bir öğrenme ortamı hazırlanmıştır. Bilgi aktarımı ve değer aktarımı örtük bir şekilde öğrenciye kazandırılmakta ve öğrencide geliştirilen bilgi, tutum ve davranışlar tüm bu planda olumlu etkiler yaratmaktadır. Bu bağlamda tören hazırlıkları aşamasında öğretmenlerin rolü çok önemlidir. Bu araçları farkındalıklı ve bilinçli olarak programlarına katmaları ve uygulamaları gerekmektedir.

Öğrencilerin tören hazırlıklarına dair görüşlerine baktığımızda bunların fiziki hazırlıklar, içerik hazırlıkları, görevli öğretmenler ve işbirliği yapılan paydaşlar olarak sıralandığını görmekteyiz. Bu bağlamda öğrencilerin öncelikle bu hazırlıklar konusunda farkındalığa sahip olduklarını, okullarında bu kapsamda neler yapıldığını bildiklerini ve bu hazırlıklarda katılımcı oldukları görülmüştür. Fiziksel hazırlıklar kapsamında okullarında sınıf süsleme, okul süsleme ve bahçe süsleme gibi hazırlıklar yapıldığı, törenlerde dans gösterisi, koro, şiir dinletisi, halk oyunları, oratoryo, resim sergisi ve konuşma gibi içerikler hazırlandığını, öğretmenlerin günün anlam ve önemi ile ilgili sınıf içinde etkinlikler yaptığını, törenlerde görev alacak öğrencilerin seçilmesinin de öğretmenler tarafından yapıldığı görülmüştür. Diğer paydaşlarla işbirliği çerçevesinde de velilerin katılım ve katkılarının üzerinde durmuşlardır. Buradan hareketle öğrenciler, okul yöneticileri ve öğretmenler aynı konulara değinmişlerdir. Öğrencilerin bu konudaki yüksek farkındalıkları ve tören hazırlığı kapsamında okulda neler yapıldığı, kimlerin nelerden sorumlu olduğu konusundaki bilgileri, okullarında bu konuda yerleşik bir kültürün oluşmuş olduğunu bizlere göstermektedir. Son tahlilde yöneticilerden başlayarak, öğretmenler ve öğrenciler olarak bir sıralama yaptığımızda, yukarıdan gelen etkilerin ve hedeflenen aktarımın öğrencilere ulaştığını ve onların da yöneticiler ve öğretmenlerle aynı çıktılar üzerinden değerlendirme yaptıkları görülmektedir.

Öğrencilerin görüşleri bağlamında törenlerin okul kültürü ve amaçlarına etkisine baktığımızda, hedeflenen kültür aktarımının gerçekleştiğini, işbirliği ve güven ortamının sağlandığını, okul-çevre ilişkisinin kurulduğu görülmektedir.

Yöneticilerin öğrencilerin törenlere katılımına dair görüşlerine baktığımızda, törende görev alan öğrencileri ve seyirci öğrencileri, tören esnasında ve tören sonrasındaki durumlarından hareketle değerlendirdikleri görülmektedir. Bu bağlamda görevli öğrencilerin tören sırasında günün anlam ve önemine bağlı olarak coşkulu, mutlu veya üzüntülü hissettikleri, yaparak, yaşayarak öğrendikleri ve diğer arkadaşları ile işbirliği yaparak kendilerine verilen görevi gerçekleştirdikleri görülmüştür. Görevli öğrencilerin tören sonrasında da kendilerini gururlu hissettikleri, özgüvenlerinin geliştiği, sorumluluk alanlarının genişlediğini, etkinliklere daha aktif katıldıklarını ve toplumsal duyarlılıklarının arttığı görülmektedir. Tüm bu etkilerle görevli öğrencilerin bireysel olarak gelişim gösterdikleri anlaşılmaktadır. Seyirci öğrencilerin tören sırasındaki durumlarına baktığımızda, töreni izlerken dikkatlerinin dağıldığı, aralarında konuştukları, sıkıldıkları ve günün anlam ve önemine göre coşku ya da üzüntü hissettikleri görülmektedir. Seyirci öğrencilerin tören sonrasında tören kurallarını öğrendikleri ve bu konudaki duyarlılıklarının arttığı görülmüştür.

Öğretmenlerin öğrencilerin törenlere katılımına dair görüşlerine baktığımızda, törende görev alan öğrencileri ve seyirci öğrencileri, tören esnasında ve tören sonrasındaki durumlarından hareketle değerlendirdikleri görülmektedir. Bu bağlamda görevli öğrencilerin tören sırasında coşku/üzüntü, mutluluk, heyecan hissettikleri, yaparak öğrendikleri, istekli ve özgüvenli oldukları, başarı duygusu hissettikleri, kendilerini ifade ettikleri, motivasyonlarının arttığı ve kendilerini okula ait hissettikleri görülmektedir. Görevli öğrencilerin tören sonrasında milli bilinçlerinin geliştiği, tören bilinci kazandıkları, etkinliklere katılımda istekli oldukları, sorumluluk alanlarının genişlediği ve toplumsal olaylarla ilgili farkındalıklarının arttığı görülmektedir. Öğretmenlerin görüşlerine göre seyirci öğrencilerin tören sırasında programdan koptukları, aralarında konuştukları, sıkıldıkları, eğlendikleri ve günün anlamına göre coşku/ üzüntü hissettikleri görülmektedir. Seyirci öğrencilerin tören sonrasında günün anlam ve önemi ile ilgili bilgilendikleri, duyarlılıklarının arttığı ve sonraki törenlere katılmakta istekli oldukları görülmektedir. Öğretmenlerin görüşlerine göre törenlerde öğrenci performansını olumlu ve olumsuz yönde etkileyen birtakım faktörler olduğu görülmüştür. Tören süresinin kısa tutulmasının, etkinlik türleri olarak dans, halk oyunları, tiyatro, koro, spor etkinlikleri ve marşların tercih edilmesinin, öğrenciye görev vererek törene katılımının sağlanmasının, veli desteğinin olması, içeriğin çeşitli, hareketli ve eğlenceli olması ve fiziksel olarak ta iyi bir ses sisteminin ve etkinlik alanının olmasının törenlerde öğrenci performansını olumlu

yönde etkilediği anlaşılmaktadır. Bunun yanında uzun süren törenlerin, şiir, metin ve uzun konuşmalar gibi içeriklerin, öğrencinin törende görevi olmamasının, velinin ilgisizliğinin, tek düze içeriğin, kötü ses sisteminin ve etkinlikler için özel bir alan olmamasının öğrenci performansını olumsuz yönde etkilediği görülmektedir. Buradan hareketle okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin, öğrenci performansını olumlu yönde geliştirmek için bu verilerin ışığında tören hazırlıklarını yapmaları, uygun ortamı öğrencilere sağlamaları gerekmektedir.

Öğrencilerin törenlerdeki akran katılıma dair görüşlerine baktığımızda törende görev alan öğrencileri ve seyirci öğrencileri, tören esnasında ve tören sonrasındaki durumlarından hareketle değerlendirdikleri görülmektedir. Buradan hareketle görevli öğrencilerin tören esnasında günün anlam ve önemine uygun olarak coşkulu, mutlu, hüzünlü, heyecanlı, neşeli, enerjik hissettikleri, başarı duygusu hissettikleri, kendilerini topluluk önünde gösterdikleri, kendileriyle gurur duydukları ve konuşmada gelişim sağladıkları görülmektedir. Görevli öğrencilerin tören sonrasında vatana ve okula aidiyet hissettikleri, birlik hissini yaşadıklarını ve etkinliklere katılımda istekli oldukları görülmektedir. Seyirci öğrencilerin tören esnasındaki katılımına baktığımızda, günün anlam ve önemine uygun olarak coşku/üzüntü hissettikleri, kendi aralarında konuştukları ve eğlendikleri görülmektedir. Seyirci öğrencilerin tören sonrasında, diğer törenlere katılım sağladığı ve birlik duygusu hissettikleri görülmektedir. Buradan hareketle törenlerde öğrencilere görev vermenin önemi ve bunun öğrenci üzerinde yarattığı olumlu etkiler göz önünde bulundurularak, tüm öğrencilere törenlere görevli olarak katılma fırsatı verilmesi gerektiği söylenebilir. Törenlerin öğrencilerin birbirlerine ve toplumsal olaylara karşı duyarlılıklarını geliştirmede de önemli bir rolü olduğu anlaşılmaktadır. Başarı deneyimini yaşayan bir öğrencide başarıma ihtiyacı güçlenir (Ergün, 2004). Sosyal öğrenme teorisi kapsamında bir öğrenci kendi öğrenme başarısını sınıf arkadaşları içinde ortaya çıkardığında, başarısı arkadaşları tarafından kabul gördüğü oranda onun için anlamlıdır. Sosyal öğrenme grupta diğerleri ile birlikte, onların gözlemi ve yorumları dahilinde gerçekleşir. Bu bağlamda sosyal öğrenme grup çalışmalarıyla daha kolay sağlanır. Çevre, kişisel faktörler ve davranış üçlüsünün etkileşimiyle açıklanan Sosyal öğrenme, insanların kendi çevrelerinin hem ürünü hem de üreticisi olduğunu söyler (Bandura, 1989). Son tahlilde, öğrenciler okul ortamında, diğer tüm paydaşların içerisinde, onlara verilen görevi benimseyip, sorumluluk alarak ve bu sorumluluğu yerine getirmek üzere gerekli gayreti göstererek istenilen davranışı ortaya koyar ve geliştirmek için de çaba sarf ederler. Bu noktada bu davranışı

sergileyen öğrencilerin ödüllendirilmesi de hem kendisi hem de diğer öğrencilere model olması açısından önemlidir ve okul yöneticileri ve öğretmenler tarafından dikkate alınmalıdır. Törenlerde görev alan ve aldığı sorumluluğu yerine getirmek için gayret gösteren öğrenciler, hem kendileri başarı duygusunu yaşarlar, hem de diğer öğrencilere örnek teşkil ederler. Bu potansiyel gelişim alanının içine giren öğrenci, olumlu davranışlar geliştirmek, diğerlerine örnek olmak, kendini gerçekleştirmek ve daha iyisini yapmak üzere motive olmak için çok doğru bir alandır. Bu alan kıymetli bir alandır ve nihai hedef tüm öğrencileri bu alana çekmek olmalıdır. Bu alan aynı zamanda örtülü öğrenme diye adlandırılan alanı da hareketlendirir. Bu olumlu etkileşim ve gelişim alanı, kazandırılmak istenen değerlerle ilgili örgütün genelinde algısal düzeyde bir kabule ve içselleştirmeye sebep olacak ve okul kültürünün de bir parçası olarak yerleşecektir.

Yöneticilerin törenlerde öğretmenlerin katkılarına yönelik görüşleri incelendiğinde görevli öğretmenleri ve branş öğretmenlerini tören öncesinde, tören esnasında ve tören sonrasındaki katkılarından hareketle değerlendirdikleri görülmüştür. Görevli öğretmenlerden tören öncesinde tören komitesini oluşturmak, tören için kendi branşları kapsamında günün anlam ve önemine dair içerik üretmek, bu içeriği üretirken yaratıcı ve yenilikçi çalışmalar yapmak ve özveriyle çalışmaları gibi beklentileri olduğu görülmektedir. Görevli öğretmenlerin tören akışını idare eden ve içeriği belirleyen kişiler olarak bu rollerinin önem taşıdığını söyleyebiliriz. Tören esnasında törenin düzenini ve idaresini sağlayan, tören sırasında herhangi bir problem çıktığında bunu çözmesi beklenen, aynı zamanda coşkuyla ve özveriyle görevini yapmasının beklendiği görülmüştür. Buradan hareketle problem çözebilen, dinamik öğretmenlerin katkı sağladıkları görülmektedir. Tören sonrasında görevli öğretmenlerin öğrencilerden, velilerden, yöneticilerinden geribildirim almaları ve tören komitesine ve yöneticilerine geri bildirim vermesi beklenmektedir. Bunun bir sonraki törene hazırlık için de olumlu anlam ifade ettiği görülmektedir. Diğer branş öğretmenlerinden de törene katılacak öğrencilerin seçimini yapması , bu seçimi yaparken fırsat eşitliği sağlayarak herkese eşit fırsat vermesi , uygun öğrencileri uygun görevlere motive etmesi beklenmektedir. Bununla birlikte sınıf içinde kendi derslerinde günün anlam ve önemine dair içerik oluşturarak bilgiyi pekiştirmesi gerekmektedir. Öğrencileri bu bağlamda desteklemeli ve yönlendirmelidirler. Tören sonrasında da günün anlam ve önemine dair pekiştirme çalışmaları yaparak, öğrencileri diğer etkinlikler için motive etmeleri ve öğrencilerden ve velilerden geribildirim almaları gerekmektedir. Öğretmenlerin törenlerin başından sonuna kadar en önemli rolü

oynadıklarını söyleyebiliriz. Öğretmenlerin yaptıkları tüm bu faaliyet ve çalışmalarla törenlerdeki katkılarının çok önemli olduğu sonucunu çıkarılabilir. Törenlerin anlamına uygun düzenlenmesinde öğretmenlerin rolleri ve bu rolleri ne şekilde yerine getirdikleri önem arz etmektedir. Sosyal öğrenme teorisi kapsamında öğretmen öğrencilerini model almalarını istediği davranışa doğru yönlendirmelidir. Bu bağlamda öğretmenin sunacağı ilk model kendisi olmalıdır. Yeni davranış kazandırmada öğretmenin uygun model olması önemli bir faktördür. Öğretmenin tüm davranış ve tutumlarının öğrenciler tarafından modellendiğini unutmaması gerekir. Sosyal öğrenmenin gerçekleşmesinde önemli bir etken olan ‘modelleme’ kazandırılmak istenen davranışlar kapsamında değerlendirilerek stratejik olarak da öğrenmenin gerçekleşmesi için kullanılmalıdır. Tuckman, model alma yolu ile öğrenmenin gerçekleşmesi için aşağıdaki adımların atılması gerektiğini ifade etmiştir (1991). Modellenecek davranış belirlenmeli, model belirlenmeli, modellenecek davranış sunulmalı ve model davranışın işlevsel değeri oluşturulmalıdır.

Öğretmenlerin anma törenlerinde yöneticilerin katkılarına yönelik görüşleri incelendiğinde hazırlık sürecinde, tören esnasında ve tören sonrasındaki katkılarından hareketle değerlendirdikleri görülmektedir. Öğretmenlerin hazırlık sürecinde yöneticilerden maddi ve manevi destek ve işbirliği bekledikleri görülmektedir. Tören esnasında yöneticilerin jest ve mimiklerle onları desteklediklerini göstermelerini, yöneticilerin törenlere dahil olmalarını ve tören esnasında törende bulunmalarını bekledikleri görülmektedir. Tören sonrasında ise yöneticiler tarafından tebrik edilmeyi bekledikleri ve yöneticilerden geribildirim aldıkları görülmektedir. Okul kültürünün oluşturulmasında, yaşatılmasında ve geliştirilmesinde okul yöneticisinin önemli görevleri vardır. Kültürü inşaa etme sürecini yöneticinin en önemli rolüdür (Andrew Pettigrew). Okul yöneticileri törenlerin ve diğer sosyal etkinliklerin hazırlanmasında lider rolündedir. Okul yöneticisinin bu bağlamda yaratacağı etki okulun diğer paydaşları olan öğrencilere ve öğretmenlere de yansiyacaktır. Bu etkileşim her zaman çift taraflı olduğundan, okul yöneticisinin de diğer paydaşların görüşlerini ve düşüncelerini bilmesi gerekmektedir. Bunu bildiğinde örgütün ihtiyaçlarını daha iyi anlayabilecek ve gerekli geliştirmeleri yapabilecektir. Etkili liderlik yapan bir okul yöneticisi okulunda olumlu/pozitif kültürü geliştirecek ve paydaşlar arasında güven ve işbirliğine dayalı bir kültür yaratmış olacaktır.

Öğrencilerin törenlerde yöneticilerin, öğretmenlerin ve velilerin katılımına yönelik görüşlerine baktığımızda hazırlık süreci, tören süreci ve tören sonrasındaki katkılarından

hareketle değerlendirdiklerini görüyoruz. Öğretmenlerin hazırlık sürecinde öğrencileri çalıştırdıkları ve onlara destek oldukları, tören esnasında onları alkışladıkları, onayladıkları ve g l msedikleri, tören sonrasında da tebrik ettikleri, geribildirim verdikleri ve öğrencilerle gurur duydukları görülmektedir. Yöneticilerin hazırlık sürecinde katkısının öğrencilerce gözlemlenmediği, tören sürecinde alkışladıkları ve orada olmalarının öğrenciler açısından önemli olduğu, tören sonrasında da öğrencileri tebrik ettikleri ve onlarla gurur duydukları görülmektedir. Velilerin hazırlık sürecinde öğrencilere destek oldukları, onların motive olmalarını sağladıkları ve öğrencilerle işbirliği içinde oldukları, tören sürecinde alkışladıkları, destek oldukları ,coşku ve heyecan duydukları, orada olmalarının öğrenciler için önemli olduğu , tören sonrasında da onları tebrik ettikleri, gurur duydukları, sevinçli hissettikleri ve ortak duygular yaşadıkları görülmektedir. Buradan hareketle öğrencilerin öğretmenlerinden, yöneticilerden ve velilerden tüm bu süreçlerde destek, işbirliği ve dayanışma gördüklerini ve okulda işbirlikçi bir kültür oluşması için paydaşların kendilerine düşen görev ve sorumlulukları yerine getirmeleri gerektiğini görüyoruz. Öğrencilerin tören öncesinden tören sonrasına kadar, tüm aşamalarda neler olduğu ile ilgili farkındalıklarının yüksek olduğunu ve kendi rollerini yerine getirirken, okulun diğer paydaşlarının rollerinin de farkında olduklarını ve onları gözlemlediklerini görüyoruz. Ortak kültür, ortak değerler ve ortak duyguların hepsini kapsayan törenler okul kültürünün çok önemli bir yapılandırıcısıdır.

Olumlu okul kültürünün esaslarından olan işbirliği, destek ve güven paydaşlarda aidiyet duygusunu, birlik olma duygusunu ve özgüveni geliştiren unsurlardır. Aynı hedefe doğru giden, birbirini destekleyen, ortak değerleri olan bir okulda tüm paydaşlar katkıda bulunur. Hazırlık aşamasından tören esnasına ve sonrasına kadar tüm aşamalarda geliştirilen olumlu tutum, davranış, bilgi ve aktarım törenlerin okul kültürüne olumlu etkilerinin altını çizmektedir.

Yöneticilerin törenler ve okul kültürü arasındaki ilişkiye yönelik görüşlerine baktığımızda törenleri okul kültürünü geliştirmede önemli bir unsur olarak gördükleri sonucuna varılabilir. Bu bağlamda törenler ile okul içinde birlik ve beraberliğin, sevgi ve saygının. işbirliğinin ve okula aidiyetin arttığını söylemişlerdir. Törenlerde sorumluluk alan öğrencilerin organizasyon yapma becerilerinin, problem çözme becerilerinin geliştirdikleri görülmüştür. Bununla birlikte öğrencilere törenlerle kültür ve değer aktarımı sağlandığı ve törenlerin okul-  evre ilişkisini güçlendirdiği görülmektedir. Bu bulgulardan

hareketle okul içinde törenler aracılığıyla öğrencilere kazandırılmak istenen becerilerin ve değerlerin okul kültürüne olumlu etkileri olduğu sonucunu çıkarabiliriz.

Öğretmenlerin törenler ve okul kültürü arasındaki ilişkiye yönelik görüşlerine baktığımızda törenlerin okulun duruşunu yansıttığı, yönetici tutumunun ve öğretmenlerin tutumunun bu bağlamda önemli olduğu, törenlerin amacına uygun kutlanması gerektiğini, törenlerle kültürün ve değerlerin yaşatıldığını, okula aidiyeti kuvvetlendirdiğini, sürekliliğinin sağlanması gerektiği ve öğrencilerde birçok bireysel kazanımlara etki sağladığı görülmektedir.

Öğrencilerin törenler ve okul kültürü arasındaki ilişkiye yönelik görüşlerini almadan önce öğrencilere okul kültürünün tanımı yapılmış ve anladıklarından emin olduktan sonra görüşleri alınmıştır. Öğrencilerin görüşlerine baktığımızda törenlerin okulda birlik ve beraberliği sağladığını, törenlerin anlamına uygun kutlanması gerektiğini ve sürekliliğinin sağlanması gerektiğini düşündükleri görülmektedir. Son tahlilde, araştırmaya katılan paydaşların törenlerin okul kültürüne etkisi bağlamında ifade ettikleri unsurların tamamının okul kültürünün birleşenleri olduğunu, törenlerin hazırlık aşamasından tören sonrasına kadar devam eden süreçte aslında okul kültürünün içini dolduran ve okul kültürünün gelişmesine etki sağlayan unsurların bir nakış gibi dokunarak kültürün içini doldurduğu görülmektedir. Bizim okulda törenler nasıl kutlanır sorusunun cevabı olan tüm bu verilerin ışığında, bizim okulunuzda nasıl bir okul kültürü var sorusunun cevapları bulunmaktadır. Burdan hareketle okullarda kutlanan törenlerin okul kültürü ile doğrudan bir bağlantısı olduğu ve kültürü oluşturmada, geliştirmekte önemli etkilerinin olduğu görülmektedir. Sosyal öğrenmenin güçlü ve etkili bir okul kültürü içerisinde gerçekleşmesi beklenen bir durumdur. Misyonu, vizyonu, felsefesi, hedefleri belli olan ve bu çerçevede eğitim öğretim faaliyetlerini yürüten bir okulda tüm paydaşlar aynı hedef doğrultusunda hareket ederler. Bu okulun kapısından içeri girildiği andan itibaren hissedilir. Potansiyel öğrenme alanının tüm paydaşları kapsadığı ve tüm paydaşlar tarafından uygulanmaya çalışıldığı bu okullarda değerler bir tohum gibi ekilir ve aynı doğallıkta gelişir.

Yöneticilerin törenlerin milli birlik ve beraberlik ve yurt sevgisinin oluşması ile ilgili görüşlerine baktığımızda aralarında doğrudan olumlu ve geliştirici bir bağ gördükleri sonucunu çıkarılabilir. Bu bağlamda törenlerin milli birlik ve beraberlik ve yurt sevgisi ile ilgili bilinç oluşturmada, bu bilinci geliştirmede, bunun için ortam hazırlamada önemli bir etkisi olduğunu görülmektedir. Özellikle ilköğretim öğrencileri için soyut olan

vatan sevgisi, milli birlik ve beraberlik gibi kavramların törenlerle somutlaştığını, törenlerin bu öğrenme ortamını sağladığı sonucuna varılabilir. Törende marş söylenirken elinde bayrak sallayan bir anaokulu öğrencisi, tören salonunda asılı Atatürk resimleri ve Türk bayrakları arasında bir öğrenme yaşamaktadır. Törenlerle aktarılması hedeflenen kültürün ve değerlerin gelişmesi ve sonraki nesillere aktarımı da bu kazanımlardan bir diğeridir. Öğrencilere de bu değerleri sonraki nesillere aktarmakla sorumlu oldukları anlayışı kazandırılmaktadır. Törenlerde günün anlam ve önemine yönelik hazırlanan içerikler, oratoryolar, canlandırmalar öğrencilere bakış açısı sunmakta ve öğrenmelerini pekiştirmektedir. Bununla beraber bu etkinin bireysel yansımaları öğrenciler bir karar verirken, bir problem çözerken , bir ödev hazırlarken, bir konuyla ilgili tartışma yaparken veya konuşmalarında öğretmenler ve veliler tarafından gözlemlenmektedir. Toplumsal yansımaları özellikle doğal bir afet sonrasında, pandemi sürecinde , milli maçlar esnasında yine gözlemlenmiştir. Öğrencilerin milli birlik ve beraberlik duyguları ve vatan sevgileri bu vesilelerle ön plana çıkmaktadır. Bununla beraber ders içi performanslarda, ödevlerde, münazaralarda, kendi aralarındaki sohbetlerde yansımaları görülmektedir. Buradan hareketle törenlerin milli birlik ve beraberlik ve yurt sevgisi oluşturmada önemli etkisi olduğu sonucuna varabiliriz.

Öğretmenlerin törenlerin milli birlik ve beraberlik ve yurt sevgisinin oluşması ile ilgili görüşlerine baktığımızda bu kazanımların öğrencilerde birlik ve beraberlik bilinci oluşturması, bu bilincin gelecek nesillere aktarılması, öğrenmeyi pekiştirmek, öğrencilere sorumluluk kazandırmak, yaparak/ yaşayarak öğrenmelerini sağlamak ve duygu, değer geliştirmek olduğu görülmektedir. Tüm bu kazanımların bireysel , toplumsal ve okuldaki yansımaları okulda olumlu bir kültür geliştirmeyi destekleyen unsurlardır.

Öğrencilerin törenlerin milli birlik ve beraberlik ve yurt sevgisinin oluşması ile ilgili görüşlerine baktığımızda bunların birlik beraberlik bilincinin gelişmesi, öğrenmeyi pekiştirmek, duygu ve değer geliştirmek ve sorumluluk almak olduğu görülmektedir.

Tüm bu bulgulardan hareketle okullarda düzenlenen anma törenleri ve milli törenlerin birçok önemli açılımı olduğu sonucuna varılabilir. Okulun paydaşları olan yöneticiler, öğretmenler ve öğrenciler törenlere kendi rolleri kapsamında farklı katkılar sunarak aslında aynı hedefi gerçekleştirmeye çalışmaktadırlar. Heckman’a (1993) göre okul kültürü yönetici, öğretmen ve öğrencilerin paylaştıkları ve onların faaliyetlerini yönlendiren inançlardır. Anlamına uygun hazırlanan, sunulan törenler başta Atatürk sevgisi

ve vatan sevgisi olmak üzere milli duyguları çocuklarımıza kazandırmak için en iyi araçlardan birisidir. Okulların sadece öğretim kurumları değil aynı zamanda eğitim kurumları olması bu değerlerin okul çağı boyunca öğrencilerimize verilmesi için önemli bir zemin oluşturmaktadır. Burada özellikle öğretmenlere önemli görevler düşmektedir. Öğretmenler hem içerik hazırlayıcı, hem yönlendirici, hem de öğretici rolleri ile sınıf içinde, okul içinde, anma törenleri ve milli törenlerde öğrencilere bu değerleri geçiren kişilerdir. Bu hazırlıklar uygun bir biçimde yapıldığında öğrencilerin bundan faydalandıkları ve hedeflenen değerlerin ve becerilerin öğrencilere kazandırıldığı görülmektedir. Bu değerleri önemseyen ve bu kapsamda bir vizyon belirleyen okulların, okul kültürü gelişmiş okullar olduğunu söyleyebiliriz. Pettigrew (1979) okul kültürü gelişmiş okulların, değerleri olan okullar olduğunu ve bu değerlerin bir sistem üzerine kurulmuş olduğunu ve örgütlerin kendi değerler sistemine göre bu kültürü yaşatıp, yansıttığını söylemiştir. Öğrencilere kültür ve değer aktarımı yapmak okulların temel görevidir. Güçlü değerler güçlü kültürler içinde kazanılır. Bu bağlamda okullarda düzenlenen törenlerin okul kültürü ve amaçları üzerinde olumlu, geliştirici bir etkisi olduğu sonucunu çıkarabiliriz. Bununla birlikte törenlerin milli birlik ve beraberlik, vatan sevgisi gibi değerlerin aktarılması konusunda da önemli bir araç olduğunu söyleyebiliriz.

6.2. Öneriler

Araştırmacılara Öneriler:

Ankara ili Çankaya ilçesindeki beş devlet okulunda yapılan bu araştırma kolay örneklem metodu ile seçilmiş ve konum itibari ile sosyo-ekonomik düzeyi ve kültürel yapısı Türkiye ortalamasının üzerinde olan devlet okullarında gerçekleştirilmiştir. Bu araştırma açısından bir sınırlılıktır. Sosyo- ekonomik düzeyi ve kültürel yapısı daha farklı olan okullarda yapılmasının alana katkı sağlayacağını düşünüyorum. Sadece ilköğretim 1. kademe ve 2. kademe okulları kapsayan bu araştırmanın lise seviyesindeki okullarda yapılması da alana katkı sağlayacaktır. Araştırmada görüşme ile birlikte gözlem de yapılmasının önemli olduğunu ve katkı sağlayacağını düşünüyorum. Araştırmada velilerin de anket yoluyla görüşlerinin alınmasının katkı sağlayacağını düşünüyorum. Sosyal Öğrenme Kuramının değerler ve okul kültürünün oluşturulmasındaki etkilerinin önemine de araştırma kapsamında değinilmiştir. Bu bağlamda bundan sonraki araştırmalarda araştırmacıların bu konuda araştırma yapmalarının alana katkı sağlayacağını düşünüyorum.

Uygulayıcılara Öneriler:

Okul yöneticilerinin törenlerin düzenlenmesi ve işleyişi ile ilgili özenli, dikkatli ve istekli davranmaları ve tören komitesi başkanı sıfatıyla törene hazırlık aşamasından tören bitimine kadar ve hatta sonrasında da tüm ayrıntılara hakim olarak düzenlemeler yapmaları yararlı olacaktır. Törenlerle yaşatılan ve aktarılmaya çalışılan değerlerin geleceğimizi emanet ettiğimiz gençlere en iyi şekilde aktarılmasının vatanımızın ve milletimizin varlığı ve bütünlüğü için ne kadar önemli olduğunu hiç unutmadan üzerinde hassasiyetle durulması önem arz etmektedir. Okul yöneticilerinin törenleri okul kültürünün en önemli parçalarından biri olarak görerek ele almaları ve bu bağlamda okuldaki tüm paydaşlarla işbirliği içinde törenlerin hazırlanması ve kutlanmasının önemli olduğunu düşünüyorum. Törenlerde okuldaki her bir öğrenciye görev ve sorumluluk vermenin öneminin onlardaki davranış ve tutumlara yansımaları ve son tahlilde okul kültürüne ve milli birlik ve beraberlik duygusunun gelişmesindeki etkileri bağlamında çok önemli olduğunu düşünüyorum. Bu bağlamda yöneticilerin bunun önemini anlamaları ve tüm tören düzenlemelerini bu bağlamda yapmalarının katkı sağlayacağını düşünüyorum. Törenlerin önemli bir sosyal öğrenme aracı olarak değerlendirilmesi gerektiğini ve ne kadar etkili, anlamlı ve dikkat çekici bir şekilde düzenlenirse o oranda öğrencilerde kazandırılmak istenen değerlere yansıyacağını ve öğrenciler üzerinde etki sağlayacağını düşünüyorum. Bu bağlamda törenlere sadece müfredatın zorunlu bir parçası olduğundan dolayı uygulanan bir merasimmiş gibi değil de, özünde yerleştirilmek istenen değer, davranış ve tutumlar bağlamında değerlendirilip titizlikle hazırlanmalı ve hassasiyetle üzerinde durulması gerekmektedir.

Öğretmenlerin öğrencilerle bire bir temas içinde olduklarını ve değerleriyle ,tutum ve davranışlarıyla öğrencilere birer ayna olduklarını unutmadan uygun eğitsel ve öğretimsel aktarımı yapmalarını, bu aktarımı yaparken hem okul kültürüne hem de milli kültüre katkı sağladıklarını unutmamaları gerekir.

Politika Yapıcılara Öneriler:

Vatan sevgisinin ve millet sevgisinin tohumunun atıldığı ve yeşerdiği yer okullardır. Bu bağlamda bu bir milli meseledir. Okullar ya da yöneticiler bazında kişisel veya ideolojik farklılıklarla şekil değiştirecek ya da her gelen yeni iktidar ile uygulamada farklılık gösterecek bir durum değildir. Esasları bellidir ve bu bağlamda politika

uygulayıcılar tarafından dikkatle ve özenle yönetilmesi gereken bir durumdur. Milli müfredat içine bu esaslarla yerleştirilmeli ve bu esaslar değişmez olmalıdır. Özellikle politika yapıcılar bu değişmezlik konusunda çok kararlı olmalıdır. Uygulamadaki usuller de çok önemlidir ve bence eğitim deneticileri tarafından bu bağlamda teftiş edilmelidir. Hatta deneticiler törenlerde de bulunmalıdırlar. Milli törenler sadece okulların kendi bünyeleri içinde kutlanmaktadır. Bu törenler çok daha geniş bir katılımı, çok daha farklı şekillerde kutlanabilir. Vatansever ve milli değerlere gerçekten saygılı olduğunda bu konuda yapılabilecek çok şey vardır. Bununla beraber MEB İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler yönetmeliği kapsamındaki tören yönetmeliğinin daha çok törenlerin biçimsel gereklilikleri üzerinde durduğu görülmüştür. Bu bağlamda bu bölümde törenlerle öğrencilere kazandırılması gereken kök değerlerle ilgili maddelerin yokluğu hissedilmektedir.

KAYNAKLAR

- Akıncı, Z. (1998). Kurum Kültürü ve Örgütsel İletişim. İzmir: İletişim Yayınları.
- Aşkar, N. (2017). Ankara İli Kamu Eğitim Okulları Müdürlerinin Sergiledikleri Özgeci Davranışlar ile Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Avcı, N. (2007). Resmi Bayram ve Törenlerin Kutlanma Şekilleri ile ilgili Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri Üzerine Bir Değerlendirme (Afyonkarahisar Örneği),Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar.
- Aydın, M. (1991). Toplum, Kültür ve Eğitim İlişkisi, Ankara: Gazi Büro.
- Başaran, İ. E. (1982). Örgütsel Davranışın Yönetimi. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Başaran, İ. E. (2008). Örgütsel Davranış, İnsanın Üretim Gücü. Ankara: Ekinoks Eğitim Danışmanlık.
- Bayrakçı, M. (2007). Sosyal Öğrenme Kuramı ve Eğitimde Uygulanması.Sakarya: Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 14.s. 198-210.
- Çelik, V. (2002) . Okul Kültürü ve Yönetimi. 3. Baskı. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Cohen, L. and Manion, L. (1994) . Research Methods in Education. London : Routledge.
- Davis, K. (1988). İşletmede İnsan Davranışı: Örgütsel Davranış (Çev: Kemal Tosun ve arkadaşan) İstanbul: İstanbul Üniversitesi, İşletme Fakültesi Yayını
- Deal , T. E. and Peterson, A. A. (1994). The Leadership Paradox: Balancing logic and artistry in schools. San Francisco: Jossey Bass.
- Deal, T. E. and Kennedy D. K. (1983). Culture and School Performance: Educational Leadership, 40 (5), 14-15.
- Deal, T. E. and Peterson, D. K. (1999). Shaping School Culture: The Heart of Leadership. San Fransisco: Jossey Bass Publishers.

- Dikici, E. (2020). Sosyolojik Açıdan Eğitim Kurumu ve İşlevleri. Konya: Eğitim Yayınevi, s: 7-28.
- Doğan, T. (2018). Eğitim Sosyolojisi Kavramlar ve Sorunlar. Ankara: Nobel Akademi.
- Gaziel, H. H. (1997). Impact of School Culture on Effectiveness of Secondary Schools with Disadvantaged Students. The Journal of Educational Research, Volume: 90. Number: 5 (310-325).
- Genç, S.Z. (2019). Kültür ve Eğitim. Ankara: Pegem Akademi s: 115-118.
- Heckman, P. E. (1993). Cultural Leadership, School Leadership: Handbook for Excellence. Third Edition. (Edited by Smith, C. H. & Piele, P. K.). USA: University of Oregon.
- Hoy, W. K.(1990). Organizational Climate and Culture: A conceptual analysis of the school workplace. Journal of Educational and Psychological Consultation, 1(2), 149-168.
- İçli, T. (2002). Sosyolojiye Giriş. Ankara: Arı Yayıncılık.
- Katzenmeyer, M.ve Moller, G. (2009). Uyuyan Devi Uyandırmak: Öğretmen Liderler Yetiştirmek. İstanbul: Nobel Yayıncılık.
- Kaya, H. (2008). Kamu ve Özel Sektör Kuruluşlarının Örgütsel Kültürünün Analizi ve Kurum Kültürünün Çalışanların Örgütsel Bağlılığına Etkisi: Görgül Bir Araştırma. Balıkesir: Maliye Dergisi. s. 155: 119–123.
- Köse, S., Tetik, S., ve Ercan, C. (2001). Örgüt Kültürünü Oluşturan Faktörler. Manisa: Yönetim ve Ekonomi Dergisi. c. 7,s. 1: 219–242.
- Kottkamp, R. (1984). The principal as cultural leader: Planning and Changing, 25(3), 152-159.
- Kozlu, C. (1986). Kurumsal kültür: Amerika, Japonya ve Türkiye: Başarılı Firma Yönetimlerinde Kurumsal Kültürün Rolü. İstanbul: Bilkom Yayınları.
- Robbins, S. P. (1994). Örgütsel Davranışın Temelleri (Çeviren: Sevgi Ayşe Öztürk). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları

- Lewis, C. ve Malmgren, P. (2019). Liderlik Laboratuvarı: 21. Yüzyılda liderlik . İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları
- Mc Ewan, E.K. (2003). 7 Steps to Effective Instructional Leadership. Thousand Oaks, CA: A Sage Publications.
- Özdemir, A. (2006). Okul Kültürünün Oluşturulması ve Çevreye Tanıtılmasında Okul Müdürlerinden Beklenen ve Onlarda Gözlenen Davranışlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*,4(4), 411-433
- Özdemir, S. ve Cemaloğlu, N. (2017). Örgütsel Davranış ve Yönetimi. Ankara: Pegem Akademi.
- Özyurt, C. (2019). Eğitim Sosyolojisi Yazıları. Ankara: Pegem Akademi.
- Patton, M. (2014). Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi.
- Pawlas, E.G. (1997). Vision and School Culture. NASSP Bulletin, Volume: 81. Number: 587. (118-128).
- Peter, T. J. and Waterman, R. H. (1982). In Search At Excellence: Lessons From America's Best-Run Companies. New York: Harper & Row.
- Pettigrew, A. M. (1979) .On studying organizational cultures. Administrative Science Quarterly, 24 (4), 570-581.
- Robbins, S. P. (1994). Örgütsel Davranışın Temelleri (Çeviren: Sevgi Ayşe Öztürk). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları
- Şahin, M. (2013). Okul Kültürünün Bir Ögesi Olarak Okul Törenleri. Milli Eğitim, s.199.
- Saphie, J. and King M. (1985). Good Seeds Grow in Strong Cultures. Educational Leadership. Vol. 42, No. 6: 67–74.
- Schein, E. (1985). Organizational culture and leadership. San Francisco: Jossey Bass.

- Schlechty, P. (2020). Shaking Up The School House. (Özden,Y,Çev.). İstanbul: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Senge, P. (2012). Öğrenen Okullar. İstanbul: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Sevim, Z. (2020). Kültür ve Toplum. Konya: Eğitim Yayınevi. s: 39-53.
- Simitçioğlu, Y.(2009).*Okul kültürünün Oluşturulması ve Çevreye Tanıtılmasında Okul Müdürlerinden Beklenen ve Onlarda Gözlenen Davranışlar (Bayrampaşa İlçesi Örneği)*.Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şişman, M. (2002). Öğretim Liderliği . Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Şişman, M. (2002a). Örgütler ve Kültürler. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Şişman, M. (2002b). Eğitimde Mükemmellik Arayışı: Etkili Okullar. Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Steinhoff, R and Owens,R (1989). Towards a Theory of Organizational Culture, Journal of Educational Administration, Vol 27, No:3.
- Terzi, A.R. (2000). Örgüt Kültürü. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Yıldırım , A. ve Şimşek, H. (2021). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Akademik ve Mesleki Yayınlar.
- Zencirkiran, M. (2016). Sosyoloji. Bursa: Dora Yayınları.

EKLER

EK 1- Okul Yöneticileri İçin Görüşme Formu

Görüşme Formu

Tarih_____

Görüşme no _____

Merhaba sayın hocam. Ben Ayşe Bucak. İngilizce öğretmeniyim. Başkent Üniversitesinde Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında yüksek lisans tezime yönelik bir araştırma yapmaktayım. Bu araştırmanın amacı okul yöneticilerinin, öğretmenlerinin ve öğrencilerinin okullardaki anma törenlerine ilişkin görüş ve değerlendirmeleri incelemektir. Bu bağlamda bu konuyla ilgili doğrudan bilgi, deneyim ve gözlemleri olan siz okul yöneticilerinin görüşleri çalışmanın amacını gerçekleştirebilmek açısından büyük önem taşımaktadır. Yaptığımız görüşmedeki kişisel bilgiler kesinlikle gizli tutulacaktır. Görüşmenin yaklaşık 45 dakika süreceğini tahmin ediyorum. İzniniz olursa görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Bu şekilde sorulara vereceğiniz yanıtların kaydını daha ayrıntılı tutma fırsatı elde etmiş olacağım.

Bu araştırmaya katılmayı ve katkı sağlamayı kabul ettiğiniz için şimdiden teşekkür ederim. Görüşmeye başlamadan önce sormak istediğiniz bir soru varsa , önce bu soruyu yanıtlamak isterim.

Ayşe Bucak

İzin verirsiniz sorularla başlamak istiyorum.

Lütfen aşağıdaki soruları dikkatlice okuyup cevaplandırınız.

Görüşme Soruları

1- Hangi kurumda görev yapmaktasınız?

2- Unvanınız nedir?

3- Kaç yıldır yöneticilik yapmaktasınız?

4- Sizce okulda yapılan anma törenleri ile ne/ neler amaçlanıyor? Hangi değerlerin kazandırılması hedefleniyor?

5- Okulunuzda anma törenleri öncesi ne tip hazırlıklar yapılıyor?

Sonda sorular:

-Anma töreni öncesinde kim/ kimlerle işbirliği kuruluyor?

-Anma töreninde görevli öğretmenler nasıl belirleniyor?

-Anma töreninde görevli öğrenciler nasıl belirleniyor?

-Anma töreni fiziki hazırlıklarında neler yapılıyor?

6- Siz okul yöneticisi olarak anma töreni süresince yaptığınız gözlemlerde ne tür bilgiler topluyorsunuz?

7- Sizce öğrenciler anma töreni esnasında nasıl bir deneyim yaşıyorlar?

Sonda sorular:

- Nasıl bir katılım sağlıyorlar?

- Onlardan geribildirim alıyor musunuz? Örnek verebilir misiniz?

- Anma törenleri sonrasında öğrencilerde gözlemlediğiniz bir davranış değişikliği oluyor mu?

- Örnek verebilir misiniz?

8- Anma törenlerinde öğretmenlerden beklentileriniz neler?

Sonda sorular:

- Anma Törenleri hazırlık sürecinde beklentileriniz neler?
 - Anma törenleri esnasında beklentileriniz neler?
 - Yıl boyunca öğrencilere anma törenleri hakkında farkındalık kazandırma konusunda beklentileriniz neler?
 - Öğretmenlerden anma törenlerine ilişkin hangi yöntemleri kullanarak geribildirimler alıyorsunuz? Örnek verebilir misiniz?
- 9- Sizce anma törenleri okul kültürünü nasıl etkiliyor?
- 10- Sizce anma törenlerinin vatan sevgisi ve milli birlik ve beraberliğin oluşturulmasında nasıl bir etkisi var? Bu etkileri siz öğrencilerde nasıl gözlemliyorsunuz?
- 11- Eklemek istediğiniz başka bir şey var mı?

EK 2- Öğretmenler İçin Görüşme Formu

Görüşme Formu

Tarih _____

Görüşme no _____

Merhaba sayın hocam. Ben Ayşe Bucak. İngilizce öğretmeniyim. Başkent Üniversitesinde Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında yüksek lisans tezime yönelik bir araştırma yapmaktayım. Bu araştırmanın amacı okul yöneticilerinin, öğretmenlerinin ve öğrencilerinin okullardaki anma törenlerine ilişkin görüş ve değerlendirmeleri incelemektir. Bu bağlamda bu konuyla ilgili doğrudan bilgi, deneyim ve gözlemleri olan siz değerli öğretmenlerimizin görüşleri çalışmanın amacını gerçekleştirebilmek açısından büyük önem taşımaktadır. Yaptığımız görüşmedeki kişisel bilgiler kesinlikle gizli tutulacaktır. Görüşmenin yaklaşık 45 dakika süreceğini tahmin ediyorum. İzniniz olursa görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Bu şekilde sorulara vereceğiniz yanıtların kaydını daha ayrıntılı tutma fırsatı elde etmiş olacağım.

Bu araştırmaya katılmayı ve katkı sağlamayı kabul ettiğiniz için şimdiden teşekkür ederim. Görüşmeye başlamadan önce sormak istediğiniz bir soru varsa , önce bu soruyu yanıtlamak isterim.

Ayşe Bucak

İzin verirseniz sorularla başlamak istiyorum.

Lütfen aşağıdaki soruları dikkatlice okuyup cevaplandırınız.

Görüşme yapılacak **öğretmenlere** yöneltilecek sorular:

1- Hangi kurumda görev yapmaktasınız?

2- Branşınız nedir?

3-Kaç yıldır öğretmenlik yapmaktasınız?

4- Sizce okulda yapılan anma törenleri ile ne/ neler amaçlanıyor? Hangi değerlerin kazandırılması hedefleniyor?

5- Okulunuzda anma törenleri öncesi ne tip hazırlıklar yapılıyor?

Sonda sorular:

-Anma töreni öncesinde kim/ kimlerle işbirliği kuruluyor?

-Anma töreninde görevli öğretmenler nasıl belirleniyor?

-Anma töreninde görevli öğrenciler nasıl belirleniyor?

-Anma töreni fiziki hazırlıklarında neler yapılıyor?

6- Siz öğretmen olarak anma töreni süresince yaptığınız gözlemlerde öğrencilerden ne tür bilgiler topluyorsunuz?

7- Sizce öğrenciler anma töreni esnasında nasıl bir deneyim yaşıyorlar?

Sonda sorular:

- Nasıl bir katılım sağlıyorlar?

- Onlardan geribildirim alıyor musunuz? Örnek verebilir misiniz?

- Anma törenleri sonrasında öğrencilerde gözlemlediğiniz bir davranış değişikliği oluyor mu?

Örnek verebilir misiniz?

8- Anma törenlerinde yöneticilerden beklentileriniz neler?

Sonda sorular:

- Anma Törenleri hazırlık sürecinde beklentileriniz neler?
 - Anma törenleri esnasında beklentileriniz neler?
 - Yıl boyunca yöneticilerden anma törenleri hakkında farkındalık kazandırma konusunda beklentileriniz neler?
 - Yöneticilerden anma törenlerine ilişkin hangi yöntemleri kullanarak geribildirimler alıyorsunuz? Örnek verebilir misiniz?
- 9- Sizce anma törenleri okul kültürünü nasıl etkiliyor?
- 10- Sizce anma törenlerinin vatan sevgisi ve milli birlik ve beraberliğin oluşturulmasında nasıl bir etkisi var? Bu etkileri siz öğrencilerde nasıl gözlemliyorsunuz?
- 11- Eklemek istediğiniz başka bir şey var mı?

EK 3- Öğrenciler İçin Görüşme Formu

Görüşme Formu

Tarih _____

Görüşme no _____

Merhaba sevgili öğrenci arkadaşım. Ben Ayşe Bucak. İngilizce öğretmeniyim. Başkent Üniversitesinde Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanında yüksek lisans tezime yönelik bir araştırma yapmaktayım. Bu araştırmanın amacı okul yöneticilerinin, öğretmenlerinin ve öğrencilerinin okullardaki anma törenlerine ilişkin görüş ve değerlendirmeleri incelemektir. Bu bağlamda bu konuyla ilgili doğrudan bilgi, deneyim ve gözlemleri olan siz değerli öğrencilerin de görüşleri çalışmanın amacını gerçekleştirebilmek açısından büyük önem taşımaktadır. Bu konudaki farkındalıklarınızı anlayabilmek için sizlere yöneltmek istediğim sorular olacaktır. Yaptığımız görüşmedeki kişisel bilgiler kesinlikle gizli tutulacaktır. Görüşmenin yaklaşık 45 dakika süreceğini tahmin ediyorum. İzniniz olursa görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Bu şekilde sorulara vereceğiniz yanıtların kaydını daha ayrıntılı tutma fırsatı elde etmiş olacağım.

Bu araştırmaya katılmayı ve katkı sağlamayı kabul ettiğiniz için şimdiden teşekkür ederim. Görüşmeye başlamadan önce sormak istediğiniz bir soru varsa , önce bu soruyu yanıtlamak isterim.

Ayşe Bucak

İzin verirseniz sorularla başlamak istiyorum.

1- Kaçınıcı sınıftasınız?

2- Kaç senedir bu okulda öğrenim görüyorsunuz?

3- Sizce okulda yapılan anma törenleri ile ne/ neler amaçlanıyor? Hangi değerlerin kazandırılması hedefleniyor?

4- Okulunuzda anma törenleri öncesi ne tip hazırlıklar yapılıyor?

Sonda sorular:

-Anma töreni öncesinde kim/ kimlerle işbirliği kuruluyor?

-Anma töreninde görevli öğretmenler nasıl belirleniyor?

-Anma töreninde görevli öğrenciler nasıl belirleniyor?

-Anma töreni fiziki hazırlıklarında neler yapılıyor?

-Sizler öğrenciler olarak tören öncesi süreçlere nasıl dahil oluyorsunuz?

5-Anma töreni esnasında nasıl bir deneyim yaşıyorsunuz?

Sonda sorular:

-Nasıl bir katılım sağlıyorsunuz?

-Ne tür kazanımlar elde ediyorsunuz?

-Öğretmenlerinize ya da okul yöneticilerine bu konuda bir geribildirim veriyor musunuz veya geribildirim alıyor musunuz? Örnek verebilir misiniz?

-Anma törenleri sonrasında kendinizde veya diğer arkadaşlarınızda bir davranış değişikliği gözlemliyor musunuz? Örnek verebilir misiniz?

6- Anma törenlerinde öğretmenlerden ve okul yöneticilerinden beklentileriniz nelerdir?

Sonda sorular:

-Anma töreni hazırlık sürecinde beklentileriniz nelerdir?

-Anma töreni esnasında beklentileriniz nelerdir?

-Anma töreni sonrasında beklentileriniz nelerdir? Örnek verebilir misiniz?

7- Sizce anma törenleri okul kültürünü nasıl etkiliyor?

8- Sizce anma törenlerinin milli birlik ve beraberliğin oluşturulmasında nasıl bir etkisi var? Bu etkileri siz kendinizde ve diğer öğrenci arkadaşlarınızda nasıl gözlemliyorsunuz?

9- Eklemek istediğiniz başka bir şey var mı?